

CALITATE ȘI EFICIENȚĂ!

Sarcini de mare importanță subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

„...Realizarea producției la cel mai înalt nivel calitativ și tehnic constituie o necesitate vitală pentru întreaga noastră activitate.”

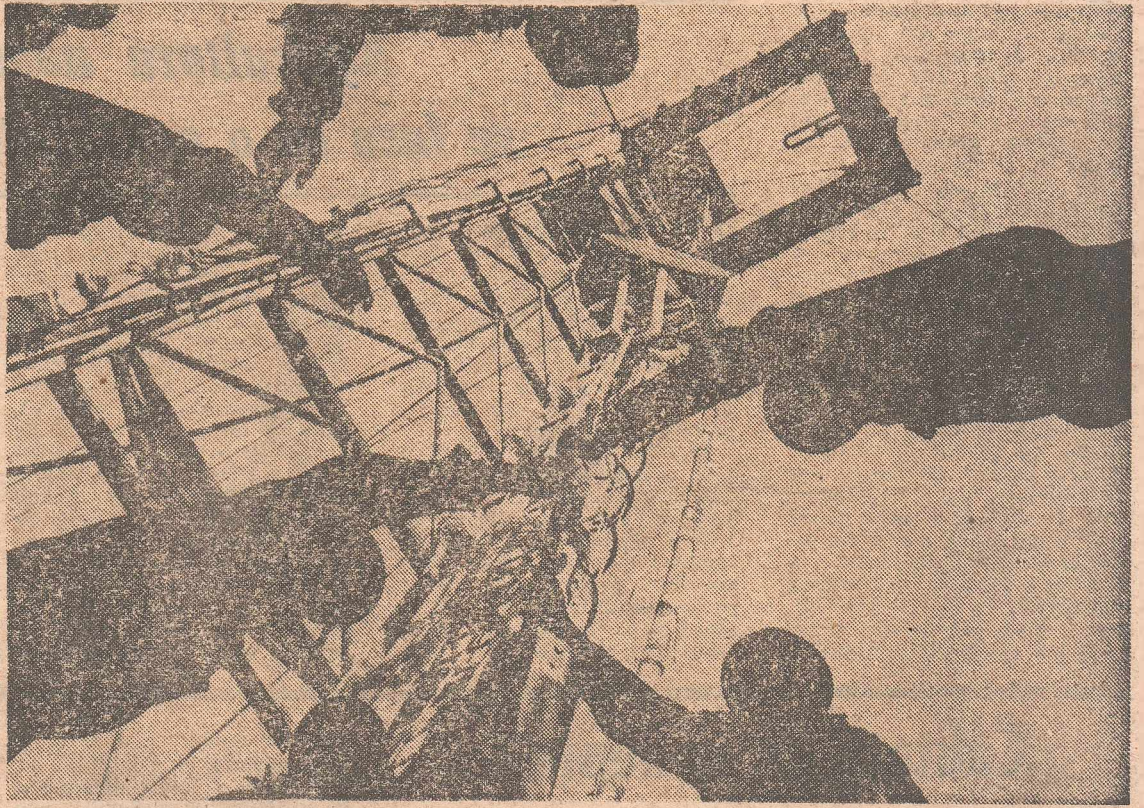
Recenta Consfătuire de lucru pe probleme economice de la C.C. al P.C.R., organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, se înscrie în ansamblul preocupărilor statornice ale conducerii partidului de a mobiliza comunistii, pe toți oamenii muncii pentru înfăptuirea exemplară a programelor de dezvoltare economico-socială a țării. Relevând rolul decisiv al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în fundamentarea programelor de dezvoltare a țării, în stabilirea strategiei progresului multilateral al patriei, contribuția sa hotărâtoare în perfecționarea continuă a modalităților de valorificare a potențialului științific, tehnic și uman și de a orienta forța creatoare a poporului, a capacității profesionale a tuturor oamenilor muncii, participanții la plenară au analizat și dezbătut în lumi-

na sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în sesiunea din 2 martie, probleme legate de îndeplinirea planului pe primele două luni ale anului, măsurile ce se impun pentru realizarea integrală a sarcinilor pe luna martie și pe întregul an, pregătirea și desfășurarea în cele mai bune condiții a campaniei agricole de primăvară, perfecționarea întregii activități economice, în vederea asigurării unui nivel cât mai înalt de calitate și eficiență în toate domeniile.

În spirit critic și autocritic, cu exigență partinică, participanții la dezbateri au prezentat o serie de realizări obținute de la începutul anului în industrie, construcții, transporturi și alte sectoare ale economiei reliefind că prin

(Continuare în pag. 2)

OPREA GEORGESCU

Petrolistul : o profesie de prim plan prin frumusețe și răspundere

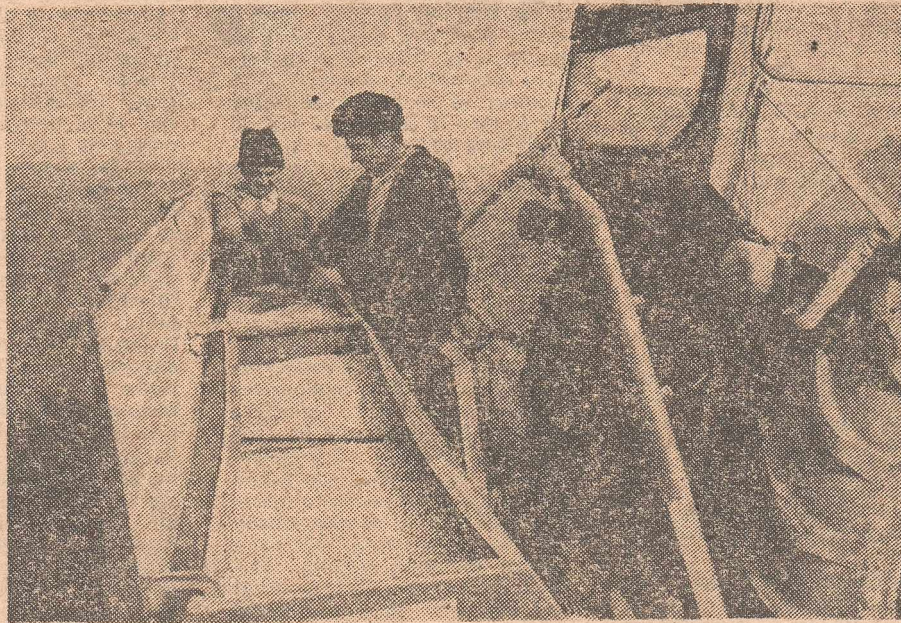
Cînd îți descoperi

cu ochi noi

pămîntul drag

al satului natal

paginile 4—5

**Dinamismul
creativității**

Trăim epoca unor ample și rapide transformări în domeniile științei și tehnicii. Sint convingătoare statisticile care arată că în condițiile cînd circa 90 la sută din savanții tuturor timpurilor ne sînt contemporani, efectele valorice, sociale, culturale, ca și spectaculoasele influențe asupra mediilor educative, lasă urme adînci de civilitate. În atari condiții revine tot mai presantă aprecierea potrivit căreia ierarhizarea statelor (la baza căreia stăteau în trecut puterea militară, suprafața sau dimensiunile resurselor materiale și umane), să se raporteze în acest sfîrșit de secol și de mileniu la capacitatea de cercetare și sensibilitatea la asimilarea în viața economică și socială a rezultatelor cercetării, la modul cum acestea se regăsesc benefic în spațiul instrucției și al culturii.

Este meritul partidului nostru, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, de a fi sesizat, încă la Congresul al IX-lea al P.C.R., rolul și locul cercetării științifice, de a fi propus și creat cadrul normativ și moral capabil să ridice încrederea și autoritatea cercetării indigene în cadrul general al conceptului și strategiei de edificare a noii societăți pe baza efortului propriu, de a fi asigurat atît baza materială cît și pregătirea multidisciplinară a cadrelor într-o școală calitativ nouă, la baza căreia stă integrarea organică a cercetării în practică, reclamate de altfel de cerințele vieții și de mersul înainte al lumii contemporane.

Drept urmare, ultimele două
(Continuare în pag. 3)

ALECU AL. FLOAREȘ
secretar al Comitetului
Județean Arad al P.C.R.

Am sărbătorit, la 8 martie, Ziua Internațională a Femeii, cîstîndu-ne, într-o nouă primăvară cu flori și cu căldura inimii, mamele, tovarășele de viață și de muncă, ființele pe care niciodată nu le vom iubi îndeajuns pentru sacrificiile tăcute cu care ne clădesc viața și pentru bucuriile fără de care n-am putea trăi.

Bucurîndu-se de egalitate deplină, înconjurată de prețuirea întregii națiuni, care le asigură condiții de amplă afirmare, femeile din țara noastră își îndeplinesc cu înaltă responsabilitate uriașul rol în întreaga viață a patriei, care își urmează drumul ascendent, sprijinindu-se și pe munca, pe creația, pe brațele și pe zîmbetul lor.

În telegrama adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, participante la adunarea festivă din Capi-

tală consacrată zilei de 8 Martie scriau : „Este o îndatorire de onoare și o deosebită cinste ca, în această zi de sărbătoare a femeilor de pretutindeni, să aducem un fierbinte omagiu, împreună cu cele mai alese sentimente de admirație, dragoste, stimă și

Eroica viață și activitate a tovarășei Elena Ceaușescu reprezintă pentru toate femeile țării un înalt și minunat exemplu de abnegație și dăruire revoluționară, pușe în slujba progresului multilateral al țării, a fericirii și măreției poporului român.

Florile vieții

nemărginit respect tovarășei Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului, eminent om de știință de recunoaștere universală al cărei nume s-a înscris, pentru todeauna, spre înaltă cinstire, alături de al dumneavoastră, mult stimată tovarășe Nicolae Ceaușescu, genial strateg și conducător de țară nouă, în conștiința neamului românesc.

Considerăm că omagiul cel mai de preț pe care vi-l aducem dumneavoastră, mult stimată tovarășe Nicolae Ceaușescu, mult iubitei și stimatei tovarășe Elena Ceaușescu, este angajamentul nostru solemn de a milita cu devotament patriotic și spirit revoluționar, împreună cu întregul popor, pentru a întîmpina cu cele mai bune realizări Congresul al XIV-lea al

Partidului Comunist Român și aniversarea mării noastre sărbători naționale de la 23 August, pentru înălțarea continuă a scumpei noastre patrii, liberă, suverană și independentă, pe culmile civilizației socialiste și comuniste.”

Ele, gîndindu-se la țară, de ziua lor, ne dau — a cita oară ? — ele, născătoare de viață, o splendidă lecție de viață. Ele, care ne-au crescut, care ne stau alături, care ne fac mai buni, mai înțelepți, mai visători, dar și mai lucizi.

Ca și dumneavoastră, cei ce citiți aceste rînduri, îngăduiți și aceluia care le semnează să aleagă dintre toate femeile lumii pe una căreia, la încheierea acestei scrisori ce le omagiază pe toate, să-i spună, încă o dată, ca în copilărie și ca pînă la capătul vieții : Sărut mina, Mamă, și LA MULȚI ANI !

DORIN GHERGHINESCU

Din puterea minții oamenilor,

Pe terenurile agricole ale C.U.A.S.C.-ului Valul lui Traian din județul Constanța, primăvara se pare că a intrat în drepturile sale. Din grădinile caselor se înalță fum de frunze aprinse, lumina bate asupra ogoarelor cu un suflu nou, sărbătoresc, stîrnind în aer un miros inconfundabil și în oameni, în starea lor de spirit acea scînteie de speranță cu care intră trupul și sufletul în fiecare primăvară în ciclul nou al muncilor pămîntului, împrumutîndu-i în fiecare an ceva din propria dorință de perpetuă renaștere. Ne place atît de mult primăvara, lumina și aerul ei tulburător pentru că în secret ne credem asemenea ei. Și poate că și sîntem!

Pe pămînturile întinse între Palazu Mare, Cumpăna, Viile, Valul lui Traian, Lumina, Poiana, care primese în plămîni ogoarelor suflul mereu renăscător al valurilor mării din preajmă, iarna anului acestuia a fost mai mult o ficțiune necesară, o secvență convențională pentru a putea pregăti mai eficient ofensiva reală, atît de veche și nouă totuși, în fiecare primăvară. A nins extrem de puțin, pe la începutul lui noiembrie, atît cît anotimpul să-și apere un minim prestigiu, a înghețat la fel de puțin, tocmai cît trebuia pentru fertilizarea pășunelor. În rest a fost frumos, vreme blîndă, întru totul prielnică pentru refacerea pu-

terilor agricole și relansarea lor într-o nouă aventură care se va încheia la celălalt capăt al anului.

S-au reparat în acest răs-timp toate utilajele ca odață cu declanșarea campaniei de primăvară să nu se mai ivească nici o problemă din punct de vedere rutier. Există pe alocuri prejudecata că atunci cînd vine vorba despre o mașină și se află că e de la cooperativă, imediat se găse-

multe proiecte de amplasare. Se caută însă mereu soluția cea mai bună. Planurile se repliază din mers astfel încît intrarea în muncile de primăvară să se facă cu toate actele în regulă.

În sediul cooperativei din Ovidiu aparținătoare C.U.A.S.C.-ului Valul lui Traian, intră ingineria Mocanu Viorica de la Ferma nr. 4 Ovidiu. Vine direct de pe cîmp. Are în toată ființa sa ceva primăva-

dacă începutul e mai timid, ea orice început, nu trebuie totuși forțată vremea. Primăvara, se știe, e cel mai capricios anotimp și agricultura, oricît de științifică, trebuie să includă în calculele ei și coeficientul de imprevizibil al vremii.

După această tatonare reciprocă a oamenilor asupra anotimpului și a primăverii asupra oamenilor, se va intra în plin la cartofii tîm-

se acoperă 8 mii mp cu cartofi semănați, urmînd ca în intimitatea umedă a zilelor și nopților de primăvară, puterile germinative ale pămîntului și materiei vii să lucreze cu dragoste pentru munca oamenilor, astfel încît în primele zile ale lunii mai, cartofii noi să suridă pe piețe ca o victorie meritată.

În paralel s-a început recoltatul spanacului. Se execută în cîmp grăpatul ogoarelor de toamnă, pentru înălsămirile care vor începe, în curînd, se face tăvălugitul grîului, se pregătește terenul pentru sîmînța de zahăr și furajeră, lucerna și borceagul sînt gata de start — iată o imagine cîmpenească plină de dinamism care concurează în ordinea activităților umane, prefacerile declanșate în sol de surșul prîmîntor al căldurii și luminii solare.

Teodorescu Floarea, președinta C.U.A.S.C.-ului Valul lui Traian este o femeie înimășă, mi se spune, cum sînt toți oamenii care lucrează aceste sudice ogoare cu capatul pierdut în spuma valurilor mării. Fără o inimă mereu încrezătoare în viață nici munca oamenilor, nici primăvara n-ar începe niciodată mai devreme. În pieptul acestor pămînturi românești înima soarelui și a oamenilor bate cu putere și dragoste.

I. ZUBAȘCU ■

Agricultura nouă se face cu o conștiință nouă

te cineva să exelame: „A... De la cooperativă!” Dar adevărul e că atunci cînd sectorul mecanic ajunge pe mîinile unor oameni care știu exact care e locul mecanizării în actuala noastră agricultură, mașinile unităților agricole pot complexa pe cele aparținătoare altor firme!

În această parte sudică a țării a început deja de cîteva zile bune campania primei urgente. La sediile cooperativei agricole am întîlnit ingineri aplecați asupra birourilor vrăfuite de bărți: se operau ultimele rețeturi la amplasarea culturilor. S-au făcut în ultimele luni mai

ratic, ca o veste bună pe care o trimite pămîntul prin prezența ei recoltelor de mîine. Sosește de la grădină și se bucură că oamenii ei sînt printre primii care au început semănatul cartofilor timpurii. Anul trecut, tot pe vremea aceasta i-au semănat, oamenii înșiși sînt un fel de specialiști în semănatul cartofilor. Au început deocămdată manual. Rigolele sînt făcute din timp. Soții Mărunțelu, să zicem, așază cartofii cu cea mai mare grijă în cuib, să nu se rupă colții ieșiți la iarovizare, vine Cateliu cu sapa în urma lor și face vilonul. La manual merge repede și chiar

purii cu tractoarele. Motoarele lor ambalate la maximum de Dobre Nicolae, Chi-văran Dumitru și Ion, Uzarcu Nicolae (din Poiana), vor inaugura simfonia, semănatului de primăvară ale cărei acorduri vor răsuna de acum înainte pînă tîrziu în toamnă cu acompaniamentul ritmic și fără odihnă al valurilor mării din imediata vecinătate. Fegmele au în dotare mașini speciale de semănat cartofi. Pe postamentul fiecăreia dintre ele, patru oameni iau cartofii din lădite și-i pun în distribuitor, ea de aici să-și urmeze cursul în rigolă. În zece ore de lucru

Calitate și eficiență!

(Urmare din pag. 1)

aplicarea programelor de măsuri vizînd creșterea productivității muncii, modernizarea proceselor tehnologice, îmbunătățirea organizării muncii, planul la producția marfă a fost îndeplinit de majoritatea ministerelor, înregistrîndu-se și unele depășiri. În cadrul dezbaterilor s-a pus în evidență faptul că rezultatele puteau fi și mai bune dacă în toate unitățile productive s-ar fi acționat cu fermitate pentru folosirea judicioasă a forței de muncă, a capacităților de producție, pentru gospodărirea corespunzătoare a materiilor prime, materialelor și energiei. Au fost analizate neajunsurile manifestate, cauzele care le-au generat, au fost prezentate preocupările în direcția eliminării neînfrizate a acestora și recuperării în cel mai scurt timp a restanțelor, măsurile stabilite pentru îndeplinirea ritmică, la toți indicatorii, a planului pe luna martie, trimestrul I și pe întreg anul 1989.

Au fost dezbătute în profunzime problemele legate de îndeplinirea exemplară a planului la export, executarea ritmică, la un înalt nivel calitativ și livrării la termen a produselor contractate cu partenerii de peste hotare. S-au subliniat preocupările existente în vederea modernizării într-un ritm mai susținut a proceselor tehnologice, înnoirii și diversificării produselor, sporirii nivelului tehnic-calitativ și de competitivitate al acestora.

Porînd de la sarcinile și indicațiile date de secretarul general al partidului privind perfecționarea activității în domeniul investițiilor, s-a analizat modul în care se acționează pe șantiere pentru intensificarea ritmului lucrărilor de construcții-montaj, pentru punerea în funcțiune în timp cît mai scurt a obiectivelor, pentru atingerea parametrilor proiectați.

Au fost subliniate preocupările pentru îndeplinirea riguroasă în normele de consum la materii prime, materiale, energie electrică și combustibili, pentru diminuarea, în continuare, a acestora și eliminarea oricăror forme de risipă, pentru recuperarea și utilizarea în producție a resurselor refolosibile.

Totodată, a fost analizat stadiul pregătirii și desfășurării campaniei agricole de primăvară, evidențindu-se preocupările la nivelul ministerului de resort, în județe, în consiliile unice agroindustriale, în unitățile agricole de stat și cooperatiste pentru angrenarea tuturor forțelor tehnice și umane în vederea executării la timp și în condiții de cea mai bună calitate a în-sămînțării pe toate suprafețele planificate, obținerii unor producții agricole cît mai ridicate.

Consfătuirea de lucru pe probleme economice de la C.C. al P.C.R. a reconfirmat caracterul sănătos al economiei noastre naționale, viabilitatea principiilor mecanismului economico-financiar, ale autoconducerii și autogestunii, posibilitățile unei societăți care și-a așezat ca temelie proprietatea socialistă.

În acest cadru, în care s-a pus în evidență angajamentul ferm al participanților, hotărîrea oamenilor muncii din întreaga țară de a transpune în practică orientările și sarcinile stabilite în acest lor al democrației muncitorești-revoluționare, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, analiză exigentă a problemelor actuale ale economiei naționale, a pus în fața colectivelor de oameni ai muncii soluții de o deosebită importanță teoretică și practică, sarcini și indicații a căror transpunere în viață asigură mersul ascendent al edificării economice și sociale a țării, a bunăstării întregului popor.

Recenta cuvîntare a secretarului general al partidului se constituie într-un document de însemnătate deosebită prin care activului de partid și de stat, cadrelor de bază din toate domeniile li se cere o implicare mai angajantă în procesul perfecționării activității economice-sociale. „Este necesar să se înțeleagă bine că fiecare în domeniul său de activitate are obligația și răspunderea în fața poporului, a partidului — forța politică conducătoare a națiunii noastre — să acționeze cu întreaga răspundere pentru realizarea obiectivelor stabilite! Trebuie să introducăm un spirit nou, științific, revoluționar, de răspundere în întreaga activitate de organizare și modernizare, de dezvoltare economico-socială a patriei”, sublinia limpede în cuvîntarea sa tovarășul Nicolae Ceaușescu. Iată o problemă cardinală pentru construcția socialismului în România, asupra căreia trebuie concentrată întreaga atenție în etapa actuală. Cadru democratic unic în felul său existent în țara noastră asigură participarea tuturor oamenilor muncii, a întregului popor, la elaborarea și îndeplinirea programelor de dezvoltare economico-socială, asigură afirmarea neîngrădită a inițiativei și forței de creație, dar a cărui funcționare nu poate fi concepută fără o riguroasă precizare a răspunderilor personale și colective în fiecare loc de muncă. Totodată, economia noastră dispune astăzi de un potențial productiv a cărui valorificare deplină este de neconceput fără angajarea fermă a colectivelor muncitorești, a fiecărui om al muncii, în îndeplinirea sarcinilor de zi cu zi. Răspunderea muncitorească, răspunderea comunistă, răspunderea patriotică față de viitorul țării, înseamnă îndeplinirea întocmai a programelor de dezvoltare economico-socială pe care însăși țara și le-a impus. Rezultatele eforturilor în domeniul economic hotărîsc împlinirile pe plan social, creșterea nivelului de civilizație

și bunăstare a poporului.

Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, una din direcțiile în care trebuie să se acționeze cu toată răspunderea este realizarea tuturor prevederilor planului. Planul nu se poate considera îndeplinit decît odată cu realizarea producției fizice, la toate sortimentele. Realizarea unor producții valorice, neglijînd sortimentele și prevederile contractuale, trebuie considerată ca o încălcare a legilor, a planului. Trebuie să se înțeleagă bine de toate întreprinderile, centralele și ministerele că îndeplinirea în întregime a prevederilor planului, materializate în contracte și sortimente, este obligatorie. S-a subliniat că greutățile reale existente în acest început de an, în unele întreprinderi în privința asigurării bazei materiale a producției, nu au o determinare obiectivă, în sensul unei imposibilități a economiei de a asigura resursele materiale, ci una subiectivă, care ține de neajunsurile existente într-o întreprindere sau alta, care nu asigură realizarea ritmică, integrală și la nivelul calitativ cerut de plan. În angrenajul complex al economiei socialiste, orice nerealizare a unui produs sau sortiment poate genera neajunsuri în lanț care pot duce la nerealizarea planului într-un șir de unități.

Legat de asigurarea bazei materiale pentru realizarea planului trebuie abordate sarcinile deosebite ce revin colectivelor de oameni ai muncii, tuturor cetățenilor patriei, pentru realizarea programelor de recuperare și refolosire a materialelor, pieselor și subansamblelor. Se știe că mai mult de jumătate din baza de materii prime provine din industria reciclării.

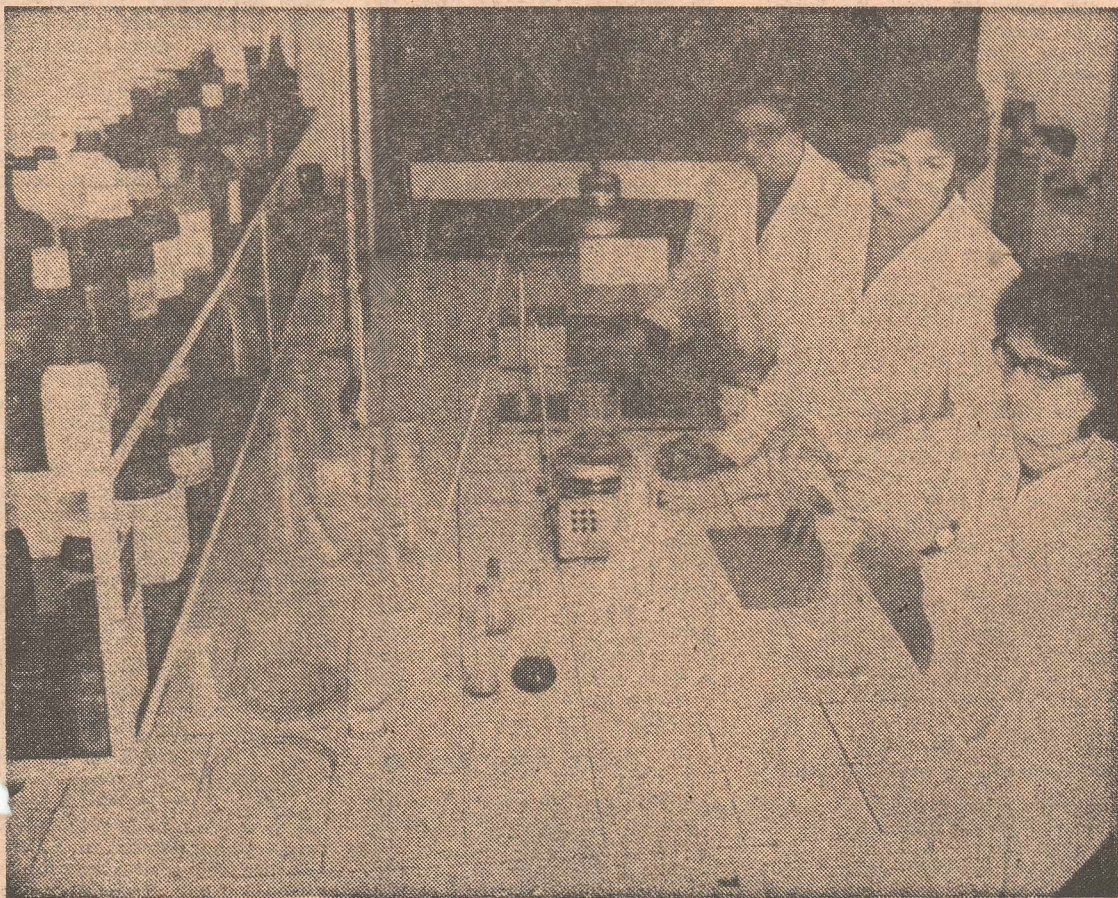
Pentru o economie multilateral dezvoltată cum este cea a României, care dispune de o dotare tehnică modernă, de muncitori cu înaltă calificare realizarea unor produse competitive pe piața internațională devine o necesitate obiectivă, de ea depinde în ultimă

instanță realizarea programelor noastre de dezvoltare economică-socială. Așa cum a subliniat și cu această ocazie tovarășul Nicolae Ceaușescu, „activitatea de comerț exterior din fiecare întreprindere, din fiecare centrală trebuie să reprezinte o preocupare prioritară principală”.

Și la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. secretarul general al partidului a relevat cerința obligatorie a îndeplinirii programelor de dezvoltare economico-socială a țării în condiții de înaltă eficiență. Pentru îndeplinirea acestui deziderat sînt necesare măsuri hotărîte privind respectarea întocmai a normelor de consumuri materiale și energetice și reducerea în continuare a acestora, creșterea mai accentuată a productivității, ridicarea calității și a nivelului tehnic al producției în toate sectoarele, promovarea tehnologiilor moderne și aplicarea operativă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat cu deosebită claritate că pentru realizarea în bune condiții a planului la producția fizică și export, asigurarea unei eficiențe în continuă creștere, la temelia întregii activități productive trebuie să stea „îndeplinirea neabătută a programelor de organizare și modernizare a producției”.

Răspunzînd însușișitoarelor chemări adresate de secretarul general al partidului, colectivele muncitorești din industrie, agricultură, de pe șantiere, din institutele de cercetare științifică și inginerie tehnologică sînt puternic angajate în realizarea exemplară a sarcinilor ce le revin, a programelor de dezvoltare economico-socială, să facă totul pentru a întîmpina aniversarea a 45 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă și Congresul al XIV-lea al partidului printr-o amplă desfășurare de forțe menită să asigure progresul în toate domeniile de activitate.

progresul unei țări întregi

Abatajul cu halate albe

În gramatica muncii, verbele legate de lucrarea cărbunelui s-au sprijinit, mai întotdeauna, pe substantive masculine. Capitol scris de bărbați, de țaria lor. Profesie fără genul feminin. Dar iată că, la Institutul de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Echipamente Energetice-ICSITEE, discutăm despre o interesantă tehnologie de gazeificare a cărbunelui, cu două femei: cercetătoarele principale Elisabeta Păsculete și Corina Rădulescu. Ortaie în halate albe ale minerilor din subteran. Cum s-au gândit ele și colegii lor să utilizeze cu randamente sporite minereul din sut?

„Gazeificarea este o cale de valorificare superioară a cărbunilor inferiori, spune șefa de colectiv Elisabeta Păsculete. În reactoare speciale, ligniții, mixtele de huiță, sisturile bituminose se transformă în prezența aburului și oxigenului sau aerului într-un

amestec gazos compus în special din oxid de carbon și hidrogen. Procesul decurge autoterm, o parte din cărbune arzând temperat, la incandescentă, pentru a se atinge temperaturile înalte necesare reacțiilor de reducere, uscării, devolatilizării. Acestea conduc în final la gazul bogat în componente utile.”

Un proces energetic care se poartă, cercetat intens în lume. Totuși, primele procedee au apărut în Rusia începutului de veac și în Germania anilor '30. De ce au revenit ele în actualitate într-o adevărată modă tehnologică retro? Pentru că în adâncuri, zestre de țifei și metan se împuținează văzând cu ochii, iar în cămarile planetei proviziile de cărbune mai pot satisface foamea de energie și polimeri a încă multor generații.

„Gazul obținut din cărbuni inferiori poate înlocui păcura și metanul din cuptoarele de

forje, tratamente termice, uscări, aflate în sectoarele calde ale marilor uzine, explică. Reprezintă un combustibil ideal pentru arderile curate. De asemenea, el ajută la pornirea cazanelor gigantice din centralele termoelectrice și întreține flacăra lor jucind rolul clasicilor combustibili gazoși și lichizi, tot mai drămuți și scumpi. Chimizarea gazului obținut via-carbon va însemna unul din drumurile viitorului. Chimia poate prelua oxidul de carbon și hidrogenul, transformându-le în metanol, amoniac, olefine, alte hidrocarburi, ba chiar și benzine sintetice. Cărbunele devine astfel capătul de lanț al fabricării majorității produsilor chimici, născuți azi din țifei și gaze naturale. Nu e departe ziua când la robinetul aragazului va veni gaz stors din ligniți și huițe, când el va încălzi locuințele. Ne-am gândit să elaborăm, pentru început, un procedeu simplu, cu utilaje fia-

bile și ușor de operat. O baterie de gazogene cu grătare rotative, conduse de un singur om, poate furniza combustibilul pentru cuptoarele și focarele micii industrie din orașele și comune. Începutul a fost făcut. Patru tipodimensiuni de astfel de utilaje energetice de 0,6; 2; 3,5; și 5 gigacalorii pe oră sint omologate și se fabrică la C.U.G. Cluj-Napoca. De altfel, întreprinderile Refractara Aleșd și Ipsos Aghireș, folosind gazogene, și-au șters de la rubrica consumuri cantități însemnate de păcură și metan. Sint prevăzute să se grefeze astfel de instalații și la întreprinderile de utilaj minier Petroșani și de piese turnate din Rm. Sărat. De asemenea, ars în cazane, gazul din cărbune poate încălzi agentul termic pentru noile centre agroindustriale.”

Făcînd parte dintr-un amplu program de cercetări prioritare, coordonate și sprijinite efectiv de Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie, demersurile științifice de la I.C.S.I.T.E.E. au căpătat, iată, și confirmarea funcționării în ateliere și hale. S-a trecut acum la punerea la punct a unor procedee de mare productivitate și anume gazeificarea cărbunilor în strat fluidizat la presiune atmosferică sau la 10 atmosfere, pentru livrarea la distanță a gazului combustibil sau chimizare. Dansul particulelor fine de cărbune în suvolul de oxigen și aer permite creșterea gradului de întimizare a amestecului și utilizarea întregii suprafețe a granulei pentru mărirea transferului termic și de masă. O cercetare de primă linie în lume. De altfel, lucrările românești au stîrnit interesul specialiștilor în domeniu la sesiunea științifică C.A.E.R., aceștia apreciînd rezultatele obținute în gazeificarea în strat fluidizat a modeștilor ligniți inferiori.

Succesul nu l-a așteptat însă pe cercetător, majoritatea femei, de la început cu fanfara în gară. Dacă în povești, uriașii storc într-o clipă apă din piatră, inginerile de la I.C.S.I.T.E.E., ani de zile, au strîns cărbunele în rigoarea calculelor și reacțiilor pînă cînd, din micul tub de cuarț, modelul de laborator al reactorului de la Aghireș și Aleșd, s-a scurs primul firicel de gaz combustibil. Elisabeta Păsculete, ocupată pînă atunci cu protejarea cazanelor de ciupi-

turile de coroziune și de cruste de săruri, s-a aplecat tirziu în noaptea asupra tratatelor pînă a devenit specialistă autodidactă în acest capitol de nouitate al chimiei energetice. Se impunea o reprofilare a tuturor cunoștințelor ei, și a făcut-o. Fără comodități și inhibiții. Nu existau la început proiectanți pentru acest tip de utilaje. I.C.S.I.T.E.E.-iștii s-au așezat în fața calculatorului, planșetei și au dimensionat gazogenele. Nu a fost ușor, dar au făcut-o! Mircea Popescu, Cornelia Gemănar, Ovidiu Nadă, Ana Dumitrescu și ceilalți și-au scos halatele de laborator și au îmbrăcat salopetele. Luni de zile au condus instalația de la Aleșd pînă și-a atins parametrii.

„Într-o seară cînd instalația pilot se încălzea și dădea primele semne de viață, am constatat că gazul lenevea în reactor și nu forța ieșirea, povestește Corina Rădulescu. Era viscol și noi înghețați bocnă, după 2 zile de luptă să cumintim parametrii. Ne-am frîmțat și pe la miezul nopții am pus diagnosticul: într-o conductă era prea mare pierderea de presiune. Remedierea se putea face și a doua zi, dar am pus toți umărul, alături de mecanici, și am înlocuit traseul bolnav. Instalația nu s-a răcit și apoi totul a mers șnur. Altă dată, o supapă a început să eșapeze nebușeste jerbe de gaze la o mie de grade. Băieții veneau în schimb dol. Atunci, noi femeile, ne-am luat înima-n dinți, n-am făcut doi pași înapoi, ci înainte, am învîrțit ventile, butoane și am domolit instalația. Pînă atunci, spuneam și eu că munca lîngă cărbune cere brațe de bărbat. Dar nouă ne era prea dragă instalația și greul nu mai părea greu.”

De pe banda transportoare a instalației pilot saltă o fărimă de cărbune și se ascunde după un perete. Elisabeta Păsculete o ia cu grijă și o readuce lîngă suratele ei din grămadă. Știe că ea înseamnă ceva dintr-o kilocalorie, citeva grame de polimer și mai ales, multe idei. În I.C.S.I.T.E.E., cercetătorii care se ocupă cu arderea minereului negru sint poreclii cărbunishi. Acum e necesară o erată. Se mai poate spune: o cărbunistă, două cărbuniste. Noroc bun, fetelor!

FLORIN CONDURĂTEANU ■

Dinamismul creativității

(Urmare din pag. 1)

decenii cu deosebire consemnează o dezvoltare fără precedent a cercetării și asimilării rezultatelor sale în producție, care fac ca astăzi peste două treimi din exportul românesc să privească produse industriale competitive cu firme de renume pe toate meridianele globului. Ca atare, în acest cadru unitar se înscrie indiscutabil și județul Arad, care dispune de un puternic nucleu atât în producția industrială — unde lucrează peste 10.000 cadre cu studii superioare —, cit și în agricultură, unde își desfășoară activitatea cel aproape 500 de ingineri, economiști, tehnicieni, plus specialiștii din cele 6 stațiuni de cercetare, antrenate, deopotrivă, într-o amplă și profundă activitate de inovare a produselor și a tehnologiilor, de perfecționare a organizării și modernizării producției și a muncii.

Credem că este timpul și locul nimerit să prospectăm în ce măsură se regăsesc toate acestea în cadrul generos oferit de Festivalul muncii și al creației „Cîntarea României”. Este demn de relevat că în anul 1988 s-a

organizat la Arad primul salon de inventică, în cadrul căruia au avut loc aproape 1000 de manifestări, la care au participat circa 25.000 de oameni ai muncii. Numai prin promovarea creativității se explică faptul că în anul 1988 au fost depuse la OSIM de trei ori mai multe cereri de documentație de invenții față de anul 1987. Firește că la Arad, ca de altfel în multe unități de prestigiu ale țării, nu se face activitatea de cercetare doar de dragul cercetării. În același timp cu activitatea de invenții s-a asigurat o sistematică asimilare în producție a rezultatelor cercetării. Semnificativ este faptul că în cursul anului 1988, în cadrul înlăptuirii programelor de modernizare din unitățile industriale, au fost aplicate 770 măsuri ale căror efecte cumulate cu ale măsurilor aplicate în anul 1987 reprezintă un spor de producție marfă de 1,7 miliarde lei, din care aproape 50 la sută o reprezintă producția destinată exportului. Și mai semnificativ se prezintă bilanțul primilor trei ani ai actualului cincinal, care însumează aplicarea a aproape 3.000 de măsuri, care au determinat un

spor de producție industrială de 4,4 miliarde lei, din care 1,8 miliarde regăsindu-se în producția de export.

Pornind de la avansul tehnice și ingineresc contemporan, pornind de la cerințele justificate ale etapei în care trăim, studiind realitatea, se cer soluții pe care cercetarea științifică, realizările de vîrf din țara noastră și din lume, resursele nepuse încă în valoare să poată defini căi și mijloace originale capabile să revoluționeze procesele tehnologice în toate domeniile. Spre ce își orientează specialiștii arădeni preocupările? În ce măsură acestea se pot circumscrie ca muncă de creație tehnico-științifică în amplul și mobilizatorul Festival al muncii și al creației „Cîntarea României”? Dacă participă toți specialiștii de marcă la această mișcare prioritară pentru economia noastră națională? Iată doar câteva dintre întrebările la care ne propunem să dăm fie și un răspuns prospectiv.

În industrie prioritară devine creșterea gradului de folosire a capacităților de producție, îndeosebi a mașinilor prin montarea unui număr optim de unelte active capabile să reducă pierderile de putere. Este cunoscut, bunăoară, că un

strung, o rabotează sau o montează, să zicem, de 100 CP. lucrînd cu un singur cutit consumă doar 40—50 la sută din puterea antrenată, restul pierzîndu-se. Or, montarea unui număr mai mare de cutite care efectuează simultan un complex de operații, poate duce la creșterea productivității pînă la dublarea ei. În domeniul energetic, de pildă, problemele esențiale privesc reducerea pierderilor pe liniile de transport, sporirea gradului de utilizare în afara perioadelor de vîrf dar, mai ales, conservarea, stocarea energiei. Esențial în acest domeniu este reducerea pierderilor din procesul transformării combustibililor în energie mecanică, care se ridică la circa 50—60 la sută.

Odată cu constituțizarea necesității asigurării unei proporții tot mai ridicate din materiile prime pe seama materialelor recuperabile, devine esențială problematica înnobilării și recirculării acestora. În această direcție își așteaptă soluționarea teme cum sint cele legate de utilizarea căldurii de la cuptoarele de topire a metalelor, ca și din alte surse, stăpînirea și punerea în slujba omului a reacțiilor chimice externe, realizarea prelucrării produselor agricole pe trepte pînă la valorificarea

ultimului component, cum ar fi: tomate — sucuri — semințe — uleiuri — lianți — produse cosmetice și farmaceutice etc. Deosebit de urgentă este în această direcție recircularea apei, atât a celei industriale, cit și a celei menajere, în condițiile în care de pe acum se anunță o mare criză a acestui produs vital.

Iată, așadar, că și în județul Arad, ca de altfel pe întreg cuprinsul țării, există rezultate notabile, dar există și largi posibilități de exploatare și sondare în domeniile de vîrf ale cercetării și ingineriei. Abordarea strictă în cadrul programelor de cercetare, a unor asemenea preocupări și inițiative sint de natură să ridice inventica, tehnica, modernizarea, cercetarea științifică la noi cote de tehnicitate, de randament, capabile să asigure progresul general al societății, ridicarea sistematică a autorității și competitivității produselor și tehnologiilor românești. Ele se vor regăsi, firese și necesar, în cîmpul praxisului social, în înălțarea și prosperitatea oamenilor, în plusul de cultură și civilizație al poporului nostru, în situarea României moderne în rînd cu cele mai puternic dezvoltate state ale lumii contemporane.

Cînd îți descoperi cu ochi noi

Primii beneficiari ai prețioaselor îndrumări

La prima vedere, chiar dacă remarci că toate ulițele au trotuare, au devenit adică străzi, comuna Gheorghe Doja din județul Ialomița este una din cele obișnuite. Casele sînt mari și arătoase. În peste 150 de curți au apărut acareturi noi, garajele în care oamenii își adăpostesc mașinile. Apa nu mai este adusă în casă cu găleata, ci prin țevă și robinet. În 400 de case, din cele 1200 cîte sînt în comună, oamenii și-au instalat băi cu cadă și duș. Anual se vînd măruri prin magazinele cooperative în valoare de 16 milioane lei. Noul cămin cultural are o capacitate de 400 locuri. Dispensarul medical este deservit de doi doctori și patru asistenți. Cei 600 de elevi sînt instruiți de către 30 de cadre didactice, majoritatea locuitori ai comunei, într-o școală modernă cu 16 clase și 4 laboratoare. În comună își desfășoară activitatea un medic veterinar și patru ingineri care locuiesc cu familiile lor la Casa Agromomului. Mai puțin inginerul Constantin Călin, președintele Cooperativei Agricole de Producție de fel din comună și care are casa lui.

Cu astfel de date ar putea începe un reportaj în mai toate comunele din țară. Într-un timp extrem de scurt, calitatea vieții oamenilor de la sate a crescut vertiginos. Nu numai că oamenii au tot ce le trebuie, dar pot să se aprovizioneze în sat de la pîinea cea de fiecare zi, pînă la mobilă, covoare, televizoare și altele. Ceea ce te frapază la comuna Gheorghe Doja este timpul scurt în care s-au realizat toate acestea, că s-a plecat aproape de la nimic, dacă astfel pot fi numite o bucată de pămînt înțelenit, și cîteva sute de brațe de oameni harnici.

Comuna, ne spune Nicolae Mihăilă, vicepreședinte al Consiliului Popular, a luat ființă în anul 1926, la patru ani de la venirea pe aceste locuri a unor țărani săraci de prin părțile Prahovei, împrietăriți după primul război. E lesne de închipuit cum și cu ce au venit aici oameni nevoiași atunci, cu căruțele mai mult pline de copii decît de unelte și cele de trebuință. Li se dăduse ceva pămînt și aveau dintotdeauna îndrăgirea să scape de grija că n-au ce să pună copiilor pe masă. Ce case și-or fi ridicat atunci, în grabă, să nu-i prindă iarna fără acoperiș deasupra capului nu se mai știe. Altele sînt casele în care trăiesc acum.

— În comuna Gheorghe Doja, s-a început cu întovășirile, ne spune Ion Fieraru, unul din cei 3500 locuitori ai comunei. La început au înființat 5 întovășiri: Zorile, Izbinda, Speranța și Drumul Belșugului. A cincea țite că nu mai țin minte cum se chema, însă tot așa un nume care să dea oamenilor încrederea într-o viață mai bună. În data de 12 octombrie 1958 s-a făcut GAC-ul, adică Gospodăria Agricolă Colectivă, cum se numea atunci. Pînă prin 1960 s-au înscris chiar toți. Era imposibil să mai meargă așa, cu doi cai, dacă li aveai și pe acela, cu care să zgiri mai mult pămîntul care aproape se înțelenise. Sapa e tot aceea, n-a mai evoluat, tot o coadă

are și tot așa se minuieste, dar au apărut mașinile care au depășit toate așteptările noastre. Dacă spunea unul atunci că a scos 6000 kg grîu la hectar ziceai despre el că nu e sănătos sau că își ride de tine. Uite că am trăit s-o vîd și pe asta. Unirea dă putere, se zice dintotdeauna. Asta așa e, dar mai e ceva, cînd ești singur îți poate fi frică să nu le fie foame copiilor, că ajungi dator vîndut și rămii fără pămînt bunoră. Cînd oamenii se strîng unii lingă alții, frica asta dispăre. Ai altă siguranță în viitor. În anii buni scoateam 1500 grîu, pînă-n 2000 porumb, iar cei care puneau gunoi de grajd puteau să scoată chiar și 18000 de sfeclă. Eu aveam un pogon de sfeclă. Poate aș fi pus mai multă dar era greu cu transportul. Cum să duci atîta greutate cu căruța? Dacă venea cineva atunci și ne spunea: Oameni buni, înscrieți-vă la colectivă! Așa veți obține recolte de patru ori mai mari ca acum, m-aș fi înscris probabil, dar sigur nu l-aș fi crezut.

Ion Fieraru are patru copii, fiecare cu casa și gospodăria proprie, oameni la locul lor, stăpîni pe viața lor, care rămăși prin sat, care pleacă pe la oraș. Copiii de atunci, pentru care părinții lor s-au înscris în gospodărie, poate vor duce ei o viață mai bună, sînt astăzi oameni în toată firea, bineînțeles cu alte probleme decît aveau părinții lor. Unul din copiii de atunci din sat, la care probabil părinții lui nici nu se gîndeau că va ajunge aici, adică inginer agronom și președintele cooperativei, este Constantin Călin.

— Sîntem prima unitate agricolă pe care, după Congresul al IX-lea, a vizitat-o tovarășul Nicolae Ceaușescu în calitate de secretar general al partidului. De atunci și pînă astăzi, dumnealui a mai venit în vizite de lucru în mijlocul nostru de cinci ori. Această permanentă atenție din partea conducerii superioare de partid și de stat ne-a onorat și în același timp ne-a fost un stimul în muncă. În anul care a trecut, unitatea a obținut cele mai mari recolte din istoria ei: la porumb 25 000 kilograme știuleți la hectar, producție care ne situează pe primul lor în județ; la floarea soarelui am realizat 4563 kilograme. Pentru porumb și floarea soarelui candidăm la titlul de Eroii al Noii Revoluții Agrare. La sfeclă de zahăr am obținut deasemeni recolte record pentru noi, 92 tone la hectar. În al doilea an de cultură, am obținut la soia 2500 kilograme. Anul acesta vom obține 3 000—3 500. Tocmai de aceea am cerut suplimentarea suprafeței semănate cu soia de la 80 la 280 hectare. Este o cultură premărgătoare bună pentru porumb și grîu. Recoltele bune și foarte bune le-am obținut și pentru că avem condiții deosebite din 3442 hectare suprafață totală, 2968 sînt irigate. Avem în proprietatea cooperativei 6 mașini și 12 tractoare, fără să mai vorbim de secția SMA care ne deserveste. Șeful Secției, Anton Marin este șeful mecanizatorilor încă de la înființarea cooperativei. Sectorul zotehnic este puternic: 1552 taurine

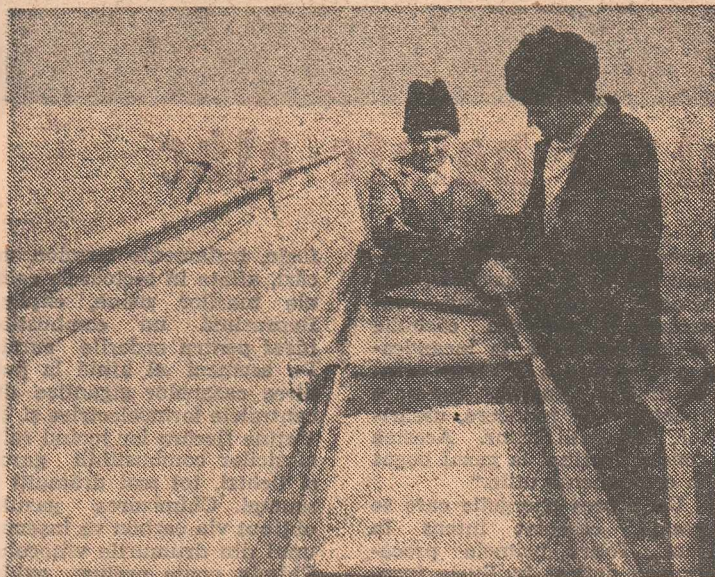
din care 405 vaci cu lapte. Am obținut 3860 litri lapte. Puțin, zicem noi. Pentru anul acesta avem plan 4000 litri, dar ne-am angajat la 4500 și, bineînțeles, luptăm pentru 5000. Avem 4000 oi, de la care ne-am angajat să obținem 6 kilograme lînă și 40 litri lapte.

Cheia de boltă a activității în agricultură este obținerea unor recolte bogate. Numai ele pot să explice fondul din bancă al cooperativei de 120 milioane lei, din care 90 pentru rulaj. De altfel, de 20 de ani unitatea se autofinanțează. Asta îi permite să se dezvolte. În planul de investiții pe 1989 este prevăzut un grajd pentru cei 200 de cai, ciți vor fi în curînd, adăposturile pentru taurine au fost modernizate, materialul biologic este în schimbare, adică în întinerire. Pentru muncitorii din sectorul zotehnic s-au construit 25 de apartamente. Oamenii cîștigă bine — 85 pînă la 100 lei norma. În fiecare casă este radio, televizor, frigider. Belșugul se poate măsura și prin contractele la care s-au angajat cetățenii cu statul — 100 tone carne, 500 hectolitri lapte,

80 mii ouă, 13 tone lînă, 50 tone legume, 80 tone struguri.

Drumul Belșugului se numea una din modestele întovășiri ale țăranilor din comuna Gheorghe Doja. Pe acest drum, parcurs doar în 25 de ani, speranțele lor, visurile pe care poate nici nu îndrăzneau să le numească s-au transformat în realități cu care, lată, aproape ne-am obișnuit. Bineînțeles că lucrurile nu se vor opri aici. În vizita de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat-o la Gheorghe Doja în ziua de 9 octombrie 1988, cînd mai bine de 300 de oameni l-au înconjurat cu toată dragostea și încrederea, secretarul general al partidului, le-a spus că prin ambiție și dăruire vor putea obține recolte și mai mari. Atunci, pe loc, ne spune inginerul Constantin Călin, secretarul generale al partidului a discutat cu oamenii o tehnologie nouă care să permită recolte de 29—30 tone știuleți porumb la hectar. De la noi se așteaptă mai mult. Și vom obține mai mult.

OPREA GEORGESCU

Împreună spre mai bine

A obține producții din ce în ce mai mari pe unitate de suprafață, însemna, în primul rînd, a schimba mentalitatea oamenilor în ceea ce privește relațiile de proprietate și producție cu pămîntul. Înainte de toate se impunea, deci, modelarea oamenilor, afirmarea unei noi conștiințe agrare, a unei noi atitudini și a unei noi capacități de înțelegere a imperativelor socialiste ale unei agriculturi moderne.

Timpul și-a pus amprenta invincibilă a progresului nu numai în domeniul industriei, unde modernizarea continuă a mijloacelor de producție este condiția esențială a competiției ci și pe terenul agriculturii, adică acolo unde se părea că lucrurile merg de la sine în virtutea unui multilateral mecanism tradițional. Dar dacă în industrie noul a pătruns mai ușor pentru că aici lucrările au fost luate, în multe dintre sectoarele ei, aproape de la zero, cooperativizarea agriculturii și actuala revoluție agrară în plină desfășurare, ca urmare firească a sa, mizează cu toată puterea pe dinamizarea agriculturii noastre prin fertilizarea gîndirii tradiționale cu informații, cunoștințe și tehnologii noi, pe măsura timpului pe care îl trăim. Relațiile de producție și cunoștințele noi care au pătruns în mentalitatea lu-

crătorului agricol n-au venit să nege ceea ce oamenii acestor pămînturi știau din îndelungata lor experiență ci să li se adauge cu sporul lor eficient de noutate, căutînd să pună experiența tradițională într-o nouă valoare, să colaboreze cu ea acolo unde e posibil, să se confrunte într-o competiție deschisă din care n-au avut de cîștigat decît ogorul și bunăstarea, oamenii înșiși.

Exemplul Cooperativei Agricole de Producție din comuna Drăgănești-Vlașca, este doar unul dintre multele posibile, pentru că acum, la împlinirea a patruzeci de ani de la începerea transformării socialiste a agriculturii în țara noastră, cîmpiile și dealurile Carpaților sînt pline de unități agricole puternice, multi-milionare, cu baze materiale eficiente, cu conturi care le permit autofinanțarea și beneficiul pe măsura muncii.

Fiecare dintre sectoarele cooperativei, fie că e vorba de zootehnie, legumicultură sau cultura vegetală, a cunoscut în cei treizeci de ani de la înființare pînă în prezent evoluția firească ce a marcat însuși destinul întregii noastre agriculturi, de la imaginea tradițională a țăranului în opinea apăsînd îndrîjit pe coarnele plugului tras de boi și a țăranului „de la coada sapei”, la actuala panoramă a

unei agriculturi moderne, aflată în plină campanie de restructurare revoluționară a proiectelor sale — o agricultură intensivă, de cea mai înaltă productivitate, cu o bază tehnico-materială puternică, acționînd după tehnologiile de ultimă oră ale cercetării agricole.

Dacă în ultimii ani cooperative agricole din Drăgănești-Vlașca a obținut beneficii de peste 4,5 milioane lei, consolidînd tradiția muncii răsplătite de piine și a pînii răsplătite după muncă, aceasta demonstrează cu prisosință — și Radu Rîciu care e președintele unității de la înființarea sa pînă azi o știe mai bine decît oricare altul, — că proprietatea socialistă asupra pămîntului și-a exercitat capacitatea sa de a folosi mai eficient forța de muncă și mijloacele de producție, valorificînd randamentul sporit al tehnicilor științifice, ale rezervelor — practic inepuizabile — de care dispune pămîntul. Faptul că în cooperativă lucrează constant peste o mie de oameni, fii ai satului împreună cu fii ai fiilor satului, e și aceasta o dovadă fermă că acolo unde există inițiativă, o conducere planificată și organizare eficientă a muncii relațiile socialiste de proprietate și munca în comun conduc la dezvoltarea intensivă și multilaterală a unei agriculturi de cea mai înaltă productivitate.

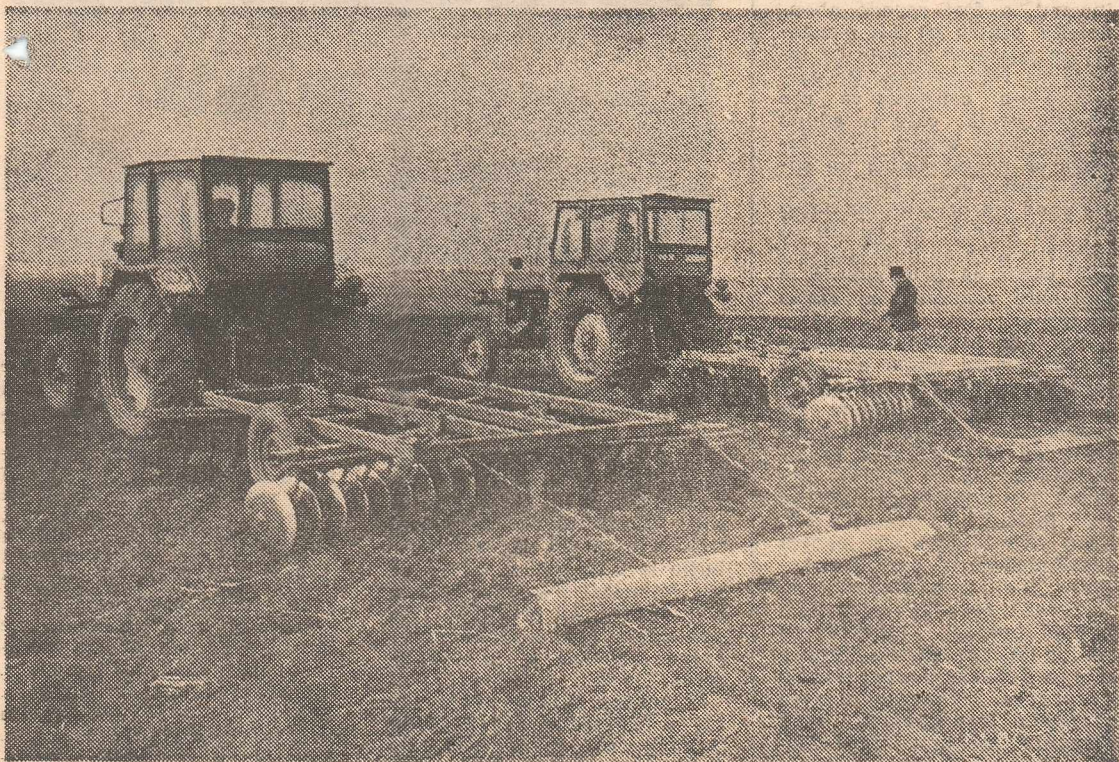
Obținerea unei medii de 5500 kg. grîu la hectar sau 6600 kg. orz — ținînd seama și de condițiile climatice defavorabile din ultimul, an, ceea ce înseamnă că posibilitățile sînt mult mai mari pe măsură cerințelor actuale, n-ar fi fost niciodată posibilă pe aceste locuri, fără veritabilul program de transformare a naturii inițiat de actuala revoluție agrară care prevede creșterea continuă a potențialului productiv al pămîntului, folosirea în mod unitar a terenurilor agricole pe suprafața lor maxim exploatabilă, extinderea amenajărilor pentru irigații și combaterea eroziunii solului — lucrări care presupun în ansamblul lor alocarea unor fonduri tot mai mari pentru investiții.

Dacă locuitorii comunei Drăgănești-Vlașca nu se îndepărtează azi de ogorul natal, dacă frumusețea comunei pe cale să devină oraș poate fi luată oriînd ca emblemă a transformărilor înnoitoare prin care trece satul contemporan, aceasta presupune în mod firesc că oamenii de aici au toate motivele să stea și să muncească împreună cu fiii lor acasă, că perfecționările continue aduse sistemului de retribuție în acord global întăresc proprietatea socialistă cointeresînd cooperatorii în vederea sporirii productivității agricole a pămîntului.

A fi țăran cooperativ în comuna Drăgănești-Vlașca, la fel ca în orice unitate agricolă socialistă, în cadrul căreia țăranimea a devenit de-a lungul celor patruzeci de ani de cooperativizare o clasă nouă, un factor tot mai important al progresului material și spiritual al societății, înseamnă înainte de toate a-ți descoperi cu ochi noi și conștiință agricolă nouă pămîntul satului natal pe care părinții celor de acum și strămoșii lor îl munceau ca moșie boierească, a avea conștiința că acum tu însuși ești proprietar, producător și beneficiar și că munca ta este o parte din marea investiție pe care socialismul o face construind o societate nouă, „cu poporul pentru popor.”

ION ZUBAȘCU

pământul drag al satului natal

Cînd acum trei decenii, 56 de familii din Izvoru-Argeș se-nucumetaseră să-și adune rețururile într-o gospodărie colectivă de vreo 100 de hectare, nu le era prea clar ce-o să însemne numele de „Viață nouă” pe care-l scriseseră stingaci pe pancarta de deasupra-sediului. De aceea, nici festivitatea din ziua inaugurării, 5 aprilie 1959, n-a fost prea zgomotoasă, cu toate că prezența tarafului și chiar a fotografului, unic și celebru pe multe sate în jur, dădea o oarecare notă de optimism. Pionierii cooperativei erau priviți cam peste umăr, în-deosebi de cei din „întovărășirile” înființate cu ani în urmă, trei la număr și mult mai bogate decît zestrea noii cooperative. Dar lui Radu Luță, Ion Andrei, Nicolae Andrei, Gheorghe St. Badea și celorlalți din comitetul de inițiativă nu le prea ardea, deocamdată, să se pună cu cei care-și văzuseră sacii în căruța întovărășirii. Mai mult cît atît, prind un pic de curaj, văzînd că și-n celălalt sat, Izvoru de Jos, un alt comitet de inițiativă — Soare B. Ilie, Stretene Vasile, Sima Gheorghe, Sima Voicu, Olteanu Gabriel, Dumitru B. Florea, Marinescu Constantin — convinsese vreo 40 de familii să se-adune și-ei într-o cooperativă despre care, de asemenea, sperau să-și transforme numele în renume — „Izvorul belșugului” o botezaseră ei.

Treptat-treptat, cele două nuclee se măresc, ajungînd să cuprindă la sfîrșitul anului 1961 fix 1 247 de familii, cu 2 300 hectare, 145 boi de muncă, 180 cai, 253 pluguri și grape, 120 de căruțe. Dilatăndu-și întinderile, suprafețele celor două cooperative ajung, inevitabil, să se atingă și, la fel de inevitabil, să-și pulverizeze și acest ultim hat dintre ele, contopindu-se, în toamna lui '62, într-un singur C.A.P. cu 1 428 de familii și-o avere ce devenise importantă tocmai pentru că era adunată la un loc: 2 894 hectare arabile, 61 hectare pășune, 46 hectare vie, 13 hectare livezi, 468 taurine, 150 porci, 667 oi, 184 cai, 1 500 păsări. Producțiile la hectar din acei ani ne fac acum să zîmbim, deși atunci le consideram mari izbînzii ale unui gest în care foarte puțină lume avea încredere: 1 245 kg grîu și secară, 865 kg ovăz, 1 100 kg porumb boabe, 565 kg floarea-soarelui. Valoarea totală a fondului de bază era de 1 629 000 lei — și, ca membri fondatori ai cooperativei, ne notam toate

aceste cifre pentru că ni se păreau uriașe, nici unul dintre noi, neam de neamul nostru netrecîndu-și în „registrele” personale asemenea cantități.

V-am scris toate acestea pentru că ele au fost rememorate de curînd într-o adunare festivă care a marcat împlinirea celor trei decenii de la înființarea C.A.P.-ului în comuna noastră și cînd răstimpul acestor ani ne dă dreptul să spunem că acea modestă firmă „Viață nouă” a adus izvoranilor o viață cu adevărat nouă. Președintele de astăzi al C.A.P.-ului este un tînar inginer, Ion Avramescu, școlit cum se cuvine, harnic și tenace. Mai vîrstnicii

Bunăstarea la ea acasă

comunei l-au scrutat pe sub sprîncene cînd a venit repartizat aici, dar cînd au văzut că ferma lui dă alte recolte decît pînă atunci, de parcă ar fi schimbat pămîntul, și-au scos pălăriile și l-au ales președinte. Nu s-au înșelat defel, pentru că țărani de-aici, de la numai cîțiva kilometri, de lumea lui Moromete, pe cît de greu îi scoți din ale lor, pe-atît de bine se pricep la oameni. Iar viața nouă a C.A.P.-ului o exprimă, înainte de toate, nivelurile noi ale avuției comune: în 1988, producția globală a fost de peste 14 milioane lei, din care 11 milioane din producția vegetală, iar fondurile fixe au depășit cota de 18 milioane. Toate astea rămîn pe hîrtie numai pentru a ști cum stăm, dar cifrele se regăsesc în avuția materială a cooperativei și-n cea a oamenilor, pentru că regula de bază la care tînarul președinte ține cu sfințenie nu este alta decît aceea binecunoscută „nici pîine fără muncă, dar nici muncă fără pîine”, cooperatorii primindu-și bunurile cuvenite fără formalități și ezitări inutile, pentru că de la ei încep și la ei trebuie să se sfîrșească toate rosturile muncii de peste an.

Producțiile obținute nu

sînt poate din cele care fac gaură în cer dar, în orice caz, sînt fără precedent pentru această zonă în care natura n-a fost prea darnică în rodnicia pămîntului și fertilitatea climei: 5 600 kg grîu, 6 250 kg orz, 9 890 kg porumb, 4 080 kg orzoaică, 2 570 kg soia, 2 850 kg floarea-soarelui — toate la hectar se înțelege. Important este că, la aceste trei decenii împlinite, C.A.P. Izvoru are personalitatea sa economică, să spun așa, nemaifiind în umbra I.A.S., a fermei de legume pentru Topoloveni, a fermei de solarii și a celorlalte unități productive din comună. Visul nostru, al celor care am semnat printre primii actul de înființare a cooperativei, a fost tocmai acesta — al prosperității tuturor celor care ne adunasem într-un loc acareturile și pentru care agricultura era pînă atunci o ocupație fără vreo șansă de bunăstare.

Acum, în Izvoru, bunăstarea este la ea acasă: 92 la sută din case sînt noi și confortabile, comuna este radioficientă și electrificată în întregime, școala este, de asemenea, nouă, există trei magazine ale CPADM, întreaga așezare fiind înscrisă pe coordonatele urbanizării, din actualul centru de G.U.A.S.C. urmînd să devină, în viitorul cîcinal, un centru agro-industrial în continuă înflorire.

Dar despre perspectivele comunei poate vom mai avea posibilitatea să mai discutăm. Ele au fost, de altfel, abordate și cu prilejul amintitei adunări festive prilejuite de aniversarea celor trei decenii de la înființarea C.A.P. Tot atunci, ca un fapt semnificativ pentru „deschiderea” spre toate domeniile a vieții noi din comună, a avut loc și lansarea cărții „În vîltoarea vremurilor” scrisă de izvoranul Constantin Mustăț și tipărită sub auspiciile Editurii Militare, precum și o nouă sedință a Societății literare „Alexandru Davila” la care au participat col. Constantin Zamfir, directorul Editurii Militare, poetul Nicolae Stoian, medicul și poetul Gheorghe-Marinescu-Dinzvor, președintele societății, alți oameni de cultură — din localitate sau fii ai satului. Serbînd cooperativizarea, am serbat de fapt paginile noi din viața nouă a comunei — pagini din care mi-am îngăduit să vă trimit acest crîmpei.

VASILE STRETENE
secretar al Consiliului
popular al Comunei Izvoru,
județul Argeș

Legume mai multe cu... apă magnetizată

Inginerul Aurel Ghiu, om în plenitudinea forțelor, știe în orice clipă totul despre unitatea pe care o conduce, dar și despre ceea ce ar putea fi sau va fi în viitor **Întreprinderea de Ferite Urziceni**. Uneori cugetă cu ochii închiși, descrie planurile colectivului în mijlocul căruia s-a format ca specialist. Nu lasă nici o idee pînă ce n-o duce pînă la capăt, pînă ce nu te convinge de adevărurile spuselor sale. Scoate cîteva dosare dintr-un fișet. Îmi oferă unul spre studiu. Cîtesc pe copertă: „Dispozitiv de magnetizarea apei”.

— Sîntem titulari de brevet pentru asemenea dispozitive, îmi spune. Le-am experimentat împreună cu specialiști, cu cadre universitare de la Institutul Agronomic din Iași.

— La ce concluzii s-a ajuns? Cum pot fi folosite în practică?

— Curată apa de suspensiile care produc infundarea picurătoarelor folosite la irigații. Pot fi cuplate cu cele de aplicare a îngrășămintelor. Au dat rezultate excelente.

— Materializate în ce?

— În creșterea eficienței sistemelor de irigare prin picurare — sisteme de mare eficiență, economicoase, dar prea puțin folosite —, dispozitivul de magnetizare protejînd picurătorul împotriva obturării prin crustă de săruri minerale. El are un rol deosebit în dezvoltarea plantelor la temperaturi mai scăzute decît cele obișnuite, contribuind la apariția mult mai timpurie a plantelor în solarii, economisînd energia la încălzirea serelor. Sporul de producție poate fi de 10—15 procente. Deocamdată la legume. Fără nici o cheltuială suplimentară.

— Județul Ialomița, unitate administrativ-teritorială din România în care se află și Întreprinderea de Ferite Urziceni, a reușit ca în ultimii ani să-și realizeze planul de legume în totalitate, să obțină producții deosebite. Dacă folosea dispozitivul de magnetizarea apei, ar fi avut rezultate mai bune?

— Vreau să fiu bine înțeles: noi am creat dispozitivul. El abia a fost brevetat. Din 1989 vrem să colaborăm mai strîns cu Trulstul Horticulturii județului Ialomița, cu Stațiunea de Cercetări pentru Culturi Irigate Mărculești, pentru ca și zona agricolă în care ființăm să beneficieze de avantajele lui. Dar, ca să răspund la întrebare, sînt convins că sporurile de producție legumicolă obținute în solarii și sere ar fi fost destul de substanțiale.

— Putem să amintim creațiile acestei invenții românești?

— Desigur. Colectivul atelierului de proiectare și inginerie tehnologică nr. 1 din care fac parte ing. Gheorghe Dumitru, subinginerul Nicolae Dumitru, formația condusă de muncitorul specialist Victor Mușat. Alături și împreună cu acești oameni a gîndit, a lucrat efectiv și inginerul-șef al întreprinderii, Valentin Ioniță.

— În ce alte direcții prioritară este orientată gîndirea tehnică la „Ferite”-Urziceni?

— După cum se știe, firma noastră se numește întreprindere de ferite, cu toate că de cîteva ani de zile s-a lărgit serios aria preocupărilor, s-au dezvoltat noi și importante capacități. Mă voi referi, în primul rînd, la acest domeniu de vîrf al tehnicii în care noi deținem prioritatea și unici-

tatea în România. Așadar, în fabricația de ferite, strădanile sînt îndreptate spre eliminarea în totalitate a materiilor prime și materialelor din import; spre reducerea consumurilor, în condițiile în care performanțele sînt permanente îmbunătățite (un exemplu concludent este oferit de transformatoarele de linie pentru televizoarele alb-negru și color pe care le realizăm cu materii prime indigene, performanțele fiind egale și chiar superioare celor fabricate în străinătate); spre diversificarea gamei de produse, pornindu-se de la tipizare, în care se are în vedere mai buna utilizare a materiilor prime, cu respectarea foarte strictă a pretențiilor beneficiarilor bunăoară, se reduc substanțial gabaritele la barele de antene pentru radioreceptoare, dar nu sînt alterate performanțele); spre realizarea unor materiale comozite prin care să putem soluționa problema reducerii consumurilor de materiale deficitare în condițiile mării fiabilității produsului finit. Un exemplu concludent care susține ideea enunțată este reprezentat de bușele pentru pompele submersibile. Am fabricat cîteva pentru propriile noastre trebuințe. Au dat rezultate excelente, adică, durabilitatea lor s-a mărit de două ori față de a celor pe care le cumpăram de la alții. Acum producem asemenea bușe pentru toți solicitanții interni și externi.

— Dar la dumneavoastră se fabrică și perii pentru mașinile electrice într-o gamă variată.

— Așa este. Acum sîntem singurii producători din țară. Realizînd perii pentru toată gama de motoare și mașini electrice, s-a renunțat la import. Este un pas foarte serios făcut în direcția reducerii efortului valutar al țării. Această industrie este destul de tînără la noi, dar, așa cum ne-a cerut președintele țării, ne străduim să ținem pasul cu lumea. Chiar să-l depășim pe cel mai bun. Pentru că tehnica de vîrf este culmea de pe care inovația, gîndirea revoluționară, fantezia (în sensul bun al cuvîntului) se lansează spre alte piscuri, la fel de înalte sau chiar mai înalte, mai fascinante. Iată, noi fabricăm perii care se folosesc în tracțiune, siderurgie, metalurgie, la autovehicule... De puțină vreme realizăm perii demaror. Am ajuns, totuși, la performanțe mondiale, adică, un set se poate folosi la 20 000 de cicluri. Dar sîntem conștienți că putem mai mult. Luptăm pentru a realiza performanțe incredibile ieri; sîntem pe cale să le mărim durabilitatea, adică să poată fi folosite la 40 000 de cicluri. Aceasta înseamnă de 3,5 ori mai bune decît „spuma” a ceea ce există astăzi în lume. Ne preocupăm realizarea unor mașini automate de prelucrare prin care să eliminăm efortul fizic, a unui sistem organizatoric în toată fabricația de perii pentru a se asigura o constanță a parametrilor, a reproductibilității.

Inginerul Aurel Ghiu gîndește cu glas tare, visează cu ochii deschiși. El însuși om de acțiune, este cel dintîi care încurajează inovația, perspicacitatea, perseverența. Pentru că, așa cum îmi spunea cîndva colegul și mina sa dreaptă în probleme de tehnică, inginerul Valentin Ioniță, perseverența este aici un mod de a acționa.

AUREL DAVID

Să macini bine grîul, să coci o piine bună n-a fost niciodată simplu. Și în aceste îndeletniciri, pe care lumea le practică de mii de ani, unii se remarcă, alții nu. De regulă, cînd se coace un cup-tor de piine nu se vorbește despre costuri, cheltuieli ma-teriale și productivitatea mun-cii. Faci aluatul, încingi cup-torul și piinea se coace. Alt-ceva este însă să faci toate aceste operații la scară in-dustrială, să coci piine pen-tru un oraș de peste o sută de mii de locuitori, piinile să se-mene una cu alta ca două pi-cături de apă, la fel de bine coapte, crescute și pufoase și să se găsească la oră fixă în magazinele de unde le cum-pără oamenii.

În întreprinderea de moră-rit și panificație Ialomîța ac-tivitatea nu se rezumă numai la a transforma bobul de grîu în făină și făina în piine. Doar în Platforma Slobozia se află Secția de decorticat orez 150 tone pe zi, Moara de grîu și porumb de 240 și respec-tiv 35 tone pe zi, Fabrica de piine de 30 tone și Atelierul de biscuiți și stixuri de 14 tone în 24 ore. Văzînd-o din afară ai putea crede că este un mare combinat siderurgic bunăoară și că pe porțile lui les lingouri de oțel, nu bis-cuiți, stixuri sau chifle.

În continuare vom încerca să vă spunem povestea unor oameni pentru care a gîndi și a face nu este doar o sar-cină de serviciu, ci una din marile lor bucurii și cum din această firească datorie mun-citorii și specialiștii au creat cu forțe proprii importante valori materiale de care bene-ficiază toată lumea.

În anul 1985, cînd inginerul Dumitru Drăghici a fost nu-mit directorul întreprinderii, valoarea producției marfă a acesteia era de 255 milioane lei. În acel an, în fosta fabrică de piine s-a instalat o linie de biscuiți cu utilaje fabricate de I.U.A. Slatina, omologată pentru 3,5 tone pe zi. Cu această linie s-a început și modernizarea susținută a tu-turor instalațiilor din dotare. În această primă acțiune s-a ales de la sine și colectivul de oameni cu idei, capabili să le urmărească pînă la finali-zarea lor. Printre ei să-i nu-mărăm deocamdată pe ingine-ru șef Ion Silea, pe subingi-nera Valentină Strimbeanu, șefa Biroului Producție și pe subinginerul Dumitru Boteza-tu, tehnolog cu probleme de morărit și decorticat în Biroul Producție.

Încă în timpul montajului, cadre tehnice și meseriași au asimilat și îmbunătățit ma-trița de biscuiți, folosindu-se la maximum spațiul de așe-zare, de la 2 la 15 rînduri. Rezultatul: la punerea în funcțiune, linia producea în loc de 3,5 tone, 6 tone biscuiți pe zi. Cu ocazia asta s-au pu-tut realiza și alte sortimente de biscuiți pe aceeași linie.

Mulți colegi din țară, cu vechime în meseria de pro-ducători de biscuiți, ne spune inginerul Dumitru Drăghici, au venit să ne ceară matri-

țele noi. Am fi putut să des-chidem un atelier de fabri-care a acestora, dar aveam mult de lucru și le-am dat doar schițele. Pentru inovația aceasta am fost premiați.

În anul următor, fără inves-țiții, prin forțe proprii a fost realizată încă o linie de bis-cuiți și de stixuri. Acțiunea s-a desfășurat în cadrul pro-gramului de modernizare și aducea un spor la valoarea producției marfă de aproape 5 milioane lei.

În anul 1987 s-a dat în funcțiune Stația de decorti-cat orez, obiectiv ultramodern. Activitatea de acest gen este restrînsă în țară, această in-stalație fiind singura reail-zată pînă atunci în țară. In-stalația a fost poraită avin-du-i ca muncitori pe liniile tehnologice pe director, ingi-nerul șef, pe șefa Biroului Producție și pe tehnologul Du-mitru Botezatu. Utilajele se

Bucuria de a gîndi și a face

reglau din mers. Formațiile au fost alcătuite din manipu-lanți de la biscuiți și de la moară, care se calificau la fața locului. Acești oameni ti-neri au fost secoldați de spe-cialiști, la fiecare utilaj în parte, timp de cîteva săptă-mini. Tehnologia românească a suportat multe modificări încă de la montaj. Rezultatul: capacitatea și parametrii pro-iectați au fost atinși încă după primele zile de funcționare.

Imediat a început moderni-zarea acestei linii. În februa-rie 1988, cu minimum de uti-laje, prin adaptare pe fluxul tehnologic, în ideea valorifică-rii la maximum a fiecărui subprodus al bobului de orez, a fost realizată o instalație de fabricare a grîului și a făinei de orez. Imediat i-a ur-mat o altă instalație — de expandare — care a permis realizarea a două noi produse — „orezin 100” și „orezin 75” care valorifică superior ma-teria primă.

Tot de la darea în funcțiune a Stației de decorticat au început și preocupările de va-lorificare a unui subprodus nefolosit pînă în prezent — tărița de orez. În colaborare cu Facultatea de Industrie alimentară de la Galați și cu Fabrica de ulei Slobozia, a fost inițiat un studiu pentru extragerea uleiului din tărița de orez. Aceasta s-a dovedit a conține 14 la sută ulei ce va fi folosit în industria far-maceutică și în industria să-punurilor. Un alt subprodus, coaja de orez, deșeu pînă mai ieri, și care bloca pur și sim-plu fabricile în care se decor-

tica orezul, a făcut obiectul unei noi teme de cercetare. S-a pus problema arderii ei în CET Slobozia. Ar fi ars și încă bine, dar ideea de început, a fost repede aban-donată pentru că s-a constatat că poate fi folosită în fa-bricarea furfuroului. De ase-menea s-a constatat că din această coajă care se aduna în adevărați munți lingă fa-brică se poate realiza un su-port pentru hrana animalelor. De unde era prea multă, acum nu mai ajunge! Și pentru că lucrurile nu s-au oprit aici, s-a mai văzut că prin simpla ei măcinare volumul s-a redus de trei ori.

Tot în anul 1988, s-a trecut la paletizarea totală a trans-porturilor. Au fost necesare cîteva electrostivitoare și motocare, benzile transpor-toare au fost realizate în întreprindere. S-au montat ele-vatoare și șnekuri și sacii au fost înlocuiți cu livrarea în vrac. avantajoasă și pentru întreprindere și pentru bene-ficiar. S-au scurtat timpii de încărcare, s-au înlocuit sacii (40 lei bucata), manevrarea miilor de tone cu rapiditate a dus la deblocarea spațiilor de depozitare, productivitatea muncii a fost dublată, s-au disponibilizat importante for-țe de muncă, folosite în noile capacități apărute în întreprindere prin cheltuieli mi-nime.

Productivitatea muncii a crescut de la 359 mii lei pe om la 688,5 mii lei. Anul a-cesta ea se va dubla. Benefi-ciile au crescut de la 15,2 la 68,54 milioane lei. Și asta, așa cum credem că s-a văzut, în primul rînd prin participarea cu idei a oamenilor muncii din întreprindere, printr-o nouă și revoluționară con-cepție despre dezvoltarea și gospodărirea proprietății so-cialiste date lor în păstrare. Ei, oamenii, nu numai că au avut grija s-o exploateze cores-punzător, dar s-au gîndit în permanență cum să facă s-o sporească, s-o modernizeze, s-o aducă la parametrii su-periori.

Întrebarea firească este dacă tot ce s-a realizat la Slobozia se aplică în toate întreprinderile de morărit și panificație din țară?

— Am lucrat în mare vite-ză, ne spune inginerul Du-mitru Drăghici. De multe ori ne-am strîns lingă instalație, ne-am gîndit, am făcut o schiță, după care s-a trecut la execuție. Nu ne-am preocu-pat de proiectarea și omolo-garea unor instalații. Inten-ționăm să revenim, să alcă-tuim o mică grupă de proiectare care să realizeze proie-cte de execuție care să permi-tă omologarea instalațiilor. După cum știu Centrala nu poate să aprobe un birou de proiectare. Schema nu este prevăzută cu astfel de pos-turi. De ce n-ar putea oare? Realizarea tehnologiilor la nivelul cel mai înalt ar im-pune o astfel de măsură. Iar eficiența ei și rezultatele ob-ținute la Slobozia ar justi-fica-o.

OPREA GEORGESCU ■

La volanul „Daciei“

Schimbările sînt rezultatul unor acumulări calitative. Nici o descoperire în afirma-ția reporterului, care intră la Fabrica de piese auto din Pi-tești. Dar cine cunoaște în-ceputurile, își dă seama de salt. Transformată din fosta industrie locală, cu o contri-buție la nașterea automobilu-lui de numai 2% în 1977, anul acesta 98% din producție este îndreptată numai pentru echi-parea modernă a autoturis-mului Dacia.

Gheorghe Badea, absolven-tul seriei 1968 al Facultății de Tehnologia Construcțiilor de Mașini, repartizat la Sibiu, s-a îndreptat către tehnologia ne-convențională, pentru că, ea, trecînd prin cele mai specta-culoase schimbări, ca un co-rolar, permite evoluțiile co-respunzătoare. Firea sa, me-reu inventivă, avea nevoie de un domeniu în continuă miș-care. La Topoloveni și apoi la Costești a făcut „arpegii” pentru „concertul” al cărui solist avea să devină. Gheor-ghe Badea a lucrat concentrat asupra reperelor care se schimbă de la an la an, și uneori chiar mai repede, înlo-cuitoare de import costisitor.

— Între 50% chimie și 50% mecanică, proporția care ex-primă tehnologia neconvențio-nală, unde se situează Gheor-ghe Badea?

— Cu cîtă chimie și meca-nică știu mă simt în elemen-tul meu, pentru că TCM-ul deschide o nouă viziune în tehnică. Depinde cît ne ajută imaginația și cunoștințele. Se poate merge de la chibrit pînă la rachetă... Automobilul Dacia înglobează întreaga po-tență a economiei naționale, deoarece indirect colaborează 800.000 de specialiști din si-derurgie, construcții de ma-șini, chimie, industrie ușoară. Contribuie chiar și tipografia, printr-o muncă de finețe. Em-blemele de pe motor, de la caroserie sînt executate de ei și arată gradul de civilizație.

— Prin ce compartiment special al fabricii, pe care o conduceți, țineți pasul cu lu-mea autoturismului? Cum contribuți la lansarea unui nou tip de autoturism Dacia?

— Două întrebări într-una singură?

— Expresia directă a inte-resului nostru...

— Avem un atelier de con-cepție, și proiectare a techno-logiilor cu 80 de ingineri pre-cum și o grupă de cercetare,

formată numai din tineri, care determină fluxul model și perfecționărilor. 18 ingineri, subingineri și muncitori din-tre cei mai calificați au con-tinuu în planul lor să producă noi materiale, tehnologii și elemente de înfrumusețare. Ingerul chimist, Mircea Stoianovici, este animatorul acestui grup care, printre multe altele, a fost capabil să asimileze patru sisteme de demulanți, utilizați în fabri-carea reperelor pentru volan, planșă bord, eleron, cotiere. Demulanții se importau din Franța, Austria, R.F.G., Italia. Șăgrenarea matrițelor meta-lice pentru fabricarea prin in-jecție a reperelor auto din mase plastice și spumă ureta-nică este invenția inginerilor Mircea Stoianovici, Flo-re Brezolanu și subsemnatul. Contribuții importante sînt le-gate de puterea de creativitate științifică a inginerilor Elena Miloiu, Daniela Tirlea, Dan Todor, a subinginerilor Anca Dumitru, Ion Mierlau.

— Ceea ce izbutim astăzi peste un timp se învechește și cere un alt stadiu. Este logica vieții care este și a industriei. În concluzie, ce perfecțiți pentru înfrumusețarea Daciei?

— În primul rînd ne-am asigurat că producția crescu-tă de autoturisme Dacia (din acest an se vor livra 150.000 de bucăți) va putea fi onora-tă la zi, cu elementele pro-duse de fabrica noastră. Pen-tru viitorul de mîine, contri-buim la reducerea greutății autoturismului cu cîteva ele-mente. Testăm chiar acum un rezervor de benzină, din masă plastică, cu capacitatea de 52 l, cu greutatea redusă cu cî-t va bune kilograme. În-cuim tabla prețioasă din im-port și prelungim viața ma-șinii pentru că rezervorul fiind din masă plastică nu mai corodează. Prețul va fi redus proporțional, produc-tivitatea muncii mult crescută. Avem în studiu elemente pre-formate pentru port-bagaj și habitacul. Colaborarea cu Vic-toria Drăgășani, cu întreprin-derea de mase plastice din Iași și secția ICECHIM Pi-tești va soluționa problema PVC-ului, a plăcilor de polietilenă și a altor elemente im-portante.

— Ingerul Gheorghe Ba-dea și colectivul său, fără, nici o exagerare, abordează noul ca o constantă a pro-fesiunii...

— Tot ce e deosebit în teh-nică îmi înflăcărează min-rea pentru că structural sînt clă-dit așa, dar vreau să rămîn tînăr și la 43 de ani. Lucrăm cu mare plăcere, alături de vîrsta de 28 de ani în grupul de cercetare, care este desti-nat pentru rezolvarea proble-melor de proiectare și concep-ție.

— Să-i numim... „gîndito-rii”?

— Fiecare la locul său, mare sau mic, e obligat să gîndească știut fiind că rutina e rugină. Ne bazăm pe des-chizătorii de drum din teh-nică. Ne bîzuim pe ei și me-ritele lor sînt incontestabile. Aș îndrăzni să afirm că ei sînt o consecință directă a ti-neretii, a avîntului, a dragos-tei autentice de creație româ-nească.

CARMEN DUMITRESCU ■

În după-amiaza zilei de 1 mar-tie 1989, în timp ce se săpa șan-tul pentru introducerea subte-rană a unui fir de apă de la Dunăre la Combinatul de îngră-șăminte chimice Slobozia, me-canicul de pe utilaj a simțit că ceva nu era în regulă. A cobo-rît din cabină în groapa la care lucra. Lovise, din neatenție con-ducta de gaze naturale care du-cea spre Uzina cocso-chimică a Combinatului siderurgic din Că-lărași. Prin spărtura făcută, ga-zul se scurgea cu șuier în at-mosferă. Au fost alertați furni-zorii precum și beneficiarii. La fața locului au sosit, operativ, echipe specializate de la Bucu-rești, Buzău, Mănești-Dimbovi-ța și Slobozia. În jurul orei 15,00 s-a întrunit sfatul specialiștilor care urma să găsească și să ho-tărăască asupra căii de remedi-ere grabnică a defecțiunii. Orice oră, orice minut pierdute însem-

nau pagube, înrosirea unor în-semnate cantități de gaze scurse în atmosferă, dar și pericolul unei explozii. Soluția propusă, pe cît de simplă, pe atît de riscantă: obturarea (închiderea) găurii fără oprirea furnizării

Eroismul — stare firească

În puterea nopții

gazelor (care ar fi complicat și mai tare lucrurile, deoarece s-ar fi produs seriosă dereglări în funcționarea uzinei cocsochi-mice). Ingerul Dan Bildea, din echipa bucureșteană, a propus acoperirea spărturii cu ajutorul unei șarniere (un fel de man-

șon). Ușor de zis, destul de complicată, greoaie aplicarea soluției. Dar era cea mai eficientă, cea mai practică. A început lucrul la defazectarea conductei. Între timp se lăsase noaptea. Nici o sursă de lucrat

după miezul nopții, s-a reușit prinderea cu șuruburi a șar-nierei, în „clește” căreia s-a așezat, pe conductă, o garnitură din cauciuc. Scurgerea gazelor a fost oprită, dar nu se putea ști cît de durabilă putea să fie reparația. Motiv pentru care s-a apelat la aportul sudorilor. Treabă la fel de periculoasă, pentru că nu-i deloc ușor și nici comod să umbii cu flacăra deschisă pe o conductă prin care circula gaze naturale! Alte ore de emoții, de eforturi tenace. În jurul orei 5,00, cînd zorii celei de a doua zile a primăverii nu mi-jiseră încă, de la punctul „cald” din inima întinsei cîmpii de-acolo de unde munca nu con-tenise vreme de 14 ore, pornea spre dispeceratul-furnizor de gaze o comunicare laconică: „Se poate lucra cu presiune normală”.

AUREL DAVID ■

Baza de la care începe planul!

Într-o luni dimineața, economistul Gheorghe Mihai, directorul Bazei județene de aprovizionare tehnico-materială Buzău, a chemat în sala de ședințe pe toți absolvenții de învățământ superior care lucrează în unitatea lui și în jurul mesei celei mari, unde se țin de obicei ședințele C.O.M.-ului, s-au așezat câteva zeci de economiști și ingineri. În dreptul fiecăruia au apărut, apoi, câte o ceașcă de cafea și un pahar cu apă minerală. „Eu — le-a zis directorul — știți bine că am fost plecat și n-am putut să citesc nimic săptămîna trecută. Dar vreau să aflu de la voi”.

— Era vorba de noutăți privind munca noastră — ne spune Gheorghe Mihai —, despre reglementări sau acte normative noi, de exemplu, iar nu despre ultimul roman citit.

— Unora dintre ei, cafeaua aceea nu li s-o fi părut, brusc, foarte amară!

— Au fost și din aceia care s-ar fi simțit mai bine sub masă decît pe scaun. Dar m-am bucurat să văd privirea limpede a celor mai mulți și să-i aud vorbind clar. Observația aceasta exprimă ceea ce munca noastră e legea

1: spiritul de ordine în care trebuie să ne desfășurăm munca. Ceea ce se vede pe platformele betonate sau în depozitele bazei nu poate fi decît efectul a ceea ce aș numi ordinea interioară și

claritatea în gîndire pe care trebuie să le dovedească oricine lucrează aici. Altfel n-am putea minui aceste bunuri care valorează miliarde de lei, aflate aici în 120 000 de sortimente, tipuri și dimensiuni. De ele depinde aprovizionarea a peste 400 de unități economice din județ.

— Dar între atribuțiile bazei se numără și aceea de a urmări cum sînt gospodărite, în aceste unități, materiile prime și materialele cu care le aprovizionează.

gospodărirea mai bună a materialelor, după ce ele ajung la beneficiarii noștri. Între cauzele nerespectării normelor de consum, una ar fi neactualizarea tehnologiilor de fabricație. S-a constatat acest fapt la Întreprinderea mecanică din Cîmpina și la cooperativa „Arta metalului” din Boldești-Scăieni, ca urmare a întîrzierii unor acțiuni cuprinse în programele lor de modernizare. Altă cauză: depozitarea necorespunzătoare a materialelor, la „Feroemail”

vii de rulmenți se elaborau la Întreprinderea de Utilaj Chimic în două cuptoare de tipuri diferite: unul electric, altul cu flacără deschisă. S-a dispus închiderea celui de-al doilea cupător și înlocuirea lui tot cu unul electric. Motivul: prin sistemul de lucru cu flacără deschisă se pierdea pînă la 30 la sută din alama cu care era încărcat cupătorul iar alama, se știe, este un material deficitar.

— Deci baza de aprovizionare e departe de a fi doar un

normative la altele. Greutăți se ivesc și în ce privește optimizarea transportului, în cazul unor repartiții emise de coordonatori. Așa a fost cazul Centralei industriale de produse electrotehnice Craiova, care a emis repartiția să luăm de la Întreprinderea de conductori electrici Zalău unele sortimente de sîrmă de bobinaj pe care le puteam aduce mai de aproape, de la Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante București. În sfîrșit, deși ministerul nostru și Comitetul de Stat al Planificării au precizat ca toate specificațiile să fie depuse prin bazele de aprovizionare iar acestea să analizeze care sînt materialele vagonabile și care sînt nevagonabile — cu alte cuvinte, care materiale trebuie să treacă prin bază și care pot merge direct de la furnizor la beneficiar —, în prezent mulți coordonatori de balanță folosesc sisteme de lucru care nu se încadrează în prevederile legale în vigoare. Unii țin ca specificațiile să fie depuse la ei, să le selecteze cum le este mai avantajos, emînd repartiții direct la beneficiar, nu prin bază, pe considerentul că ei trebuie să-și asigure realizarea și desfacerea volumului planificat de producție. Consecința e clară: ori de cîte ori se procedează astfel, sînt ignorate marile resurse materiale pe care le reprezintă stocurile supranormative. Și cum baza de aprovizionare are evidența exactă a acestor stocuri, ca și datorită de a le repune în circuitul economic, se înțelege de ce ea este ocultă citeodată: pentru că ea ar putea constata că unele repartiții cuprind cantități prea mari!

D. CONSTANTINESCU

Un loc uneori căutat, alteori ocolit

— Avem un birou de control al normelor de consum și de stoc, în cadrul căruia lucrează 11 oameni. Constanța Mizov, de exemplu, verifică respectarea acestor norme în unitățile aparținînd industriei chimice, Elena Mărgărit urmărește aceleași probleme în domeniul materialelor de construcție, iar Radu Valeriu, în industria constructoare de mașini. Fiecare răspunde, în această privință, de cîte o ramură importantă din economia județului.

— Să notăm cîteva dintre constatările lor.

— În general, normele sînt respectate, dar apar și abateri pe care le identificăm tot mai pentru a contribui la

Ploiești. Cîteodată se pierde urma unui material și se cere altul, identic, prin derogare. E situația bine cunoscută a celor care fac depozitarea în așa fel încît, atunci cînd au nevoie de un material cîntărind o tonă, observă că trebuie să miște alte 100 de tone care se află deasupra și, în loc să facă munca asta, preferă să cumpere materialul din nou. Altă observație: modul necorespunzător de elaborare a șarjelor de fontă, la Întreprinderea de piese turnate Cîmpina. În loc să se dozeze feroaliaje prin măsurare, ori a greutății ori a volumului, citeodată se recurge la dozarea lor „după ochi”.

— Oamenii dumneavoastră constată lucruri de acest fel, dar mai mult decît atît ce pot face?

— Anul trecut au fost aplicate 52 de amenzi, însumînd 105 700 lei, dar asta nu-i totul. Un exemplu: Radu Valeriu, din cadrul biroului de control norme, a constatat că șarjele de alama pentru coli-

„intermediar”?

— Nu sîntem și nu putem fi doar niște intermediari. Iar problema gospodării materialelor se cere văzută nu doar în perspectiva relației dintre baza de aprovizionare și unitățile economice beneficiare ale ei. Deși există o metodologie unitară de fundamentare a necesarului, de întocmire a specificațiilor și de emitere a repartițiilor, aceasta nu se respectă întocmai de către unii coordonatori de balanță. Se solicită, de exemplu, geam tras de 3 milimetri și se contractează de 4 sau 5, pentru că repartiția emisă de coordonator nu dă toate elementele de identificare, conform specificației. Alt exemplu: la aparatul electric de joasă tensiune repartițiile se emit valoric și urmarea este că, atunci cînd se merge la contractare, furnizorul nu asigură întotdeauna sortimentele în cantitățile specificate, oferind altceva în schimb. În acest fel apar fie neacoperiri la unele sortimente, fie stocuri supra-

Urmărim pe calculator contractele atît cu furnizorii cit și cu beneficiarii. Atenție deosebită dăm materialelor și materiilor prime destinate producției pentru export, ritmicitate în aprovizionare, control calitativ. Rolul unei baze de aprovizionare nu trebuie să se limiteze la a fi o curte în care unii depozitează și alții iau materiale, chiar dacă aceasta este foarte bine organizată. Recepția și controlul, printre altele, dacă sînt făcute cu maximă exigență și responsabilitate, duc la cîștiguri pentru toți participanții la procesul economic. Mai avem în vedere un aspect pe care l-am insuflat tuturor oamenilor muncii din bază: importanțele valori materiale care ni s-au încredin-

pru, echipament textil, hîrtie etc. De fapt nu facem altceva decît o politică de respectare a legislației în vigoare, de mobilizare a eforturilor tuturor întreprinderilor de a gospodări bine toate materialele, de a le reintroduce pe cele refofosibile în circuitul economic. Trebuie să remarcăm că de o bună bucată de vreme lucrurile s-au înțeles mai bine, întreg procesul de gospodărire a materialelor s-a disciplinat, că practic nu se mai poate vorbi despre risipă. În fiecare an, la bază organizăm expoziții cu materiale refofosibile din industria județului privind colectarea, sortarea și livrarea acestora, fie prin I.J.V.M.R., fie direct furnizorilor. Întreprinderile vin cu noi propu-

noi forme de colaborare între noi și întreprinderi și între întreprinderi privind recuperarea, recondiționarea și refofosirea materialelor și materiilor prime.

— Limitați aceste acțiuni la problemele județului?

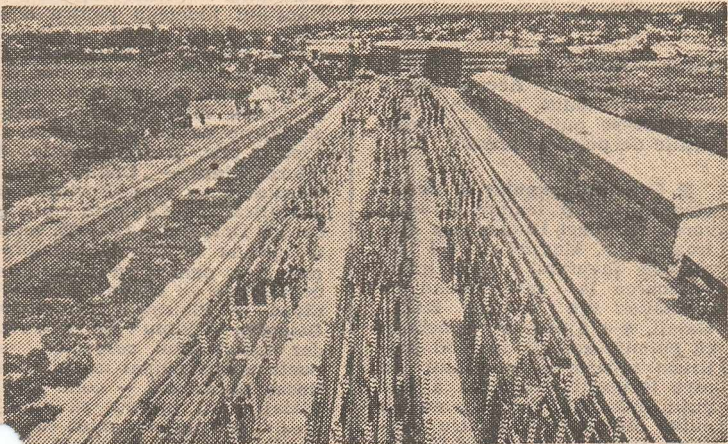
— Am încercat să le extindem la nivelul unor centrale și ministere cu pondere în producția județului. O bună aprovizionare presupune dialoguri permanente cu furnizorii, găsirea unor soluții pentru asigurarea ritmicității.

— Probleme?

— Aprovizionarea beneficiază de un cadru legal extrem de minuțios și de bine gîndit. Respectarea lui întocmai ar simplifica mult lucrurile. Anual baza este angrenată în peste o sută de litigii cu furnizorii privind nerespectarea unor termene de contract și mai rar nerespectarea condițiilor de calitate și cantitate a unor repere. Facem un apel către ministere și centrale de a definitiva desfășurătoarele lunare cu cel puțin 20 de zile înaintea lunii următoare pentru a ne putea da posibilitatea repartizării și aprovizionării astfel încît materialele să ajungă în fluxul de fabricație din prima zi a lunii.

Să încheiem cu o concluzie. Și în acest domeniu de activitate, la prima vedere aprovizionarea poate apărea ca un simplu intermediar în procesul de producție, prin implicarea cu ideea și cu fapta se pot realiza multe. Aici la Buzău, am putea vorbi chiar de entuziasm, de acel entuziasm de a fi util, constructiv, de a nu te situa pe linia minime rezistențe, de a-ți asuma, în sensul cel mai bun al cuvîntului, scopuri care ținesc deasupra simplului îndepliniri a sarcinilor de serviciu.

OPREA GEORGESCU

La Baza județeană pentru aprovizionarea tehnico-materială Buzău ni s-a făcut o demonstrație a ceea ce se poate realiza cînd cei care lucrează în acest domeniu își asumă cu adevărat problemele economiei județului, transformîndu-se dintr-un intermediar, necesar și obligatoriu, într-o verigă activă importantă în mecanismul economic.

Baza de aprovizionare este o placă turnantă între furnizori și beneficiari, cu ajutorul căreia se manipulează aici, cu precizie de ceasornic, peste 15 000 de sorto-tipo-dimensiuni. Să spunem că fără nici o exagerare unitatea din Buzău, prin ordinea în care sînt depozitate materialele, prin curățenia care domnește în curte, ca și în cel mai ascuns colțisor al depozitelor, îți sugerează un laborator farmaceutic. Pînă aici nimic deosebit, fiind vorba de îndeplinirea cu seriozitate a sarcinilor de serviciu, de instaurarea unui climat de disciplină, de formarea și existența unui colectiv de oameni ai muncii care-și înțelege așa cum trebuie menirea. În continuare, într-o convorbire cu Gheorghe Milu, directorul B.J.A.T.M. Buzău, vom încerca să subliniem cîteva idei și inițiative locale pentru a căror cunoaștere și generalizare, se subînțelege, milităm.

— Am pornit, ne spune tovarășul Gheorghe Milu, de la necesitatea cunoașterii realităților din întreprinderile pe

care le aprovizionăm, nevoile determinate de fluxul de producție și de produsele pe care le realizează. Sprijiniți de organele de partid din întreprinderi, de conducerea județului am reușit ca periodic să avem dialoguri cu serviciile de aprovizionare care au dus la determinarea în mod științific a necesarului de materiale și materii prime și termenele de livrare ale acestora pentru o aprovi-

zionare ritmică, în consens cu planul de producție. Știind din timp specificațiile, am reușit să asigurăm și cotele la nivelul acestora. Numărul mare de repere pe care-l manipulăm ne-a obligat la perfecționarea organizării muncii noastre. Paletizarea și pachetizarea au dus la creșterea productivității muncii într-un ritm anual de 7 la sută și la o repliere rapidă la necesitate. Depozitarea, conservarea și manipularea unui număr mare de repere trebuie astfel organizată și urmărită încît să permită decizii rapide, intervenții la furnizorii care nu-și respectă contractele, recepții calitative și cantitative corecte și care să nu prejudicieze fluxul de manipulare al materialelor.

tat trebuie manipulate și conservate cu grijă și responsabilitate maxime.

— În ce aspecte ale producției ați considerat necesar să vă implicați?

— Am organizat un compartiment de stocuri și norme care periodic supune analizei structura stocurilor de materiale și materii prime din întreprinderi. Existența unor stocuri supranormative duce automat la sistarea aprovizionării pînă cînd se intră în normal. Urmărim în același fel și încadrarea în normele de consum. Urmărim de asemenea ca toate întreprinderile să predea sau să refofosească materialele refofosibile și recuperabile. Abia după îndeplinirea acestor obligații livrăm anvelope, cu-

neri de valorificare a resurselor refofosibile. O asemenea expoziție, am constatat, este generatoare de idei privind lărgirea gamei de refofosire a materialelor. Pînă la urmă, toate drumurile trec pe la B.J.A.T.M., oamenii vin, văd și gîndesc cum ar putea să se ajute. Tot expoziții anuale am organizat la sediul nostru cu produse de export, de creație științifică. Ele au fost organizate tot în ideea asigurării unei mai bune colaborări privind buna gospodărire a materialelor și materiilor prime. Intenționăm să organizăm o expoziție permanentă cu produse realizate în județ. Sperăm că ea va fi un stimul pentru producători privind ridicarea calității produselor și va duce și la

„I-am determinat pe beneficiari să înțeleagă faptul că nu sîntem un simplu depozit”

■ Mai multe scrisori sosite în ultimul timp la redacție prezintă o problemă comună: semnatarii întreabă unde se pot adresa în situația în care sunt posesorii unui apartament proprietate personală, devenit în urma creșterii numărului membrilor familiei, insuficient ca spațiu. Asalos Raveca din Cluj-Napoca (str. Grigore Alexandrescu nr. 15, ap. 78) ne sesizează o asemenea situație. **Consiliul popular municipal Cluj-Napoca** — unde a fost trimisă scrisoarea spre competență rezolvare — da următorul răspuns: „Vă invităm la sediul Consiliului popular al municipiului Cluj-Napoca — **Sectorul arhitectură, sistematizare și control în construcții**, în vederea completării dosarului necesar rezolvării acestei situații”.

■ Ca răspuns la cererea din scrisoarea semnată de **Pavel Balaban**, (str. Frățescu, nr. 2, Lugoj, județul Timiș) **Oficiul Central Farmaceutic** din cadrul Ministerului Sănătății, a făcut, cu cea mai mare promptitudine, medicamentele solicitate: 10 flacoane Sermidon drajeuri, către **Oficiul farmaceutic Timișoara**.

■ „Vă scriu în numele conștientului meu — precizează de la bun început **Matei Marian** din satul Hanu Conachi, județul Galați. Până în luna noiembrie 1988, la dispensarul uman asistența medicală era asigurată permanent. Dar, de la 1 decembrie, prezența cadrelor medicale nu se mai face decât de la orele 7 la-orele 19. Cei care au dat această dispoziție nu s-au gândit că avem în sat copii mici și bătrâni care necesită uneori intervenția cadrelor medicale nu numai ziua, ci și noaptea? Propunem **Direcției Sanitare** a județului Galați să se revină asupra acestei hotărâri cu totul nepotrivită”.

■ Răspunsuri din partea unor **Direcții pentru Probleme de Muncă și Ocrotiri Sociale**, **Oficiul forțe de muncă** :

Județul Argeș : „**Tovarășă Mihăilescu Nicoleta**, domiciliată în Pitești str. T. Vladimirescu, bl. P. 15, sc. C, ap. 19, a fost invitată a se prezenta la D.P.M.O.S. Argeș și a fost repartizată conform dispoziției de repartizare nr. 5205 la **Cooperativa Muncă și Artă — Pitești**”.

Județul Brașov : „La scrisoarea prin care **Jozsa Violeta** din Brașov, str. Drumul Cernatului nr. 6 solicită să fie sprijinită pentru a găsi un loc de muncă în meseria în care este calificată, vă informăm că a fost încadrată ca mecanic mașini și utilaje la **Întreprinderea Rulmentul din Brașov**”.

Județul Neamț : „**Turtureanu Neculai** din Piatra Neamț, Alea Ulmilor, bl. 25, ap. 33 a fost repartizat începând cu 1 februarie 1989 ca sudor la **I.P.P.S.C. Piatra Neamț**”.

■ Răspunsul așteptat și de **Dănuță Maria** din Galați, str. Albatrosului nr. 1, bl. M ap. 48 : „Potrivit art. 59 al. 2 din **Legea 3/1971**, sumele neincasate de către pensionar pentru luna în care a avut loc decesul acestuia, se plătesc membrilor familiei, pentru plata pensiei restante neexistând prevederea legală din lunile anterioare. În ceea ce privește pensia restantă pentru luna septembrie 1988, lună anterioară decesului soțului dumneavoastră, în urma solicitării făcute și având în vedere situația concretă, **Ministerul Muncii** a aprobat să vi se plătească. În concluzie, pensia cuvenită soțului în luna septembrie 1988 — 2555 lei — a fost inclusă în macheta nr. 41 din luna februarie 1989, pentru a vi se plăti”.

■ **Dăscăliu Vasile**, domiciliat în satul Milișăuți, județul Suceava sesiza faptul că a deschis o comandă la **Întreprinderea de protezare Bacău** din ianuarie 1988, dar comanda nu i s-a livrat până în prezent. **Oficiul de asistență socială** din cadrul D.P.M.O.S. Bacău confirmă cele relatate de petent: proteza nu a putut fi executată din lipsă de șinărie, materialul fiind procurat doar în luna trecută. Proteza a fost executată și expediată prin poșta cu recepția nr. 30 a **Oficiului P.T.T.R. Bacău**.

■ Tot din Bacău, în primele zile ale lui ianuarie primeam o scrisoare de la tînărul **Cristian Nica** (str. Alecu Russo, bl. 55, sc. A, ap. 6). Plin de amărăciune, ne povestea modul în care comportarea unei lucrătoare a Cofetăriei „Pasaj” din oraș, i-a stricat, atât lui cât și fratelui său mai mic, nu doar plăcerea de a minca o prăjitură, ci fireasca voie bună din cea dintîi zi a anului.

Comitetul executiv al Consiliului Popular al municipiului Bacău răspunde cu cea mai mare promptitudine sesizării : „S-a discutat cu tot colectivul atitudinea ospătării Anghel Lica pentru a preveni repetarea unor astfel de aspecte și s-a luat măsura schimbării acestei ospătări la o altă unitate pe post de debarasare”. Pustii au și ei dreptul la o comportare civilizată din partea personalului de deservire, mai ales cînd este vorba de o cofetărie !

■ Din partea **Direcției județene de Poștă și Telecomunicații Constanța**, un răspuns pentru **Bălășică Gheorghe** (Strada Basarabi nr. 17—21, bl. L 4 ap. 10) : „Urmare a situației deosebite în care vă aflați, conform celor relatate în scrisoare, vă comunicăm că s-a aprobat mutarea postului telefonic cu fir aerian la domiciliul de mai sus. Vă rugăm să prezentați la ghișeu nostru din str. Ștefan cel Mare nr. 10, biletul de ieșire din spital al soției dumneavoastră, pentru confruntare cu copia înaintată revistei **Flacăra**”.

■ **Consiliul popular al municipiului Slatina** ne înștiințează în legătură cu modul de rezolvare a scrisorii semnate de **Dumitrescu Eugen** domiciliat în Slatina, str. Strehareți nr. 38, jud. Olț : „Petentul arată că este pensionar cu gradul II de invaliditate — nerevizuibil și i s-a reținut din pensie suma de 200 lei. Biroul permanent al Consiliului popular al municipiului Slatina a aprobat scutirea de contribuția în muncă și în bani a petentului pe anul 1988”.

■ În ziua mărțișorului s-a prezentat la redacție **Ion Munteanu** din Constanța, str. Ștefan cel Mare 128, bl. F-1, sc. A et. 3 ap. 68. Care era problema ? O scrisoare trimisă în aprilie 1988 de **Asociația de locatari nr. 327** (în numele căreia s-a și deplasat **I.M. la București**) ne înștiința, la vremea aceea, că lifturile blocului F-1 nu erau montate, deci locatarii se mutaseră în bloc de mai bine de 5 ani. Răspunsul primit în luna 1988 ne-a bucurat și pe noi, cit și pe locatarii din Constanța. **ICRAL Constanța** ne informa atunci, că prin organele de resort a analizat stadiul de realizare a lucrărilor, liftul de la scara B fiind deja montat, iar cele de la scările C și D urmînd să fie puse în funcțiune în trimestrul IV al anului 1988. Cum este și firesc, locatarii au așteptat cu răbdare termenul fixat, numai că el a trecut cam de mulțisor, iar situația a rămas neschimbată — lifturile nu s-au montat nici azi. „Probabil există controverse între **I.F.M.A. București** și **I.C.R.A.L. Constanța**”, presupun locatarii **Asociației nr. 327** din Constanța. Nu știm dacă aceasta este motivul pentru care locatarii urcă de 6 ani scările pe jos, dar sîntem siguri că ne aflăm în trimestrul I al anului 1989 și, angajamentul luat de **I.C.R.A.L. Constanța** nu a fost onorat.

■ De la **Consiliul popular al sectorului 4** s-a primit un răspuns, referitor la scrisoarea semnată de **Maria Rusu** — din București. Alea Tomesti nr. 3, bl. 1 ap. 42 sector 4, prin care se sesiza faptul că în zona respectivă — ansamblul Berceni — **Dumitru Petrescu** — nu a fost definitivată rețeaua de canalizare. „Scrisoarea numitei **Rusu Maria** a fost înaintată **Întreprinderii Antrepriză Construcții Edilitare Drumuri — București**, care urmează să analizeze și să ia măsurile ce se impun”.

Ne îndoiim că **Întreprinderea** mai sus menționată va avea posibilitatea de a analiza cele sesizate, pentru bunul motiv că scrisoarea semnată de **Maria Rusu** se află, din nou, la redacție, sosită odată cu răspunsul

Scrisoare comentată

Atențiune ICAB! Cotele apelor cresc!

Cotele apelor cresc, dar nu este vorba de un fenomen natural, ci de unul ce ține de nepăsare și neglijență. Cam asta ar fi concluzia scrisorii trimisă redacției de inginerul **Romulus Badea**, președintele **Asociației de locatari ai blocului 35 B**, de pe șoseaua Ștefan cel Mare nr. 35.

„În cursul lunii septembrie 1988 am constatat și am adus la cunoștință ICAB-ului, telefonic și în scris, proasta funcționare a sistemului de canalizare la care este racordat blocul nostru, deoarece toate reziduurile deversau în subsol”.

După o așteptare de aproape patru luni, timp în care nivelul apei creștea văzînd cu ochii, locatarii primesc, în sfîrșit, un răspuns din partea ICAB. Asociația este informată — și nu era nimic nou pentru ea, de faptul că un canal public aferent blocului fusese afectat de lucrările metroului de pe șoseaua Ștefan cel Mare, necesitînd înlocuirea a 15 metri de tub. Adresa trimisă de ICAB în 23 decembrie 1988, mai menționa : „Lucrarea a fost începută în luna octombrie, în condiții deosebit de grele. În prezent se află în curs de finalizare”. Realitatea este că, nici acum în martie 1989, nu se întrezărește acest mult așteptat final. O dovedesc adresele cu care locatarii revin către ICAB, luînd de la început povestea necazului lor. Între timp, apa a atins în subsoluri respectabila cota de 1 metru, instalațiile de apă și termoficare sînt serios afectate, pereții de beton s-au fisurat, iar întreg spațiul s-a transformat într-o sursă de mirosuri, ca să nu mai vorbim de gravul pericol de epidemii.

Întreprinderea „Metrou București”, sesizată și ea de către Asociația de locatari, ce le cere un sprijin, dă — după alte luni de tăcere — un răspuns evaziv, din care se înțelege că locatarii blocului 35 B au perfectă dreptate și... cam atât ! Este adevărat, un vechi proverb românesc zice că o greșală recunoscută e pe jumătate iertată, numai că, în cazul de față, asta nu schimbă cu nimic lucrurile.

După șapte luni de zbatări și apeluri către ICAB, **Întreprinderea „Metrou București”, Centrul Sanitar Antiepidemic**, locatarii blocului 35 B de pe șoseaua Ștefan cel Mare nr. 50, sector 2, ne cer și nouă să tragem semnalul de alarmă. Considerînd că este o situație care nu-i privește doar pe cei ce locuiesc în blocul cu pricina, ne-am conformat : „Atențiune ICAB ! Cotele apelor cresc !”

de mai sus. Ce să fi înaintat, oare, **Consiliul Popular al sectorului 4 Întreprinderii Antrepriză Construcții Edilitare Drumuri — București** ? Și, apoi, cum rămîne cu rețeaua de canalizare incriminată ?

■ **Căpitănescu Constantin** din Bacău, str. Mărășești nr. 4 ne povestea, nu de mult, pătania lui. Aflat în trecere prin Timișoara, a intrat într-un magazin pentru a-și cumpăra o brățară metalică de ceas. Ajuns acasă, adică în Bacău a constatat că în locul brățării probate, i s-a împachetat o alta, de același tip, dar inutilizabilă din cauza unor defecte de fabricație. Adresîndu-ne producătorului — **Cooperativa „Arta Aplicată” — am primit următoarele rînduri : „Greșit a procedat tovarășă vânzătoare, arătînd o brățară bună clientului și împachetînd o brățară defectă. Vă facem cunoscut că la data de 5 decembrie 1988, noi am trimis o scrisoare tovarășului Căpitănescu Constantin în care ne-am prezentat scuzele de rigoare și l-am rugat să aibă amabilitatea de a ne transmite dimensiunile grosimii minții, la care nu am primit nici un răspuns. Acum pentru a stinge acest litigiu, am expediat o brățară cu lungimea medie, așa cum o confirmă documentele poștale de expediere, pe care le anexăm”.**

■ Un răspuns favorabil și pentru **Nicolae Dumitrescu** din București str. Petru Maior nr. 30, sector 1, din partea **Grupului Întreprinderilor de gospodărie comunală din Capitală** : „Vă rugăm a vă prezenta la casieria I Nufărul, din bd. Păcii nr. 187, sector 6, pentru a încheia contravaloarea obiectului deteriorat în timpul procesului tehnologic de curățire chimică”.

■ Ca ecou al unui articol apărut în urmă cu citva timp în paginile revistei, **Direcția Județeană de poștă și telecomunicații Dimbovița** ne trimite următoarele rînduri : „Au fost întreprinse cercetări în sectorul de activitate al factorului poștal **Ion Mangeac**, care deservește

satul Glogoveanu, aparținînd comunei Șelaru. Acestea are o comportare bună, cetățenii declarîndu-se mulțumiți de prestațiile de poștă și presă”.

■ **Consiliul popular al municipiului Galați** trimite la sesizarea cetățenei **Dumitrașcu Matroana** (str. Mavilei nr. 83) un răspuns favorabil : „Analizînd scrisoarea la fața locului cu specialiști din cadrul E.G.L. Galați, s-a ajuns la concluzia că petenta solicită în mod justificat repararea imobilului în care locuiește. Lucrarea a fost puțin întîrziată, deoarece nu s-a putut obține tablă pentru acoperiș. După intervențiile făcute, aprovizionarea s-a realizat cu ceea ce este necesar, stabilindu-se ca pînă la cel tirziu 10 martie 1989 echipa de specialiști să termine toate lucrările la acest imobil”.

■ Vestii bune pentru mai mulți cetățeni ce s-au adresat redacției cu rugămintea de a fi sprijiniți în obținerea unor locuințe. Familiei tovarășei **Popescu Aneta** din Eforie Nord i-a fost repartizat de către **Consiliul popular al județului Constanța** un apartament situat în Eforie Sud, str. Mircea cel Mare nr. 46, bloc 2 A, scara A apartament 9. Urmare a solicitării **Direcției Apelor — Siret Bacău — Stația meteorologică Focșani**, unde este încadrat **Lăzăroiu Gheorghe** din Focșani, **Consiliul popular al județului Vrancea** a dispus repartizarea celui mai sus menționat a unui apartament cu trei camere, din rezerva C.P.J. Vrancea. Factorii de răspundere din cadrul **Combinatului Siderurgic Galați** ne informează că, analizînd situația familiei petentei **Iordache Adriana**, faptul că se confruntă cu greutăți din lipsa unui spațiu convenabil de locuit, a hotărît că **Iordache Emil**, soțul acesteia, om al muncii în cadrul uzinei, să fie ajutat prin acordarea din redistribuirii a apartamentului 53 din blocul J-3, microraión 20, Galați”.

Pagină realizată de
LIANA MOLNAR ■

Poșta redacției

Dănuț Maria — Petrosani : 1) Nu, pentru că nașterea a produs după 9 luni de la întrerupere. 2) Are dreptate, doar o să vă reluați activitatea. ■ **Cristea Marin** — satul Sîntest, com. Vidra (S.A.I.) : Puteți să-i chemați în judecată. ■ **Pop Aurelia** — Baia Mare : Mulțumim. ■ **Hibovschi Geanina** — Giurgiu : Adresați-vă unui medic specialist endocrinolog. ■ **Cernic Matei** — Timișoara : Scrieți cu pixul, nu se vede nimic pe copia trimisă. ■ **Bujdei Maria** — com. Bilca (Suceava) : Așa sînt prevederile legale. ■ **Mălăescu Gavril** — Techirghiol : După legi ne-scrise, credem că mezinul are dreptate. Dv., cei mari, ați plecat la școli și apoi v-ați făcut rostul în alte părți, el a rămas în sat, la C.A.P. și în preajma părinților, de ajutor. După legile scrise, trebuia să cereți dezbateră succesiunii în termen de 6 luni de la deces. ■ **Beleciu Andone** — Florești : Într-adevăr, ați greșit de data asta numai dv. : în 10 rînduri, 5 greșeli. Consultați un dicționar, minerală nu e numai apa! ■ **Costin Maria** — Baia Mare : Căzul părinților dv. trebuie să se afle în atenția dv., a fiiceilor lor. Ingrijiiți-vă, eventual, de întocmirea unui testament la notariat. ■ **Dumitru Nistor Petre** — Focșani : Acum nu mai e în vigoare. ■ **Guzulescu Constantin** — Călărași : Am răsp. „da” pentru că întrebarea era formulată invers. Deci, chiria se calculează după venitul mediu. După aceea vă achitați datoritiile față de copii. ■ **Amza Nicolae** — Uricani : Sînt valabile. ■ **Dorobanț Mariana** — Constanța : Interesați-vă la Consiliul județean pentru educație fizică și sport. ■ **Dumitrescu Valeriu** — București : Și noi economisim hirtia, dar dv. ne-ați cerut ajutorul în două probleme diferite. Dacă doriți, scrieți-ne pe hirtii separate, în același plic, și fără poezie. ■ **Violei Iliea** — Cugir, Băloiu Constanța — com. Bertești de Jos (Brăila) : Conform prevederilor Decretului 410/1985, copiii trebuie să se afle în îngrijirea mamelor, pentru ca și acestea să beneficieze de ajutor. ■ **Ristea Elena** — Ploiești : Nu. **Nistor Octavian** — Sibiu : Ne pare rău, dar tratamentul respectiv se poate aplica numai în spital. ■ **Rocaș Alexandru** — com. Zălha (Sălaj) : Ați început să gîndiți greșit. Am insistat mult să vă ajutăm dar atît se poate. I vă mindriți că ați terminat — ceul economic, la proba pentru ocuparea unui „serviciu de birou”, cum scrieți, s-a dovedit că nu știți cele 4 operații aritmetice. ■ **Nicolae Ioan** — Urziceni : Adresați-vă consiliului popular, biroul executiv hotărâște. ■ **Mușat Iuliana** — București : La ambele întrebări — nu se mai poate. ■ **Tunaru Zina** — Alexandria : Remedierea deficiențelor și readucerea camerei deteriorate în stare normală de folosință se vor termina pînă la 15 martie. ■ **Dăvircă Aron** — com. Ghelari (Hunedoara) **Mang Flore** — Ineu. Toți cetățenii sînt obligați să-și aducă contribuția la dezvoltarea, modernizarea și înfrumusețarea localităților în care trăiesc și muncesc și să contribuie cu bani la realizarea obiectivelor de interes obștesc (Legea 1/1985, art. 15/2, 26/1, 29/1). Invalizii sau alte persoane înapte de muncă pot fi scutiți total sau parțial (art. 32/3). Locuitori care dețin terenuri agricole au obligația să le cultive și să crească animale și păsări atît pentru nevoile proprii, cit și pentru a contracta și preda la fondul de stat cantități sporite de produse (Decret 70/1984, art. 3/1). ■ **Dobrea Maria** — Piatra Neamț : Nu așteptați răspuns sau rezolvare, pentru că în plic ați pus doar o coală nescrisă.

REGHINA VARVICI ■

■ „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Poem pentru 8 Martie

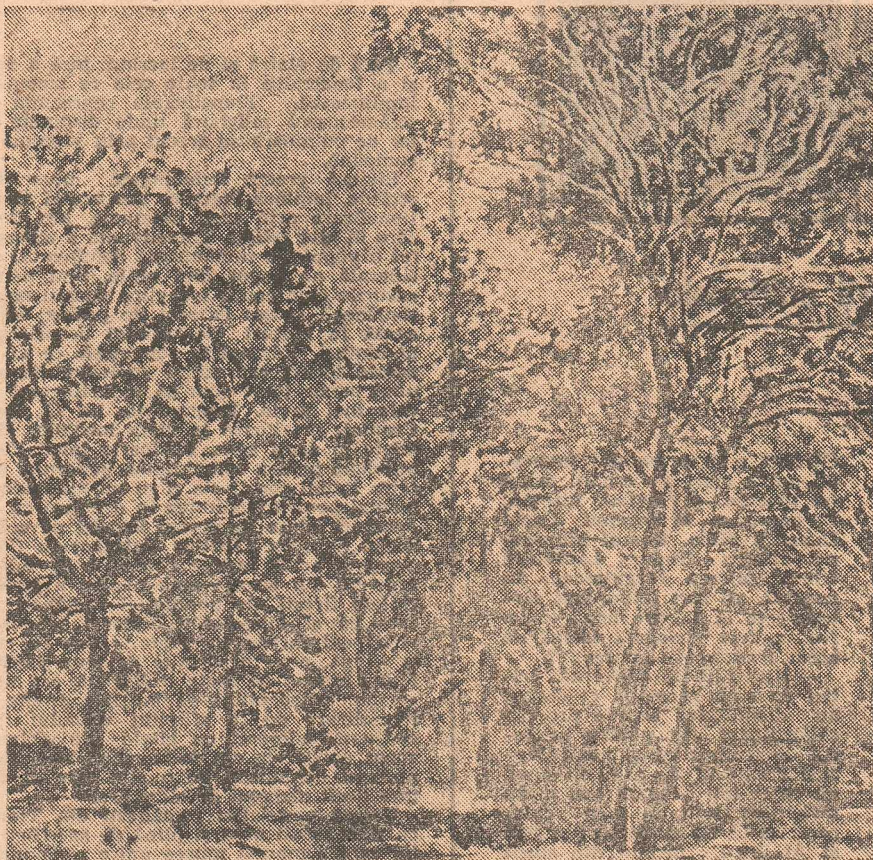
Aură

Iubită mea, încă din zori de zi
mi-ești auroră lină și lumină,
viața mea de bunătațe plină
și visul viu ce-n noapte străluci.

Tu imi ești rază și-aurești căminul
și dorul de-a cînta frumos un vers,
ești steaua mea de veghe-n univers
care-mi călăuzește-n ani destinul

Mină în mină, pe acest drumeag,
eu sint al tău, tu ești a mea de-un veac,
cînd te sărut pe fruntea-ngîndurată.
Destinul însuși parcă-a hărăzit
să fim mereu un cîntec strîns unit
ce nu se despărțește niciodată.

AL. ANDRIȚOIU

La „Simeza”, iubitorii artelor plastice au putut face cunoștință cu tablouri de Miltiade Nistoroiu, care se remarcă prin elogiul vibrant adus înălțării diverse a.e spațiului unde trăim.

Ai primăverii

Nu-mi fac iluzii: pot fi nedrept, pot ceda obișnuințelor, erorile nu m-au ocolit.

Dar uite că mă pomenesc făcîndu-mi un reproș ușor năstrușnic.

„Ce ai domnia ta cu primăvara?”

„Cu...”
„Cu primăvara, da. Sint aproape 40 (patruzeci) de ani de cînd te ostenești în compuneri de lezici poezii, ba chiar articuli precum că numai toamna ești cu adevărat fericit. Că toamna iubesti și (ei, nu!) ești iubit. I-ai creat iubitei un nume de alint, Septembrie (cu v viitor, nu cu b, pricepi matala), te dai palid, melancolic, zidești case din gutui, faci focul în mere, te tăvălești pe frunze de nuc (la anii ce-i ai, mai mare rusinea) și lauzi ploile, indeobște nesuferite. Plantezi felinare pe persoane de gări, pustii, schimbi mētroul cu diligența de Gura Hurmorului, înserezi frunze...”

Și pe urmă?
Încă mai găsești cuvintele ce laudă, prima ninsoare, găsești că și iernile au părțile lor feerice, evoci florile de gheață de pe geamuri, desenurile fulgilor de nea (sau de zăpadă, că depinde de rimă), albul depus, fumegos, pe sprîncenele iubitei (tot ea), miști clopoței de plugușor, ești vizitiu al sânilor Sergheului Esenin. O fi.

Sigur că ai și pentru vară cuvenitul respect. Poezia griului (ba chiar și a piinii ce devine din griu), livezile în pirg, ape de riuri coapte de soare și Marea, obligatoriu și ea (la care n-ai mai fost de ani cîncispe) prevăzută cu pescăruși, guvizi (și atrizi), cu bronzul depus pe umerii iubitei (aceasta apare și aici, mai ales cînd devine că nu e!); Marea, da, cu vibrația pădurilor îngropate, de corali, cu scoici spiralate pe țărnuț ud, cu miresme de sare și ferigi, Marea...

„Dar primăvara?”
„Cu” primăvara e altceva, mă explic eu (tot eu), începe să fie altceva. Spre a o gusta cu adevărat se cade să fii ceva mai împlinit în ani.

Ea e iubire. Presimțire. Dor mișit.
E verticalitate. Credință. Speranță.

Mai ales speranță. Cînd ți se pare că mihnirea, ceasul de cumpănă, te îngeneunche, cînd nu întrezărești limanul salvator, izbăvitor, îți ridici (cobori) ochii spre firul de iarbă abia ivit și-ți spui: Mai e timp... Dar dacă... Și totuși... Se poate... S-ar putea...

Regăsești, pierdute, vocabulele bucuriei, jubilația castă a redescoperirii soarelui.

Primăvară: aur lichid, nărulre de turnuri fragile, euritmia. Alfabet.

Primăvară a rătăcitorului pe mări ce zărește, contur uitat, pămîntul.

Speranță.
Speranța.
Rămii! Rămii-ne!

GHEORGHE TOMOZEI

Creșterea limbei românești s-a patriei cînstire vine cu istoria și ea este expresia și rezultatul creației naționale. La împlinirea ei au contribuit, cum spune Octav Onicescu, și poezia, și literatura, și pictura, și sculptura, și muzica, și știința, și tehnica. Mărturie ne stau chiar creația și opera, în întregul lor, ale lui Mihai Eminescu. Cu un spirit de observație de geniu, întemeietorul limbii române moderne a înțeles, de la început, că aceasta nu poate fi cunoscută, stăpînită și creată în afara gândirii și activităților științifice. De aici aplicarea și preocuparea sa, din primii ani ai pregătirii și formării, anii studenției la Viena, Berlin, Leipzig, Jena, nu numai pentru creația literară și poetică, ci și pentru științele sociale, pentru științele exacte și ale naturii. Este cunoscut prin audierea cursurilor, din lucrările, manuscrisele și notițele sale cită atenție și cu cită siguranță s-a aplecat asupra operelor și a teoriilor oamenilor de știință, ale savanților din domeniile matematicii, fizicii, chimiei, astronomiei, geologiei, geografiei, biologiei, medicinei, din domeniile economiei, dreptului, sociologiei, istoriei, filozofiei, din domeniile lingvisticii, etnografiei, folclorului, ale creației, culturii și civilizației.

Limba a fost cuprinsă și cercetată de Mihai Eminescu în globalitatea sa, și creată în to-

talitatea sa. Este vorba și de limba poetică și literară, și de limba socială și politică, și de limba științifică și tehnică. Prin Eminescu trebuie să vedem absolutul limbii române. În conșpekte ori prelucrări libere ale unei opere de știință sau alteia, în traduceri pe care le face, el caută, creează cînd nu găsește în alte limbi, cele mai adecvate cuvinte, noțiuni, concepte, cate-

fățisarea fenomenelor, proceselor și activităților din domeniile științelor sociale și politice, științelor exacte și ale naturii. Preocupările pentru informație, prezente în cîmpul tuturor științelor timpului său, sint însoțite de grija permanentă de a le cuprinde și reda în mod autentic, integrat limbii române. Studiază, citește, caută sensurile lucrurilor, ale fenomenelor și procese-

științelor cu fenomenologiile lor, să cuprindă fenomenele din natură în indestructibilitatea laturilor lor materiale și spirituale.

Interesul lui Mihai Eminescu pentru limbajul științelor este și de ordin teoretic, dar și de ordin cultural-artistic. Limba reprezintă pentru el cel mai bun mijloc de a stăpîni atît creația poetică, literară, cit și demersul științelor în cunoașterea și stăpînirea universului fizic, material, efortul lor în „împreunarea laturei speculative cu cea empirică”. Se poate spune că vocabularul său poetic l-a creat și definitiv concomitent sau chiar după ce și-a însușit și format aparatul categorial, conceptual, noțional cu care operează științele exacte și ale naturii, științele socio-umane. Drumul spre o astfel de ipoteză ne este călăuzit atît de spiritul filosofic al creației sale poetice, cit și de semnificația și interesul științific pe care le declanșează imaginile și ideile operei sale.

Ideea dominantă cu care a studiat creațiile și invențiile marilor savanți ai lumii, din toate domeniile, a fost aceea de a „zîli” o literatură, și poetică, și beletristică, și științifică „în limba țării”; o literatură care

(Continuare în pag. 11)

MIRCEA MACIU

Centenar Eminescu

Formator și fondator (I)

gortii, și le impune în vocabularul și vorbirea limbii române.

Interesul său, manifest în toate scrierile pe care ni le-a lăsat, este de a cuprinde și gândi în integralitatea lor: uriașul proces de schimbări energetice care are loc în univers; interdependențele dintre fenomenele naturii; relațiile colectivităților umane cu lumea înconjurătoare; spiritul descoperitor și transformator al ființei umane ca socius; proiectarea lor într-o viziune teoretică-științifică unitară. Toate acestea l-au împins și către elaborarea și folosirea unui vocabular corespunzător în cercetarea, explicarea și in-

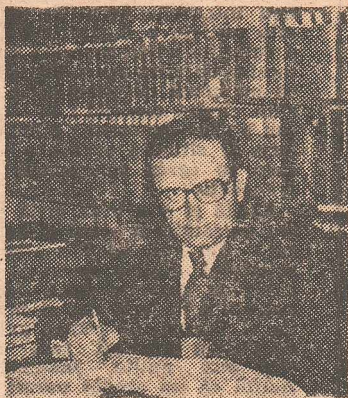
lor naturale și sociale, ideile care să le cuprindă și să le exprime în naturalul, în firescul lor.

Evident, pe Eminescu l-a atras și explozia pe care au cunoscut-o, în a doua jumătate a secolului trecut, științele exacte și ale naturii, științele sociale. Este vorba atît de dezvoltarea impetuoasă a acestora, de specializarea lor riguroasă, cit și de procesul de integrare a cunoașterii în liniamentele întregului, ale totului de faptul că acum este pusă tot mai mult în evidență globalitatea universului și deci și a cunoașterii. El caută să unească ontologiile

Artistul — conștiință a epocii sale

MIRCEA POPA:

„Santierul meu
de lucru
este biblioteca”

Mircea Popa este cercetător, scriitor, critic și istoric literar. S-a născut la 29 ianuarie 1939 în comuna Lazuri de Belș. A absolvit Facultatea de Filologie, secția Română-Istorie, a Universității clujene în anul 1960. A fost profesor la liceele din Săcuieni și Aleșd, apoi, o vreme, muzeograf la Muzeul Banatului din Timișoara. Din anul 1963 este cercetător la secția de Istorie literară a Institutului de Lingvistică și Istorie Literară din Cluj-Napoca, unde, în prezent, conduce colectivul de istorie literară.

Este doctor în științe filologice din anul 1970. A debutat editorial cu lucrarea Ilarie Chendi — studiu monografic (1973). A publicat șapte cărți de istorie literară, a îngrijit numeroase ediții din opera unor scriitori (Oclavian Goga, Lucian Blaga, Ioan Slavici, George Barițiu, Nicolae Otălea, Vasile Goldiș, Victor Eftimiu, Cezar Petrescu, Emil Isac, Victor Papilian ș.a.), fiind totodată prezent în presa literară cu peste 900 de articole.

A fost distins cu premiul „Nicolae Iorga” al Academiei Române în anul 1978 și cu premiul de critică și istorie literară al Asociației scriitorilor din Cluj-Napoca pe anul 1980.

Cînd urel spre Cetățuia Clujului, lăsînd în urmă aglomerarea străzilor ce duc spre Piața „Mihai Viteazul” și spre gară, te trezești parcă intrat brusc într-o lume în care seninul e mereu

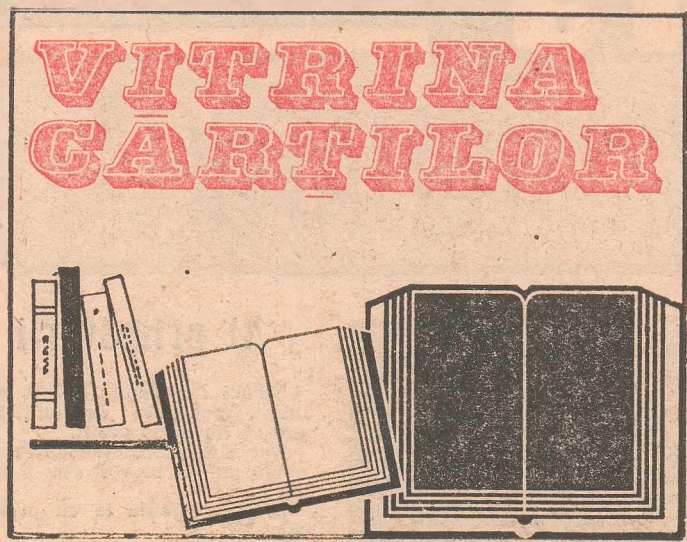
netulburat. Nici zgomot, nici peisajul arid al străzilor! Clădiri vechi, ascunse printre copaci seculari, grădini cu miros de fin proaspăt cosit și flori dintre cele ce-au bucurat odi-

nioară și privirea „patronului” străzii, academicianul Emil Racoviță, iar mai apoi și a savanței academician Raluca Ripan. Totul pare neschimbat, păstrat cu grijă și venerație. Iar nu departe de clădirea de la nr. 1, cea care i-a găzduit pe cei doi titani ai Clujului, gîndurile îți zboară din nou spre anii Unirii, invitîndu-te la neuitarea aceluia admirabil și secular efort românesc de înființare în inima Transilvaniei a primului Muzeu al Limbii Române.

Ne oprim, așadar, pe strada Emil Racoviță, la numărul 21, o stradă doar aparent liniștită, cu o tulburătoare încărcătură de gînduri, generos restituite culturii românești de către un colectiv ce știe să „ardă” frumos. O

(Continuare în pag. 15)

CONSTANTIN MUSTĂȚĂ

Convorbiri fără adiționale

„Faptele noastre de spirit”

— Ce vrea să însemne Clipa eternă, ampla antologie din creația dv. poetică, desfășurată pe parcursul anilor 1963—1988 ?
— Clipa eternă este cartea cărților mele ! Fiind o selecție foarte riguroasă, urmărind esențialitatea operei, este, implicit, definitorie pentru autor.

— Titlul nu ascunde cumva o contradicție ?

— Nu, este mai degrabă o cheie, o parafrază vizind durabilitatea între frumos...

— Dacă tot vă aflați într-un moment de bilanț, vă rog să-mi semnați care ar fi coordonatele liricii dv. ?

— Cărțile apărute în această colecție, „Poezii române contemporane”, inițiativă cu totul importantă a Editurii Eminescu (în care au mai văzut lumina tiparului volume semnate, între alții, de Emil Botta, Virgil Gheorghiu, Zaharia Stancu, Virgil Teodorescu, Maria Banuș, Vasile Niclescu, Aurel Rău, Cezar Baltag, Ana Blandiana, Ștefan Aug. Doinaș, Adrian Păunescu, Gheorghe Tomozei, Constanța Buzea, Nicolae Dragos) au la începutul lor o prefață, o introducere în opera respectivă.

— În cazul dumneavoastră, prefața aparține prestigiosului eseuist și critic literar Radu Enescu.

— Văd că deja ai citit cartea.
— Numai prefața. Din care îmi și permit să citez : „Cartea lui Radu Cărneci nu constituie doar mărturia unei îndelungi și în ascensiune experiențe poetice, nu reprezintă doar o simplă antologie, ci o operă care a restaurat dragostea la rangul de superioară instanță și de principiu cosmic”.

— Te rog nu mai cita de față cu mine cuvinte de laudă despre poezia mea.

— De ce ? Doar despre Radu

Cărneci s-au pronunțat favorabil nume mari ale criticii noastre literare — Vladimir Streinu, Perpessiciu, la început, apoi Dumitru Micu, Romul Munteanu, Mircea Tomuș, Laurențiu Ulici, Mircea Iorgulescu... În general, ați fost împinșat sărbătorește la fiecare nouă carte. Nu va fost niciodată teamă de acest tratament „generos” ?

— Nu ! Fiindcă adevărații critici nu sînt generosi, ci drepiți, au demnitatea acestei profesii călăuzitoare atât pentru iubitorul de frumos cit și pentru inși creatorul de artă. Și apoi, nu chiar toți exegeții mei m-au sărbătorit, unii au avut chiar rezerve, ca de exemplu Ion Pop și Al. Piru, primul din spirit superexigent, lucru laudabil, al doilea din conștientă-i lipsă de gust despre care s-a mai vorbit...

— Când s-a vorbit așa, s-a vorbit pe nedrept. Dar haideți să ne jucăm puțin și să vedem ce vers ați alege pentru a figura pe frontispiciul creației dv. poetice ?

— Foarte grea întrebare ! Nu seamănă deloc a joacă. Fiindcă adesea simți că nu poți alege o poezie „a ta”, dărmie un vers, numai un vers !

— Și totuși...
— Mă rog, dacă insiști... Între cele ce ar avea această onoare s-ar număra și următorul : „Lăbrea-i axul cerurilor toate !”

— Cu Clipa eternă s-a încheiat, presupun, o etapă ; urmează — dacă urmează ! o alta. Bănuiești cam cum o să arate ea ?

— În linii mari o știu, mi-e limpede, dar n-o dezvălu, intrucit, din cine știe ce motive ar putea lua o altă înfățișare. Și apoi să lăsăm celor ce ne prețuiesc pentru faptele noastre de spirit elementul surpriză !...

GEORGE ARION ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Transilvania sub vremuri și peste vremuri

Tară de piatră și de lacrimi, țară a demnității și a tenacității în toate cele ce trebuiau să se împlinească, Transilvania reprezintă o vatră strămoșească milenară unde destinele oamenilor de odinioară au trecut prin vremuri de grea cumpănă.

Supusă vreme îndelungată unor dominații străine, împinsă ingenios sau brutal spre deznăționalizare prin școli, manuale, legi de catehizare în alte religii, Transilvania a adăpostit astfel o populație românească dominantă, dar considerată un popor fără nație. Sînt nenumărate cazurile cînd copiii iobagilor porniți spre școlile românești și așa extrem de puține, erau aduși acasă în lanțuri la ordinul proprietarilor de pămînturi. Răscoalele românești ce au brăzdat aceste locuri reprezintă replicile disperate ale unui popor ținut doar să îndeplinească muncile cele mai grele. Însemnările lui G. Șincai din *Cronică*, privitoare la viața iobagilor sînt elocvente în acest sens. Pledoaria învățătorilor Școlii ardeleni pentru romanitatea poporului și latinitatea limbii constituia și ea un argument fundamental pentru egalitatea în drepturi cu celelalte neamuri aduse de cursul istoriei pe acest tărîm dacic. *Supplex Libellus Valachorum* (1791) reprezintă actul juridic conceput de intelectualii ardeleni din acea vreme pentru a justifica cerințele firești ale populației românești. Se știe însă că și faimoasele diplome leopoldine, de altfel extrem de moderate, emise de curtea de la Viena, erau nesocotite de autoritățile locale. Multă vreme în dieta ardelenă era un singur român, mitropolitul de la Blaj. Unele acte de liberalizare de la sfîrșitul veacului trecut se conjugau adeseori cu altele de violență. De aceea popoarele din fosta monarhie habsburgică nu mai dispuneau de o altă cale de unire cu țara decît războiul de eliberare.

Unirea populației românești din Transilvania cu țara a fost grea și plină de sacrificii. Războiul care a marcat marea unire a demonstrat cit de greu le-a fost ardelenilor trimiși să lupte pe diferite fronturi străine, în vreme ce idealul lor era cu totul altul.

Cartea în *Viltoarea vremurilor* (Editura Militară, 1988) cuprinde rememorări, confesiuni, atitudini ale unor oameni cu formații diferite, privitoare la Adunarea de la Alba Iulia, formarea de unități militare românești independente, instalarea administrației românești și tot drumul parcurs pînă la odiosul dictat de la Viena care a rupt vremelnice o parte din pămîntul țării de vatră românească, ca și unele momente din istoria noastră postbelică.

Constantin Mustață a structurat extrem de ingenios aceste interviuri și rememorări menite să refacă adevărate pagini de istorie dramatică și patetică despre încercările la care a fost supusă populația românească din aceste locuri. De altfel cred că era ultimul moment cînd aceste mărturisiri mai puteau fi consemnate. Din însemnările finale ale lui Constantin Mustață, făcute pe marginea unor texte, rezultă că cei mai mulți dintre oamenii intervievați, toți ajunși la vîrste foarte înaintate, astăzi nu mai sînt în viață. Confesiunile lor devin astfel o frumoasă datorie relevantă postum publicului românesc de azi. Unele note precizează elocvent și firesc finalul unor mari personalități. „A fost să fie acesta ultimul interviu al doctorului Dominic Stanca. Peste nici un an, într-o seară, a sunat telefonul. Era vocea stînsă a Corneliu Stanca : A murit Domi. Legenda este însă vie”.

Ultima întîlnire cu profesorul D. D. Roșca nu a mai avut nici ea loc. Într-o zi „un telefon din Săliște vestea cetății că academicianul D. D. Roșca nu mai este. Era o zi din vara anului 1980, 25 august, iar trei zile mai tîrziu, acolo, în Săliștea natală, prietenii apropiați îl conduceau pe ultimul drum. Pleca un om care lăsase atîtea urme bune...”

Se cuvine să precizăm de pe acum că în *Viltoarea vremurilor* fiecare text este grefat de Constantin Mustață pe întrebări specifice vieții și profesiei fiecărei personalități interievate. Fără îndoială că între oameni ca istoricul Ștefan Pascu, dr. Eugen S. Cucerzan, prof. ing. Al. Domșa, Romulus Stanca, pictorul Aurel Ciupe, prof. geograf Tiberiu Morariu, Ion Vlaicu, filozoful D. D. Roșca, prof. dr. Ion Goia, profesorul specialist în istoria artei Virgil Vătășianu, prof. Raoul Șorban, dr. Dominic Stanca, prof. Dumitru Braharu etc., deosebirile de preocupări sînt foarte mari, iar evenimentele la care se raportează sînt și ele de natură diferită.

Întrebat ce moment din istoria Transilvaniei l-a impresionat în mod deosebit, prof. Ștefan Pascu dă un răspuns tranșant și edificator. „Rezistența Transilvaniei. A românilor din Transilvania. Deși peste aceste pămînturi s-au perindat atîtea valuri de năvălitori, românii transilvăneni n-au devenit nici germani, nici huni, nici avari, nici slavi, ci și-au păstrat etnia curată, așa cum s-a constituit poporul român în cursul vremii”.

Fluxul amintirilor se mișcă pe dimensiuni temporale variate. Dar toți aceia care au participat la actul de la Alba Iulia nu pot să nu-l evoce. Unii mai tineri, alții mai vîrstnici, unii ajunși ofițeri, alții frunțași ai românimii, au venit cu trenurile din diferite părți ale Ardealului, trecînd prin baraje armate ale soldaților unguri. Ardelenii erau animați de gîndul de-a asista la marea unire cu țara sau de-a vota decizia întregii românimi de odinioară. Iată, deci, mărturisirea lui Virgil Vătășianu : „În 1918, la 16 ani și jumătate, împreună cu alți colegi, m-am înrolat și eu în garda națională la Sibiu. Apoi am trăit și emoția primei misiuni : împreună cu colegul Mihăilăan am însoțit trenul ce ducea spre Alba Iulia delegația Sibiului, cu arma în mînă, în locomotivă, cu o zi înainte de 1 Decembrie 1918”.

Toate interviurile și amintirile strîse în această carte sugestiv intitulată *În viltoarea vremurilor* sînt impregnate de patriotism, spirit militant profund umanist, compasiune pentru suferințele oamenilor. Ion Vlaicu evocă viața fratelui său Aurel, victoriile sale dar și sfîrșitul tragic. Raoul Șorban stăruie asupra anilor grei petrecuți la Cluj în vremea ocupației horthyste. Aurel Ciupe își reconstituie destinel de artist. Tiberiu Morariu pe acela de profesor universitar de geografie. Deosebit de tulburătoare rămîn însă episoadele încărcate de un puternic tragism. Crimele de la Moisei apar ca o pată de întuneric în istorie. Relatarea sobră de tip reportericesc este elocventă în sine. „În mai puțin de trei sute de secunde, atunci, la 14 octombrie 1944, într-o simăță oloioasă, posomorită, rece, la Moisei, în munții Maramureșului, 29 de vieți omenesti au fost rănate brutal. Douăzeci și nouă de soții au rămas văduve, iar 95 de copii orfani.”

Lecțiile tragice ale istoriei se cuvine să aducă oamenilor gînduri mai bune, gînduri mai curate și mai drepte.

Cartea de artă • Cartea de istorie

Aplicație și adevăr

Pictorul Lucian Grigorescu (1894—1965) a dobîndit, încă din tinerețe, lauda cuvenită maestrului și, cu trecerea timpului, a sporit-o și a consolidat-o, astfel că orice tentativă critică are de rezolvat un veritabil fond patrimonial de superlative. Cînd totul a fost spus, ce se mai poate zice ?

O a doua problemă e încă și mai dificilă : după ce s-a petrecut din viață, Lucian Grigorescu a fost pomenit tot mai rar dimpreună cu marii noștri artiști interbelici, deși în constituția criticilor, a muzeografilor și a colecționarilor contează ca un meșter de prim rang. Mai exact, ca un artist de prim rang, în chip ciudat neglijat ; în orice caz puțin cunoscut publicului larg. O situație paradoxală și care se cerea soluționată cu franchețe.

Există și o a treia grijă pentru cercetătorul vieții și a operei : din anii de formație ai artistului, dintr-o perioadă ce cuprinde aproape două decenii petrecute în țară, dar și în Italia și Franța, au rămas extrem de puține mărturii sau, dacă sînt mai multe, inaccesibile. Astfel că un studiu pornit cu toată seriozitatea — ca acela al

Magdei Cărneci, studiu concretizat editorial în imponentul volum tipărit de curînd la „Meridiane” — se resimte, în primele capitole, de puținătatea informatiilor. Fapt lăris tulburător, intrucit după un om atît de vital, atît de prezent în timpul lui, din „stirpe mătănească”, cum socotea un contemporan — pictorul Paul Miracovici, deasemenea un mare uita — ar fi fost să rămînă în tot locul semn. De unde se vede că legenda repede constituită mai mult ascunde, decît deslușește.

Astfel stînd lucrurile, se înțelege că Magda Cărneci a avut de săvîrșit o muncă anevoioasă pe probleme ce pot descuraja și pe un scriitor mai experimentat. Și trebuie spus că monografia pe care o semnează devine o carte importantă în cunoașterea nu numai a creației lui Lucian Grigorescu, dar și a epocii sale. În seria de monografii în care apare, cercetarea Magdei Cărneci îmi pare, laolaltă cu aceea publicată de Mihai Ispir (Pallady) și Dan Călin (Steriade) un succes.

Deși apar destule scrieri despre artiști români de ieri și de azi, foarte puține se pot chema cu toată îndreptățirea, monografii. De regulă, se tipăresc prefețe mai întinse, din care reții opinia dezvoltată a celui ce

apartine. Pe același traseu al gîndirii, Vasile Netea a împins exegezele vieții istorice către o cunoaștere în profunzime și obiectivă a istoriei vecinilor ce ne înconjoară.

Mărturii ale neuitării

Cu același gînd al extinderii căutărilor a pus în mișcare ideea unei istorii a elocinței românești, legată de toate veacurile noastre în cuvînt, în „cuvîntul spus”, rostit de la tribună sau în împrejurări critice, acoperind un peisaj de viață istorică de la Varlaam, la N. Iorga și Octavian

Goga. Gîndul acesta stăpînește încă și va stăpîni mai departe pe urmași. Un capitol aparte care se extinde mereu în spațiul devenirii noastre este cel al rezistenței în istoria autohtonă, de la Petru Maior, pînă la cumplitul an 1940, asupra căruia revine mereu în scrierile sale Vasile Netea, ca istoric, ca gazetar, ca orator neîntrecut, ca vicepreședinte al Căminului refugiaților transilvăneni din București, care duceau lupta necurmată împotriva odiosului Dictat de la Viena.

Le vom găsi, desigur, toate cele de mai sus în cele aproape 40 de lucrări și studii ale lui Vasile Netea, în care sînt prinse momentele mari de înaltare ale istoriei neamului, fie că e vorba de istoria memorandumului din Transilvania, de lupta pentru viață și libertate națională la 1848 ori de marea zi a întregirii neamului — de la 1 Decembrie 1918. Le vom găsi în toate alcătuirile lor aceste deschideri spre noi înșine, ca momente de afirmare, definind acel spirit activ și dinamic din lucrările lui Vasile Netea și tocmai această situație motivează în plus alcătuirea acelei scrieri de cuprindere : *De la Petru Maior la Vasile Netea*, ca mărturie a unei unități și continuități de gînd în istorie, ca mărturie a neuitării.

VASILE VETIȘANU ■

SEMNAL

● Ion Bucheru este prezent în librărie cu volumul **Revanșa tirzie**, publicat în cadrul colecției „Cartea de vacan-

ta” a Editurii Sport-Turism. Scris alert și captivant, romanul acesta, inspirat din lumea tenisului de cîmp, se citește cu o reală plăcere.

● La Editura „Facla” din Timișoara a apărut cartea deosebit de interesantă a lui Vasile Tudor Crețu: **Existența ca întemeiere** (redactor de carte, Marcel Tolcea). Volumul oferă o perspectivă sintetică asupra culturii tradiționale surprinse dintr-o perspectivă etnologică. Prin urmare, de la comunitatea rurală autohtonă (privită ca mediu cultural tradițional), la mentalitatea tradițională, de la obi-

ceiurile tradiționale, la viața familială tradițională și ceremoniile evindăinate — autorul își ordonează esurile, care sînt în genere bine structurate și oferă în multe privințe date noi despre conceptul de cultură tradițională.

Desprindem din context o idee generică: „Miezul esențial al culturii constă în ideea tradițională, apărută și selectată istoric și, în special, din valorile ce li se atribuie; sistemele de cultură pot fi considerate, pe de o parte, ca produse ale acțiunii și, pe de altă parte, ca elemente

ce condiționează acțiunea viitoare”. Se regăsesc, de asemenea, filigranată transpuse în pagină, influențele și experiențele relevabile în domeniu ale lui Lucian Blaga, Mircea Eliade, Vasile Părvan, Adrian Fochi, Romulus Vulcanescu, Mihai Pop și ale multor alora care s-au aplecat cu sîrg asupra izvoarelor culturale noastre.

● Volumul de documente literare **Correspondență**, al lui George Mihail Zamfirescu, vede lumina tiparului la Editura „Minerva”, cu o prefată temeinică documentată, semnată de Claudiu Dimia. Din Arhivele Muzeului Literaturii Române sînt scoase la iveală epistole ale autorului **Maidanului cu dragoste**, scrise între anii 1921—1939. Din misive se poate ușor reconstitui același destin bulversat, năpăstuit — de om și creator, deopotrivă —, cu împliniri și neîmpliniri. Jată cit de bine prinde

ingrijitoarea de editie „fizionomia” vieții și a creației autorului **Domnișoarei Nastasia**: „Există, însă, în destinul omului, ca și în acela al operei lui, anumite pete negre: unele neîmpliniri, ca și unele împliniri dobîndite atît de trudnic încît i-au produs mai multă dezamăgire decît satisfacție. Pufin de tot să-l fi ocolit nesansa, ghinionul sau intîmplarea defavorabilă, care l-a urmărit statornic, și numele lui George Mihail Zamfirescu, unul dintre cele „mai mari din istoria teatrului nostru, ar fi fost încă mai mare”.

● Volumele 3 și 4 din **Civilizația egeeană**, de Nicolas Platon, au apărut la Editura Meridian, în colecția „Biblioteca de artă” (în traducerea lui Zoe Petre, Ana Calangiu și Gheorghe Alexandru Niculescu: cuvîntul înainte și micul dicționar de artă veche și arheologie aparțin Zoei Petre). Despre autor aflăm că este născut în anul 1909, în Insula Cefalonia, că a absolvit Universitatea din Atena, iar mai apoi a fost profesor la Tesalonie și la noua universitate din Bethynoon (în Creta),

căreia i-a consacrat, altminteri, cea mai mare parte a activității și studiilor sale.

Expresiv, aplicat, studiul semnat de Zoe Petre dovedește stăruința și noblețea lui N. Platon de a prezenta noi fațete ale ci-

vilizației miceniene, ca și epoca bronzului tirziu în Creta: „Cartea de față, opera unui eminent specialist, evocă etapele succesive ale dezvoltării civilizației egeene în mileniul al II-lea î.e.n. (...) reconstituirea utilizează nu doar o multitudine de mărturii arheologice, ci și ansamblul tradițiilor legendare ori istorice posterioare, precum și referiri la ceea ce Tucidide numea **to anthropinon**, general-umanul”.

● După volumele **Memoria toamnei** (1973) și **Dimineața rituală** (1980), Titus Andronic publică la Ed. „Dacia” a treia carte de versuri: **Linistea Gollului**. Poeziile sînt scrise, în majoritate, în stilul clasic, dar multe dintre fulgurațiile de gînd ina-

ripat îmbracă haina stilului prozodic. Ele trădează o abia stăpînită respirație poetică, un imbold inițial neînsimțat, o lîmpezire de gînd intruchipat în idee, ca în acest **Pictio-Poem** reprezentativ: „mă penzăm de gînd / ca de un cal alb / ca de un măr / înflorit / la marginea toamnei”.

Formator și fondator (I)

(Urmare din pag. 9)

să trăiască „în gura și spiritul poporului”. În felul acesta, aprecia Eminescu, se poate asigura circulația „științei în toate clasele corpului social”, schimbînd de idei și impresii „prin o limbă și o literatură, comuna tuturor, singura care face din populație o **națiune**”.

Cu un asemenea interes a cuprins și investigația Eminescu literatură științifică a epocii și a transpus-o — în cea mai deplină limbă românească, „pe alocura de o rară frumusețe”, a cronicilor — în cultura națională. Gîndul cu care s-a îndreptat spre o asemenea muncă era însoțit de certitudinea savantului că „limba noastră” e „veche”, și e „formată în toate părțile ei”, e „și bogată”, în „locuțiuni”, că ea poartă „deosebi din fir-in-păr gîndire de gîndire”. O asemenea ocazie i-a oferit prilejul să analizeze și a căutat să redea „mai multe expresiuni” pentru mai multe înțelesuri, deci „sinonime”. Această reprezentare pentru el „adevărată avuție a limbii”. Și această avuție, conchidea părințele ei, „o recomand cu deosebire inovatorilor noștri”.

Conștient că „vorbele nouă iau un înțeles abstract”, iar „cele vechi păstrează înțelesul concret”, Eminescu nici nu s-a îndurat, în „lumea înnoierilor”, uitînd înțelesul și semnificațiile celor vechi, nici nu s-a oprit asupra vorbelor vechi, ignorînd pe cele noi. El a căutat, sustinut de genul și talentul său, acele „combinări” care să-i permită să slujească formarea „pe deplin” a limbii române.

Nu inspirația de moment, intîmplătoare l-a călăuzit în căutarea, selectarea și folosirea cuvintelor, a noțiunilor, conceptelor ori categoriilor, introducerea lor în vocabularul limbii române. Superficialitatea îi era cu totul și cu totul străină. Mărturie ne stau mîile de stersături prezente pe manuscrisele sale, **nenumeratele** reveruri asupra unui cuvînt, notițele și studiile diferite asupra unuia și aceluiași problemă, **prudența** cu care a formulat o idee sau alta. Era în firea lui de a se purta cu decență față de public, de a urmări „culegerea exactă a formelor caracteristice ale gîndirii poporului”, de a evita cosmopolitismul, mai ales în materie de limbă și de viață spirituală a poporului, de a acorda o atenție deosebită documentelor istorice și lingvistice vechi, cărților populare și bisericești, cărților mirene și de a efectua „lectura laică a secolilor trecutului”.

Științele exacte și ale naturii, științele sociale reprezentau pentru Eminescu unul dintre instrumentele principale de întemeiere a culturii naționale și de ridicare a ei, la înălțimea pe care i-o conferea trecutul, în marea familie a culturilor europene. Limba, mijlocul prin care se putea realiza acest lucru, era — subliniază Eminescu — pe deplin „formată”, încă de la 1818, „și era în stare să reproducă gîndiri cit de înalte și simțiri cit de adînci”. Ea era aptă și avea „dezvoltarea necesară” pentru însușirea și transpunerea în înțelesul poporului a abstracțiunilor „supreme ale minții omenești”.

Chiar „matematica pură” apreciată de Eminescu, cu deplină justificare, drept cea mai abstractă știință este supusă unui asemenea proces. Căci, cu toată universalitatea ei, sublinia acesta, „omul de știință va fi silit să o serie într-o limbă oarecare, și prin acest mediu de comunicare ea devine înțels și înțels proprietatea unui grup de oameni, a unei naționalități și, ceea ce naționalitatea privește omul de știință de al său, oricît teoriei lui ar putea să aparțină omeniei întregi”.

Știința este pentru Eminescu „membru în organismul spiritului național”. Oricît de abstractă, ea devine, prin învățată prin care „trăiește” și pe care-i „domină totodată”, parte componentă a poporului căruia învătății — care o creează, o memorează sau o traduce — îi aparțin. „Știința și servii ei, învățatii, ei lucrează numai pentru națiunea lor, pentru susținerea și înălțarea spiritului național: ei lucrează pentru a aduce izvoarele sucului vieții lor în spiritul public comun și spre a-l aduce pre acesta la înflorire”.

Posibilitatea traducerii dintr-o limbă în alta, și prin aceasta transformarea ei în proprietate a limbii în care a fost tradusă, era conferită de Eminescu tuturor științelor exacte și ale naturii. Ideea asupra căreia atrăgea atenția era că printr-un asemenea proces de traducere să nu fie alterată „adeverata avere proprie” pe care o are limba română „acasă la sine”, ceea „parte neltraducibilă”, care „formează adevărata ei zestre de la moși-strămoși”.

Este bine cunoscută atitudinea lui hotărâtă împotriva tuturor celor care au dovedit lipsă de „răspundere pentru limba națională”, a acelora care au primit termeni străini fără trebuință și numai din lene de-a căuta echivalentul românesc. Lor le opune pe Eliad. Prin el, subliniază Eminescu, „limba s-au dezbătat de formele convenționale de scriere ale evului mediu și ale cîrților eclesiastice, a devenit o unealtă sigură pentru minuirea oricărei idei moderne”. Chipul propus de Eliad la 1828, conținea Eminescu a evidențiat meritul acestuia, „prin încetățenirea termenilor tehnici, termenilor noi pentru idei noi”, se urmează și se recomandă ca astăzi ca cel mai potrivit”.

Grija lui Eminescu pentru „valoarea stilistică și lexicală” a limbii, pentru „culegerea și cursivitatea expresiunii în espunerea vorbită sau scrisă”, pentru „maniera de cugelare și percepțiune” a lucrurilor, de a se „esprima bine și corect asupra oricărui lucru” ne întîmplă nu numai în opera sa poetică ori literară, ci peste tot în scrierile sale. Avem în vedere, mai ales, manuscrisele privind știința, cultura, civilizația, progresul, filosofia, problemele sociale, filologia, matematica, fizica, științele naturale, arta, literatura, istoria, geografia, ca să nu reproducem decît ceea ce este cuprins în **Fragmentarium** (Editura Științifică și Enciclopedică, 1981). În ele, cel mai adesea, el prelucurează liber (în unele cazuri lămurite sau rezumată împreună cu autorul) un vast material privind spațiul și timpul, cauzalitatea și progresul, principiul conservării materiei și energiei, legile mișcării corpurilor, teoria gravitației, legile schimbărilor în natură și societate etc.

Si așa cum subliniază acad. Aurel Avramescu, „în afară de stilul exact”, la Mihai Eminescu, „chiar în notițele mici, terminologia lui științifică este surprinzător de actuală”. Textele sale „reprezintă un adevărat monument al limbii române științifice”.

Este vorba nu numai de terminologie, lucru extrem de important pentru limba și cultura română, dar și de, conținutul ideilor sale, al materialului pe care-l prelucurează. Fenomenele universului văzut, remarcă Eminescu, punînd în discuție probleme care privesc structura materiei, ieșirea universului din echilibru prin eliberarea „puterilor”, din „magazia naturii”, „se pot dizolva în materie și mișcare. Unite formează forța și materia însăși s-a considerat într-o analiză metafizică ca rezultat și semn al echilibrului forțelor. Ele sînt în perpetuă curgere și circulațiune”.

Pentru Eminescu este clar că omul poate cunoaște universul, structura sa, legile care-l guvernează, și poate folosi aceste legi la scopurile sale. Dar el, omul, nu poate schimba, nici crea, nici distruge universul. Căci „omul nu poate nici crea, nici nimic o particică de materie, nici poate schimba cantitatea forțelor ce există în lume”. Forța lui demiurgică se manifestă doar prin „facultatea de-a modifica modul manifestărilor, direcția și repartiția lor” (subl. n. M.M.). Adică el, omul, are posibilitatea ca forța care „e latentă în materie” să o „poată elibera (dezlega) prin distrugerea echilibrului altor puteri cari o tin în repaus”. Și, tot el, omul, poate „efectua” aceasta dînd direcție unei puteri neatrate ce „repausa pînă-acum în magazinul naturii, care puterea, după ce și-a împlinit misiunea, reîntră în echilibru cu una sau mai multe din puterile echilibrate, pentru a persista în repaus pînă ce iar e trezită spre acțiune”.

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

le alcătuiește, Magda Cărneci a citit ce s-a scris despre Lucian Grigorescu și a cunoscut ce se putea cunoaște din creația acestuia — în anii ce i-a avut la dispoziție pentru construirea cărții și fără a forța nota. Dacă, urmare a apariției elaboratului său tom, organizarea unei retrospectivă Lucian Grigorescu apare ca o acțiune și susținută, și oportună, întreprinderea monografică ar fi avut de cîștigat, să fi beneficiat de experiența unei expoziții cu caracter retrospectiv și de reactualizare a memoriei creatorului. Pentru că opera lui Lucian Grigorescu e „o creație înaltă și prea puțin accesibilă, iar puterile unui critic, fie acesta nu numai competent, ci și dirz, sînt măsurate.”

Monografiile din seria „citată au, pe lîngă meritele decurgînd din formularea unor chestiuni de boltă, pentru stabilirea importanței unor artiști în cultura națională, și a citorva „răspunsuri stimulatoare la aceste întrebări, calitatea de a impune o dimensiune a angajării. Este, de aceea, de subliniat faptul că autorii lor sînt, aproape toți, tineri, motivați de energia proprie vîrstei și de o cultură sistematică, scutită de prejudecăți.

Magda Cărneci se simte, în plus, obligată să conchidă asupra însemnătății creației lui Lucian Grigorescu într-un cadru

mai larg: „Tenace post-impressionist”, altitudinea acestei picturi, intrată legitim în elita picturii românești moderne, poate fi, în interiorul limitelor ei asumate, supusă oricînd unei curți europene supreme a artei”.

Păcat că tiparul adeseori ne-

glijent al reproducerilor diminuează impresia de lucru dus pînă la capăt. În sine, studiul Magdei Cărneci e un exemplu de aplicație și adevăr bine mi-nuit.

TUDOR OCTAVIAN

Magazin istoric

Din sumar: România socialistă în plină dezvoltare — noua revoluție agrară ● Permanente istorice românești: unitatea și independența ● Pămîntul acestei țări — pămîntul muncii noastre ● Voievodul Țării Românești, Radu cel Mare (1495—1508) ● Decembrie 1794. Procesul lui Gheorghe Sineai ● 11—13 martie 1938. Anschlussul — încă un pas spre „vinerea neagră” de la München ● Victor Slăvescu — note zilnice inedite din 1939 ● Pe urmele strămoșilor ● România — o adevărată bază pentru evrei în cel de-al doilea război mondial; interviu cu prof. Randolph L. Braham (S.U.A.) ● O lucrare olandeză dedicată Co-

lumei lui Traian în 192 ● Un parasutist pe frontul de vest în toamna anului 1944 ● De la Lacu Roșu la Cheile Bicazului ● În București, acum 50 de ani.

Teiuș, cinci minute

Rare sînt drumurile care nu trec prin Teiuș. Situat la confluența celor trei mari regionale de cale ferată — Cluj, Brașov, Timișoara — Complexul C.F.R. Teiuș-Coslari este unul din cele mai mari din țară (cuprinzînd două stații C.F.R., un depou de locomotive, o revizie de vagoane și o secție de instalații fixe de tracțiune electrică). În bătrîna gară, care anul trecut a aniversat un secol de existență, poposește zilnic, pentru cîteva minute, numai, ori pentru cîteva ore, în așteptarea unuia din cele 102 trenuri, 12 000 de călători.

Sînt unul dintre ei. Unul dintre cei care, rămînînd în Teiuș cîteva ore, se hotărăsc să-l cunoască. Strada din dreptul gării, de fapt o adevărată șosea asfaltată, străjuită de case mîndre, frumoase în austeritatea lor, te conduce direct în centru. Nu înainte, însă, de a face un popas la școală, unde directorul, profesor de istorie, autor al monografiei localității, este încîntat să vorbească despre Teiuș, atestat documentar încă în secolul XIV.

„Ceea ce nu-l împiedică să întinerească mereu, intervine Iacob Mateica, vicepreședintele Consiliului popular. În curînd va fi unul din cele mai tinere orașe ale țării“. Un statut pe care gospodarii locului îl pregătesc cu grijă. Comună, încă, Teiușul are navetiști. Nu mulți, e adevărat, numai 300, din satele aparținătoare, dar și ceferiști de la Alba Iulia. În 1965, valoarea producției-marfă din cele cîteva unități meșteșugărești ale comunei abia atîngea 300 000 lei. Între timp s-a construit Fabrica de zahăr, au luat ființă cooperativele „Tehnometal“ și „Constructorul“, cu nenumăratele lor secții. Numai la Tehnometal, în ultimii cinci ani s-au creat peste 300 locuri de muncă, unele din

ele, de înaltă calificare. În 1989, tinerei secții de mecanică fină i se va adăuga una de coloranți. Azi valoarea producției-marfă a Teiușului se ridică la peste 270 milioane lei, din care 110 milioane realizate din industria mică. De cîteva ani, în raportările comunei, a apărut o rubrică nouă: export, iar în dreptul ei, 100 000 dolari.

„Din cei 3 120 de locuitori încadrați în muncă, 2 700 muncesc în industrie, în transporturi și prestări de servicii, chiar aici, la noi acasă. Alții, tot tineri, învață de la bătrîni să ducă mai departe tradiția locului, căci totdeauna am fost recunoscuți ca foarte buni crescători de animale, iar 1 700 de elevi urmează cursurile școlii generale și ale liceului cu profil mecanic“.

Trecerea la statutul de oraș va împlini binemeritat un destin construit cu trudă. Destinul unui loc pe care oamenii lui l-au iubit și l-au ridicat pe măsura dragostei lor. Au construit primele 270 de apartamente moderne, confortabile, în blocuri cu magazine la parter. Blocurile, însă, terminate brusc, în terase, au rămas străine în vecinătatea caselor pe care acoperișul cade lin, în șarpantă, înfrumusețîndu-le. Încă 180 de apartamente se vor adăuga în acest an, de astă dată, în blocuri cu șarpantă.

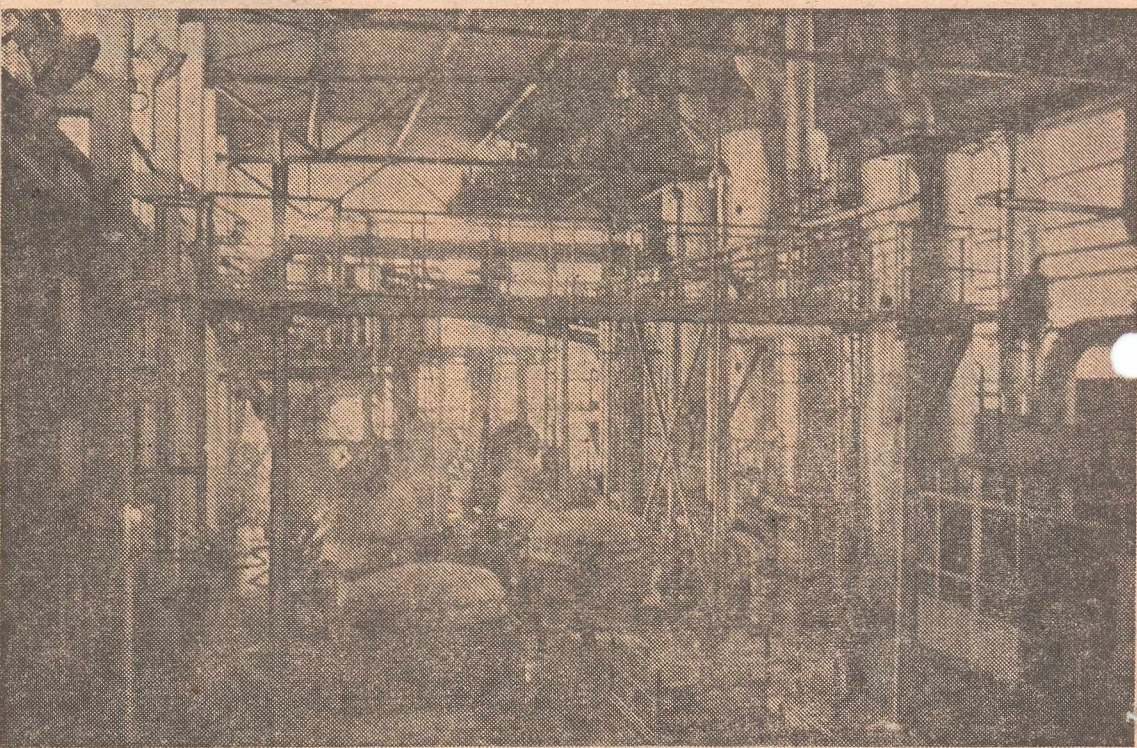
Centrul viitorului oraș a prins contur. La sfîrșitul anului, teiușanii vor avea un nou spital, iar ansamblul folcloric „Codrișorul“ își va prezenta spectacolele în noul Centru de cultură și creație „Cîntarea României“.

La Teiuș, 102 trenuri pleacă și vin mereu, în fiecare zi, aducînd cu ele 12 000 de călători. Dacă vă numărați printre ei, faceți un popas de cîteva ore pentru a cunoaște comuna și oamenii săi. Merită.

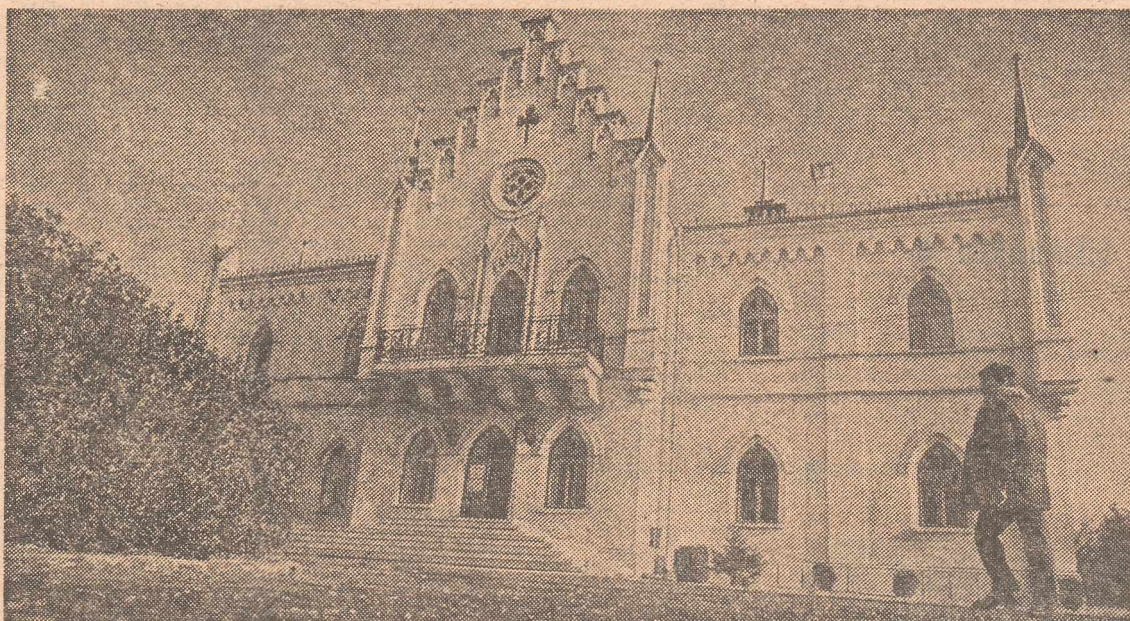
ROXANA P. MANOLESCU

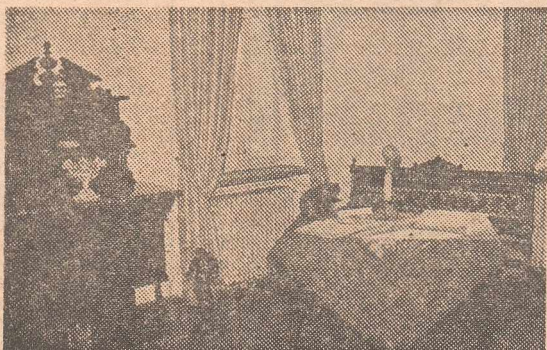
Nu ne mai ducem la Alba. Ne-am rezolvat problemele acasă

Aici se naște zahărul de Teiuș

Palatul lui Cuza după o migăloasă restaurare

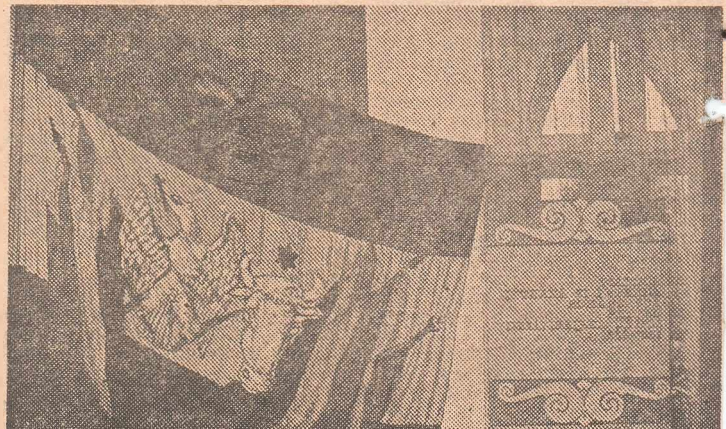

Ambianțe scumpe pentru istoria neamului

Aici a trăit Cuza Vodă

Printre punctele de mare atracție aflate pe cuprinsul județului Iași se numără și muzeul „Al. I. Cuza“ din comuna Ruginoasa, amenajat cu migală și cu grija de a respecta cît mai fidel ambianța în care a trăit acest domnitor. Distrus parțial în timpul celui de-al doilea război mondial, refăcut în 1963, renovat în 1982, palatul a găzduit, o vreme, o secție de etnografie locală. În prezent însă, așa cum e și firesc, în spațiile lui s-a amenajat o interesantă expoziție memorială care evocă personalitatea lui Cuza, contribuția lui de seamă la realizarea Unirii și la înfăptuirea unor importante reforme sociale, politice și culturale ce i-au atras dragostea poporului. Și după atîta vreme de la trecerea lui în neîntîlnire el continuă să fie prețuit și iubit, iar locul unde uneori s-a găsit în zbuciumată sa viață reprezintă pentru cei care îl vizitează o cale de acces la gloria neamului.

PAUL AGARICI

Drapelul Unirii

După ce trec pe sub o poartă de lemn (frumos reconstituită) grea, medievală, de o vîrstă (probabil) cu palatul Curții vechi din apropiere, și urc o scară îngustă, întunecoasă, pătrund într-o încăpere de o modernitate surprinzătoare. Pătrată, cu un perete întreg spart de ferestre, prin care lumina irumpe acaparatoare. Asaltează pereții, mesele, mașinile de cusut dispuse în stil industrial, una după alta. Pe pereți descompăr desene trase cu o mînă sigură, cu talent și ingeniozitate, ce ar putea sta față de complexe în orice salon de arte decorative sau grafică modernă. Sînt „tușe” de design vestimentar sînt „pînze” cu schițe de modă. La mesele largi se gîndesc și se așază pe hîrtie idei. Idei ce devin modele, modele ce devin tipare, tipare ce se transpun pe stoffe, mătăsuri, pînzeturi, ce intră pe mîinile iscusitelor lucrătoare (Emi Tăfălogu, Aurelia Bidirgiu, Iuliana Alecu, sînt doar cîteva dintre cele cu vechime din fața mașinilor de cusut), întruchipînd unicate de haine frumoase.

800 într-un an.

Acum, în martie, aici e febră mare. A început sezonul parăzilor de modă. Se lansează linia de primăvară-vară. Dar nu toate au șansa să vadă lumina rampei, pînă acolo trec printr-o mulțime de furci caudine, vizionări și para-vizionări cu severe judecăți și chiar printr-un examen-concurs de preselecție (bianual, susținut la Casa de modă). Toată lumea are emoții — creatorul, proiectantul, maestrul, croitorul, contabilul, inginerul, președintele, prezentatorul...

(Se știe, nu ??, moda e o mare competiție, un desăvîrșit spectacol al lumii).

Sînt în atelierul de creație al Cooperativei meșteșugărești „Sporul” din Capitală. Prilejul vizitei nu este însă acest prolog la festivalul tradițional de primăvară din „Ronda” Intercontinentalului. Prilejul este istoria ei. Acum, în martie, sînt 40 de ani de la înființarea cooperativei, act economic, politic și social al acelui timp, cînd deveneam stăpîni pe munca noastră și avuția Cetății noastre, cînd micii meșeriași sfîrșeau cu umilințele în fața patronilor.

Intr-un București frămîntat de evenimente, — „se făceau apeluri pentru Salva-Vîșeu, se construia „Apaca”, se rădeau ultimele dărîmături de la bombardament, se continua naționalizarea, îmi povestește maistra Ștefania Giuglea —, sindicatul „Îmbrăcămintea” al meșteșugarilor ne chema să ne unim în cooperative”. Se înființau una după alta, uneori prea multe și prea fărîmîțate, pe meserii și pe sectoare ale Capitalei. Un nucleu de 26 de croitori și croitoare se s-a intitulat, cu bun simț și cu firească dorință a oricărui meșeriaș harnic, „Sporul”, așa cum a rămas pînă azi. Azi, cînd sînt peste 2.300 de oameni, cît încadrații unei mari întreprinderi. Au reușit atunci să adune 15 mașini de cusut, mai vechi sau mai noi, acum dețin mii de utilaje de nivel tehnic la zi, în 11 ateliere centralizate cu fluxuri tehnologice și condiții de muncă de tip industrial, unde se execută haine la comandă (primite prin 56 de centre), mică serie pentru piața internă și mari ori mici serii, la cerința beneficiarului, pentru export; între 10—20 la sută din valoarea producției marfă este destinată pieței externe, unor beneficiari pretențioși din țări cu tradiții în creația de modă, cum sînt Anglia, Italia, Olanda, R.F.G., U.R.S.S., Cehoslovacia, Ungaria... Diversitatea de produse din nomenclatorul cooperativei este

impresionantă, cuprinde pagini întregi de coli de hîrtie, de la cel mai mic ornament din grupa florilor artificiale, (de 1,50 lei bucata), la mantoul din stofă fină, unicat, sînt cuprinse o mulțime de obiecte din capotele numite șepcării, corsetării, lenjerie (de tot felul), confecții pentru bărbați și femei, articole pentru copii, îmbrăcăminte sport.

„Acum sîntem o familie mare”, îmi demonstrează inginerul Florica Bițu, vicepreședinte a cooperativei. „Nu neapărat numeric, mai curînd

feră, frumos, orgoliul. Orgoliul meseriei bine făcute și respectul pentru locul de muncă. Îl simt la fiecare dintre toți cei cu care stau de vorbă, înțeleg cum și-au umplut biografia cu dragostea lor față de această meserie-artă, făurind o biografie demnă unui important colectiv muncitoresc.

Cîtă mîndrie cuprind cuvintele ce povestesc fapte ale maistrei Amalia Vasiliu. În micul ei centru (nr. 32, de pe str. Smîrdan), s-au gîndit, croit, executat, de-a lungul

școlile Bucureștiului. Iată o temă ce ar pune în încurcătură chiar și un plastician cu experiență și debordantă fantazie — să îmbrace Ploaia! Ați auzit bine — „În lumea copilăriei fără metaforă ești în aer, fără imaginație ești la pămînt”, mă uimește cu gîndul său, Amalia Vasiliu —, să ajuti personajul să sugereze prin costum chiar un suvoi de ploaie sau un caleidoscop de picături de rouă. Ei bine, maistra croitoreasă de la Centrul 32 reușește. „Trebuie multă voîntă, multă

cel mai mare lenjer din Capitală, cu atelierul pe Buzești, în clădirea Cehoslovacă”. A locuit pe Grivița, apoi pe Colentina, în cartierele muncitorești. După cutremurul din '40, traversa orașul pe jos, printre ruine să vină la atelier, ca și după bombardament. „Curînd, atelierul s-a militarizat și lucram cîmăși fine pentru ofițerii superiori nemți, cu frica în spate să nu greșim”. După 1945, a lucrat „bluze albastre”, halate, salopete, saltele pentru brigadierii de la Salva-Vîșeu.

Ștefania Giuglea are Decizia nr. 1 de înscriere în cooperativă. „De 35 de ani, am rămas în aceeași unitate, am același loc și deschid cu aceeași cheie”. Croiește și execută acum, tot cu emoție, deși are atîta experiență, pașnice halate albe pentru medici și cercetători (Institutul „Cantacuzino” este unul dintre clienții săi permanenți) și serii nesfîrșite de cearșafuri pentru garnituri de pat, obiecte comune, obiecte de larg consum, dar care incumbă, la rîndu-le, gradul nostru de civilizație (mai există în România, om să nu doarmă pe cearșaf ??) și un grad de artă.

Vasile Pohaci aparține „generației răsfățate”, cum o numesc cei din flancul întii. A coborît în Capitală din Livezii lui Enescu, din nordul Moldovei, avea 15 ani și zeci de școli profesionale sau tehnice în față. Totul era ca o chemare anume să-l facă să opteze. În 1969, absolvise o clasă de confecții de la Grupul școlar al UCECOM și se angajase la „Sporul”. A intrat în cadența celor buni, a învățat în continuare, — și-a făcut liceul la seară, a urmat cursuri de perfecționare, cu desen tehnic și creație de modele (cursul pentru gradul II și „Crolux”) — și astfel a promovat repede ca maistrul, ca șef de unitate (la centrul nr. 51 de pe str. Doamnei, unde se îmbracă mulți dintre bărbații eleganți ai Bucureștiului). I s-a oferit post la serviciul tehnic, dar preferă producția „acolo unde pot să mă exprim mai bine”.

Cu aceeași simplitate, punînd mereu accentul pe expresia „să păstrăm proporțiile”, președinta cooperativei, Elena Morega îmi deschide multiple porți spre viața acestei unități economice, desfășurată la „ordinea zilei”, conectată la toate marile deciderate și obiective ale economiei naționale. Se gîndesc și se aplică soluții în vederea diversificării prestațiilor de servicii pentru populație (de curînd s-au înființat centre de îmbrăcăminte pentru copii, centre pentru lucrări de reparații, pentru recuperarea și valorificarea materialelor re-folosibile). Se acționează insistent și persistent pentru ridicarea calității acestora, pentru creșterea productivității muncii, pentru înnoirea producției și a produselor, pentru rezolvarea în chip uman și real a tuturor problemelor sociale ale personalului — peste 70 la sută sînt femei —, pentru o nouă calitate a muncii și a omului (despre activitatea culturală încununată de numeroase diplome și premii la Festivalul național „Cîntarea României” vom vorbi într-un alt reportaj), chiar dacă mai dificil decît într-o mare uzină, adunată la un loc aici, unitățile pe întregă arie a sectorului III.

...Modelele de la creație, gata pentru paradă, ne reconfirmă, că la cooperativa din Gabroveni cu parfum de epocă, parfumul prezentului e foarte persistent.

Dar cum ar putea fi altfel, acolo unde cauza și efectul sînt MODA?

CICI IORDACHE ADAM

De meșteri iscușiți, toată lumea are nevoie

Meseria făcută cu artă — profesia de credință a maistrei Amalia Vasiliu

Un model — candidat pentru spectacolul modei din această primăvară

Atelierul-creier al cooperativei, atelierul de proiectare produse noi

prin anumite tradiții acumulate, printr-un climat și spirit al muncii, prin atașamentul cooperativilor pentru firma lor”. Desfăcută din nou această idee, una din tradiții constă în faptul că mulți dintre membrii familiei, sînt chiar frați, soț-soție, tată-fiu, mamă-fică. Sînt renumiți cei trei frați Sulugiuc, dintre care doi au ajuns maistri, ca și frații Tilibașa (doi băieți și o fată). Sînt mai numeroși însă „părinții” care au crescut generații și generații de ucenici, așa cum sînt Gheorghe Pîslaru, Ion Negoită, Amalia Vasiliu, Ștefania Giuglea, Voinea Alexandru, Nicolae Niculae, Marin Zătreanu, mai curînd „bunicii cooperativei”, cum se autocalifică prin umorul său cald Ștefania Giuglea. Așa cum sînt și cei din „generația de mijloc”, veniți ei înșiși ucenici la „Sporul”, cum sînt Florian Iacob, Gh. Puiu, Constantin Dinu, Vasile Pohaci, Florica Iordăchescu, dar cîți alții ?? Generațiile se succed și-și trans-

anilor, milioane — ați citit bine, milioane — de haine, de costume, dintre ingenioasele costume cu care copiii și tinerii noștri, de la vîrsta grădiniței la cea a studenției, au defilat în fața tribunelor oficiale, au cîntat, au dansat, s-au exprimat în feerice spectacole sportive pe stadioane, la serbările naționale, în spectacole pentru televiziune... Îmi desfășoară sub ochi fluide tu-tu-uri pentru micile balerine de la Palatul pionierilor (client tradițional al său), subtile rochițe, răsărind dintre volane colorate și murmurînd ca un izvor în foșnetul mătăsii, destinate echipelor de dans modern de la același palat al copiilor, ce se pregătesc pentru un nou spectacol. Costume de carnaval și liliputane costume de Coane Chirița ori serafice Otilii, Adele, Corine, pentru nostimi Pristanda ori frămîntați Ladima, pentru copiii-artiști de teatru, pentru numeroase și numeroase formații muzicale, corale, coregrafice, de brigăzi artistice din

dragoste, să depui suflet în ceea ce faci? Îmi răspunde simplu la întrebarea „Cum?” Ea a realizat prototipul fiecărui dintre miile și miile de costume, e bine cunoscută printre scenografi și regizori, e colaboratoarea și mîna lor dreaptă. Am dorit să-i văd atelierul și-mi răspunde cu o privire prelungă și un zîmbet larg „Care atelier? Am 25 de lucrătoare cu muncă la domiciliu”. Cum s-ar zice o fabrică pulverizată prin tot Bucureștiul. Supravegheată de un ochi nevăzut dar mereu prezent.

Cu lucrătoare la domiciliu execută producție de milioane de lei și maistra Ștefania Giuglea (unitatea nr. 36, de pe Bd. Republicii), specializată în lenjerie de pat. Biografia sa este paralelă cu istoria Bucureștiului din ultima jumătate de veac. O povestește frumos, o povestește cu har, cu (re)trăire. Este din Titu (Dimbovița), avea 16 ani, cînd a venit în București, era în '939, a lucrat la patron „la

Vitrina artelor

Muzică

Tinerețea cuceritoare

La nici zece ani de activitate (în august 1979 se scema actul de înființare și în 1980 începea prima sa sezon) Teatrul Liric din Craiova își dovedește eficiența: circa 220.000 de spectatori în anul trecut, din care 112.000 au vizionat spectacole de operă, operetă și matinee pentru copii (30.000) în cochetă sala proprie, restul fiind constituit din iubitorii muzicii de gen din Tîrgu Jiu, Molru, Rovinari, Rimnicu Vilcea, Drobeta Turnu Severin, Slatina, Calafat, Băilești, Filiași, Dăbuleni, Segarcea etc. O activitate plină de viață, pusă sub însemnul calității artistice; căci în polifonia pierderilor de personal (Constantin Ene, Gabriel Năstase, Ion Grigorescu, Rodica Mincoff și alții, azi soliști ai Operei Române din București, ori ai Teatrului de Operetă, a dirijorilor Marian Didu, Radu Ciorei și Alexandru Iosub, răspinși în instituții similare) cîntă mari valori — în frunte cu soprana Marielena Marinescu — au rămas pe acest loc de veche așezare oltenescă; lor li s-au adăugat mai mulți tineri absolvenți, ca Ioana Mărgărit, Victor Gomoiu, Claudia Hanganu și alții, socotii deja certitudinii interpretative și nu doar ca simple speranțe!

Așadar, craiovenii muncesc cu seriozitate: Traviata, Carmen, Barbierul din Sevilla, Cavalleria Rusticana, Madame Butterfly, Liliacul, Mășterul Manole, Tudor din Vladimiri etc. răsuna în bune condiții, iar publicul își împlinește satisfacțiile estetice; pînă la urmă, aceasta e esențialul! Sigur, o analiză mai atentă ar releva probleme serioase cu care se confruntă teatrul: numărul foarte redus al spectacolelor de operă prezentate pe stagione, condițiile de lucru ale trupului, faptul că instituția nu are la ora actuală nici un dirijor și nici regizor permanent, adică principali îndrumători artistici lipsesc cu desăvîrșire! și încă multe altele; interesul organelor județene față de folosul teatrului craiovean va duce, probabil și la îmbunătățirea respective, cu soluții adecvate, dar — decamdată — noi salutăm din toată inima atașamentul profund față de marea Artă, al celor 175 persoane ce formează și dau viață activității Teatrului Liric.

Ultima premieră, opera Don Pasquale, de Gaetano Donizetti, pe care am vizionat-o recent, a ilustrat în bună măsură disponibilități interpretative, dar și apetitul numerosului public. Tinerețea regizorului — Cristian

Mihăilescu, verva și vioiciunea sa i-au molipsit total pe soliști, instrumentiști și chiar pe dirijor — invitat, Dorel Munteanu. Tempii nobilissimi de rapizi, nuanțele, precizia, exuberanța și mestesugul, iată principalele calități ale realizatorilor. Lăudat de noi pentru Barbierul din Sevilla — montat la Brașov — pentru care a și primit premiul special al A.T.M. pe 1980, Mihăilescu a continuat la Craiova același drum analitic al barocului, aceeași minuțioasă studiere a partiturii, a posibilităților unei noi interpretări, mai moderne și a unei mai bune înțelegeri a libretului. Astfel, uvertura își schimbă funcția, temele, marile fraze și perioade devenind calupuri vizuale ce premere și introduc spectatorul în acțiunea propriuzisă: cu alte cuvinte, uvertura se joacă! La fel, splendidele arii — altă dată statice — expun prin acțiune sensul cuvintelor: gluma, ironia și satira unor moravuri vechi există la tot pasul, iar adevărul, binele și omnia triumfă. Pe scurt, putem afirma că regizorul Cristian Mihăilescu a îmbinat aici spectacolul de belcanto cu mai vechiul precept al lui Monteverdi: „teatrul cîntă”. S-a ajuns, în acest fel, la o fericită evitare a stalinismului în favoarea acțiunii, ceea ce — să recunoaștem — este ceva cu totul nou, mai anevoie de gândit și de realizat!

Mijloacele au fost diverse. Astfel, regizorul inventează personaje (pe pantomima, bineînțeles) sau conferă unor roluri sterse, episodice, o reală importanță în participarea la acțiunea generală. De pildă, tabloul al doilea se deschide cu un picnic, la care Norina petrece cu un grup de prieteni — dînd „sfaturi” tuturor. Pe unul dintre acești amici îl vom afla mai târziu deghizat într-un nolar, chemat în grabă la căsătoria lui Pasquale cu Norina: căsătorie care, în mod automat, devine fictivă, tocmai datorită falsei identități a presupusului om al legii! Același prieten va fi chitaristul — pe viu! — al lui Ernesto, acompaniindu-l pe acesta în celebra romanță din actul III. Un furnizor care plimbă prin fața lui Pasquale o notă kilometrică de chelnicul, valetii în casă ce devin adevărați killeri de dragul Norinei, înspăimîntîndu-l pe bietul Pasquale, o statuie din grădina, care la înfățișarea unei ființe suave și care chiar dansează, întîlind și mai mult dorul de căsătorie dintre bătrînul amoret și sora doctorului Malatesta, iată doar câteva exemple ilustrative ale unor noi roluri posibile și pe deplin logice. Vizualizarea arilor constă de asemenea în procedeu curent al lui Mihăilescu: vocalizele Norinei (tabloul II) îl fac pe Pasquale cînta să se înalte la cer, cînt să devină un adevărat pitic; dezamăgirea soțului — care a pri-

mit palme de la soția mult iubită — poate duce chiar la sinucidere (vorbele ariei!) cu o frînghie de gît legată de un bolovan, gata să cadă în apa adîncă (adică în fosa orchestrei!) dar Norina e prea bună și grijulie; celebrul duet Pasquale-Malatesta în care primul se gîndește la răzbunare iar al doilea la ce va păți falsul soț, e rezolvat perfect scenic, în plină concordanță cu muzica; iar tîrîrul, timidul și naivul Ernesto, îmbrăcat, spre final, ca Rică Venturiano, își cîntă romantica de îndăgostit aidoma unui tango vechi, de mahala, fără a schimba nici sunetele și nici ritmul aflat în partitura inițială, apăsînd doar ușor pe accente. Iată aitea zeci de „gîselnițe” care ilustrează o maturitate profundă a gândirii regizorale, în sensul căutării unor noi modalități de expresie pentru o operă nepieritoare, dar cu o vechime considerabilă.

Scenografia semnată de Ela Panai și Mircea Alexi a căutat să sprijine, cu toate mijloacele modeste, intențiile regiei. Grădina casei lui Pasquale are, la început, boscheți în formă de femeie; ce vreți, omul se gîndește să se însoare... Aceiași boscheți se schimbă — după căsătorie — în formă umană: tată, mamă și copii! Un fundal care atestă tema greului drum pe care-l va parcurge Ernesto; o probă de costume, în plină acțiune, pentru căsătoria lui Pasquale; un bolovan — din plastic — care va juca în final obiectul principal al dezamăgirii moralei acestei farse; iată doar câteva dintre realizările eficiente folosite de scenografie în decursul acestei opere.

Tinerețea întregii distribuții este cuceritoare. Ioana Mărgărit se află la primul ei rol, și încă de dimensiunea și dificultatea Norinei; la fel Victor Gomoiu în Malatesta, ambii achizițîndu-se cu brio de încrederea arătată în ei, atât de conducerea teatrului cit și de regizor. Marius Chioreanu (Don Pasquale) are o mare disponibilitate scenică; Cristian Caraman (Ernesto), Marcel Căndoi (Notarul) și Lelia Vais (balerina) au contribuit și ei cu îndestulare la reușita spectacolului. Dirijorul Dorel Munteanu a stăpînit perfect întreg ansamblul, fără a simfoniza orchestra, fiind secundat de maestrul de cor Constantin Ungureanu, cu o trupă mică, dar multumitoare. Principala calitate a tuturor interpretelor a fost muzicalitatea și puritatea intonației, iar frumoasele însușiri vocale ale celor doi debutanți au ieșit din plin în evidență.

Iată deci o nouă față posibilă, modernă și logică, a bătrînului Don Pasquale.

CLAUDIU NEGULESCU

Teatru

Ucigînd un text

Dacă Ion Băieșu a dorit într-adevăr, după cum mărturisește, să-și „ucidă” două personaje care i-au „stresat” existența domestică, iată, a reușit. Tanța și Costel, eroii unui foarte gustat serial TV, cum s-ar zice, „de pe vremuri”, și ai unui fantastic best-seller, (carticică vinută în mai puțin de un sfert de oră în toată țara, în ciuda tirajelor foarte mari) iată, pier cu zile în piesuța **Ciudatul rol al întîmplării sau (bănuți, n.n.) Tanța și Costel**. Propriu-zis, în piesă nu moare decît Costel, marșul al unui nunt gitanomăcelărești din, desigur, Lehiu. Iar dacă autorul a sperat asiderea ca pe Tanța s-o omoare „vreun regizor prieten”, și-a văzut visul împlinit prin spectacolul lui Ioan Ieremia (invitat) de la Teatrul Dramatic din Baia Mare. Regizorul, unul dintre cei mai buni din generația sa, autor de remarcabile, recunoscute și premiate spectacole, n-are însă aproape nici o vină, pentru că textul lui Ion Băieșu are din plecare și pînă în final un defect aer sinucigaș. Victima este în egală măsură și umorul, în scădere invers proporțională de la micul ecran la marea scenă. Aproximativ inexplicabil, totuși. Repetile au devenit plate. Zadarnice eforturi se fac în continuare, publicul rămînînd imun și la administrația „per os” a comitului și la înjelcarea surprinzătoare a tragicului (căsărirea lui Costel care nu vrea s-o în de nevastă pe Tanța, avînd și serioase argumente morale în acest sens). În van este pusă pe fundal splendida muzică din **Satira**, degeaba se leagă câteva lap-

te regizorale (bune), precum mecanismul mesci de nălă (ceva care se tot prelungește ca un pat al lui Procust), după cum făcă rezultat funcționează buna scenografie a lui Florin Ilavsim (ceva în genul ilustrației de bilei sau al caricaturii naive). Inutile sînt și strădaniile actorilor, de fapt, nici ei prea convinși de efectul comic al textelor ce le revin. De aceea ei înșiși deseori în contradicție unii cu alții, precum Tanța (Dana Ilie — sfîos vulgară) cu Costel (Stefan Mares — neclar insinuant), desi ambii coincid într-un nemăsurat dezinteres. Mare parte din ceilalți actori, pe care adesea i-am remarcat pentru profesionalitatea lor, nu reușesc să facă mai nimic pe diagonală unor fraze cu iz amator (rezultatul scenic fiind la fel). Nu am putut consemna favorabil decît rolul secundar (Ospătarul) realizat de Dan Astilean. Reușita lui ne pune în dilemă: oare nu și celelalte personaje ar fi putut fi salvate printr-o caricare tragică? Un răspuns afirmativ ar mai salva cîte ceva din minoul text al lui Băieșu și ar greva asupra regiei lui Ioan Ieremia. Firește însă, în final, toată lumea e „acoperită”, autorul prin declarația sa de „crimă cu premeditare”, iar regia prin intenția afirmată a unui „stil naiv” și a unei concepții scenice, poetic vorbind, total naiva. Numai actorii, vai, trebuie să se mulțumească cu aplauze de circumstanță, formei ei care n-au altă culpă decît aceea de a nu-și putea masca dezamăgirea. În rest, doar puțin ris la cîteva replici „ridicate” din Piața Mătafe și un imposibil plins în clipa în care Costel este înjunghiat foarte serios de măcelarul-arap (meserie mai puțin înfățișată la cei cu înfățișare mai barnace).

VALENTIN TAȘCU

Veste bună pentru caricaturiști

La Suceava, în zilele de 14 și 15 aprilie a.c., are loc ediția I a Concursului interjudețean de grafică satirică pentru tineret ARCIUS. Cîmoseind seriozitatea cu care succeseii au realizat, în anii trecuți, o seamă de festivaluri ale caricaturii cu caracter local sau republican, sîntem convinși că un număr însemnat de desenații satirici vor răspunde cu promptitudine invitației pe care le-o adresează Comitetul Județean Suceava al U.T.C. și Centrul de îndrumare a Creației Populare și a Mîscării Artistice de Masă din frumoasa urbe moldavă. Mai ales că premiile (I—II—III și un Premiu pentru debut) se anunță stimulatoare. Jurizarea lucrărilor va avea loc pe 5 aprilie. Termenul limită de ex-

pediere: 25 martie, pe adresa Centrului de îndrumare a Creației Populare și a Mîscării Artistice de Masă, str. Ion Vodă Viteazul, nr. 5, cod 5800. Pot participa caricaturiști care nu au împlinit încă 35 de ani cu lucrări interesînd pe tineri. Tema concursului: „Calitatea înainte de toate”. Pot fi expediate mai multe desene de format 210 x 297 mm fără paspartu. E obligatoriu ca fiecare participant să trimită și o fișă cu prînzînd adresa, numărul de telefon, data și locul nașterii, ocupația, o fotografie alb-negru de 3 x 4 cm și un breviar al activității artistice în vederea editării unui catalog. Relații suplimentare la telefoanele: 10776; 15048/214 și 21096 prefix 987 (Suceava)

„Mi-e dor de gorjenii mei”

Omul în devenire suferă de boala copilăriei, meru și schimbată alegerea. Maria Apostol, cunoscuta cîntăreață de muzică populară, solista ansamblului „Chindia” din Tîrgoviste, după o scurtă dorință de a fi ca iavătătoarea din satul ei gorjean, a știut ce vrea. I-a suris numai și numai cîntecul, pe care îl fredona de la 6 ani. După absolvirea liceului, a străbătut 16 ani lumea largă cu Ansamblul „Rapsodia Română”.

„Frunzuliță meri creștești”, „In pădurea din Lelești”, „Pri-

navara cîntă cucul”, „Azi cu dor, mine cu dor”, „Cine a lăsat dor pe lume”, „Mi-e dor de gorjenii mei”, sînt cîteva din cîntecele interpretate de Maria Apostol și aplaudate în toate comunele și orașele din România, ovationate în Turcia, Grecia, Israel, R.F.G., U.R.S.S., Cehoslovacia, Austria.

— Umblați cit e ziua de mare?

— Cit mă (în picioarele străbat Gorjul și-mi string cîntecele.

— Vă alcătuiți repertoriul numai din locul unde v-ați născut?

— Nu-mi pot lua melodiile de pe străzile Bucureștiului. Mama mă ajută foarte mult. Are voce și ureche muzicală, cum apde un nou cîntec imi fredonează melodia și eu o dezvolt. Apoi țărani din satul meu, Runcu, sînt prieteni de nădejde și ei imi culeg multe cîntece, imi dau sugestii, mă îndeamnă ce să aleg.

— Sînt afit de dotați?

— Toți cîntă și dansează. Portul în satul meu este la mare prețuire. Duminicile, horele se țin lași. Lăutarii, de cea mai autentică inspirație, îi înflăcărează cu ritmurile lor drăcești. Caut să-mi aranjez toate drumurile la Runcu către sfîrșit de săptămînă ca să mă prind în virtutea horei. Atunci sînt ca orice țărancă din sat cu te și oprege (cătrînă), cu maramă, cu vilnicul roșu și mă amestec

printre dansatori. E o mare plăcere.

— Cu același costum apăreți și pe scenă?

— Cu unul dintre cele 10. Tesute la război de neamșumă mea mamă, care se gîndește la toate.

— Unde cîntați cu cea mai mare plăcere?

— La cîmînele culturale din sate pentru că folclorul autentic, acolo se gustă, fără mofturi. Orașenii au concepția deformată despre muzica populară, și, nu de puține ori, aplaudă ceea ce n-ar trebui cîntat. Cred că la formarea gustului, un mare rol îl exercită mijloacele de difuzare în masă a muzicii. Nu este de înțeles cum cînta care sînt trei cîntece, pe care le interpretează aproximativ, dacă are șansa și apare o dată la televiziune, mai afișează părieri critice despre cei care de o viață slujesc cîntecul, se consideră și, ceea ce-i mai grav, sînt considerați artiști consacrați.

— Sînteți pentru sfînta și binevenita exigență?

— Sînt, nu pentru că și alții au fost cu mine. Numai așa se păstrează ierarhia valorilor. Noțiunile se pot degrada dacă, peste noapte, fără un talent excepțional, cineva apare în concert și pe afișe cu litere de o ghiocă și talent invizibil.

— Din satul dumneavoastră Runcu, pe cine ascultați cu mare plăcere?

— Din zona noastră a plecat regina cîntecului oltenesc, Maria Lătarețu. N-am avut bucuria să o cunosc, dar îi știu repertoriul ca alfabetul. Din satul meu, Ioana Zătaru și Ana Bobirei sînt de-a dreptul excepționale. Pentru mine este important să mă transpun în micul scenariu al cîntecului. Sînt o simfonie, în repertoriul meu nu veți găsi decît cîntece de dragoste și melodii care slăvesc natura. Dacă imi place un cîntec, de pildă „Teși mîndruțu pînă-n drum”, îl cînt tot timpul, nu mă interesează cum reacționează ceilalți.

— Ce caută atunci o simfonie la gîndul ringului de box?

— Ați trecut la o altă problemă... Dacă eram bărbat aș fi fost boxer. Sînt nelipsită de la „Centura de aur” și în sală mai am două, trei coechipiere. Sînt și adepta recreerii cu ajutorul unditei de pescuit.

— Prindeți și pește?

— Măcar dumneavoastră puteați să mă scuțiți de aceste ironii! Ei bine, prind!

— Vă pricepeți să-l și gătiți?

— Sînt o perfectă gospodină... Vă invit la o ciorbă de pește cu ardei iute și otet.

— Aveți preferințele dumneavoastră în lumea cîntecului?

— Sînt entuziasmată de două mari interprete, pe care le stimmez pentru autenticitatea și

mindrețea cu care se prezintă pe scenă. Irina Loghin și Sofia Vîcovoană.

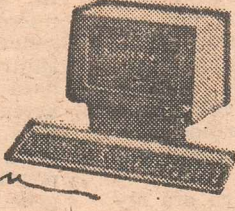
— Unii cîntăreți de muzică populară și ușoară se bat pentru turnee în străinătate, care deseori înseamnă să cînte într-un restaurant, învaluit în fum de țigară.

— Nu (în neapărat să plec în asemenea „turnee”, nu le disprețuiesc, dar nu mă văd în stare să cînt lîngă mîșeni care mîncă și beau, și-și amintesc să-mi arunce o privire cînd nu mai au nimic în farfurie. Nu, mulțumesc! Scena mea iubită e în primul rînd satul, cu neasemuitii săi spectatori. Dacă e să mă „bat” pentru ceva, atunci vreau al 8-lea disc la Electrecord și înregistrările care rămîn în fonoteca radio.

— Fiul dumneavoastră, Mălin, vă moștenește talentul?

— Ca orice mamă îl vîd cel mai frumos, cel mai destept și cel mai talentat copil din lume. Fiul meu e în clasa a doua, cîntă mai deosebit, dar n-aș vrea să mă urmeze. Mă duc cu gîndul, fără să-l influențez, și aș vrea să ajungă un mare medic, căruia să-i apară numele în ziare. Sînt o femeie fericită pentru că la dreapta este Mălin și la stînga, frumoasă și înțeleaptă mea mamă. De la ei imi trag tăria și bucuria de a trăi. Și mai este Runcu. Treceți să-l vedeți!

CARMEN DUMITRESCU

Inchis pentru renovare

Cercetate cu multă înțiriere, plicurile „de afișit de an”, o adevărată avalanșă de hirtie chinată de condeierii toamnei, au pus „computerul” într-o mare dilemă. Cu unele, rarissime excepții — reținute mai toate în ultimele „Ateliere” —, nu am descoperit, în tot noianul, nici un sunet frumos, nici măcar a pilpiire de flacăra, cit un deget, în măsură să lumineze două cuvinte puse alături. Și atunci? De ce se scrie, oare, atât de mult? Și, mai ales, ce sens are să li se răspundă?

Sens, evident, nu există. Dar un rost tot mai este: speranța că în cele din urmă, măcar unli dintre expeditori își vor da seama că asaltind „Atelierul” cu subproducțiile lor lirice nu fac decât să blocheze drumul altora, poate mai înzestrați. Sigur, este vorba de mult bun simț critic și, mai cu seamă, de multă bună înțelegere. Noi, computerul și operatorul, cind ne-am asumat răspunderea „Atelierului”, am luat în calcul și aceste două elemente și am așteptat, cu multă răbdare, ca ele să apară. N-au apărut. Și toate semneleduc la o singură concluzie: în cazul unora n-or să apară nicicind. Vanitatea diletanților e de nedăclintit.

Din acest motiv unic, începind cu „ședința” de azi, încercăm să intrăm într-un fel de renovare treptată. Și ca să nu ni se poată spune că hotărârea noastră este nedreaptă, azi nu vom face de-

cît să transcriem, fără nici o selecție prealabilă și fără menajamente, mostre din această subproducție lirică, avalanșă de hirtie chinată, în stare să cotopească tot, să imbolnăvească de urit orice suflet.

Astfel, din București, Ion Diaconu ne asaltează cu nouă „poeme”, toate nouă avind drept titlu una și aceeași conjuncție. Și. Toate nouă de aceeași înălțime: „Zidit / între / mari / sinergii / sufletul / e / praful / ce / doare”. Evident, pe Ion Diaconu nu-l doare nimic. Nici lipsa de ortografie, nici absența ideii, nici lipsa de talent. Ca și pe Mihai Liacu, din Buzău, care „scrie”: „Absurdul surd / a neclintit urechea: / din liniștea profundă / s-a mai clintit o undă”. Te ștergi la ochi, încercînd să ieși din absurd și dai peste Ipate Mihail Minel, student la istorie-filozofie, care, ca viitor profesor, descoperă un nou sens al căderii: „De fiecare dată cind cad / mă doare, / dar nu unde m-am lovit, ci în suflet”. Firește, îi place acest tip de durere: „M-aș sui pînă în nori / și m-aș da cu capul de cer. / Apoi mi-aș face vînt / pînă la pămînt”. Ce sfat, poți să-i dai? În afară de a-l atrage atenția că dacă la o simplă cădere pe brînci îl doare sufletul, distanța cer-pămînt i-l poate face pulbere, nici un alt sfat. Uneori, însă, suprasaturat îl lași să cadă deschizînd alt plic: „Aici eu nu cunosc ce-i frigul /

și nici căldura sufletului n-o cunosc / la mine toate-s infinite vai / și nici o clipă nu-i trecătoare”, ne spune Helene T., din Pianu de Jos, Alba. Nu trebuie căutate sensuri poetice. Ar fi unul singur posibil: să vorbească o statuie, ori un dispărut sub iarbă. Dar în poemul cu pricina nu-i vorbă de așa ceva, ci de iubire. Nu ai însă vreme de odihnă: din Vilcea, Constantin Vălimăreanu nu-și dactilografiază textele (Ne mărturisește cu tupeu: „...cu altă ocazie o voi face, dar dacă va mai fi nevoie”).

Nu, nu mai e nevoie), lăsîndu-ne să descifrăm cu efort năzbitli între două puncte: „Între două puncte, visezi cai verzi și roșii / Căii pămîntului. / Am dormit cu fața spre soare și acum...”. Sigur, dacă dormea cu fața la umbră, visa altfel de cai.

Evident, în astfel de texte nu există nici urmă de poezie și autorii lor nu dovedesc nici măcar o oarecare imaginație. Iar alții n-au nici pudoare. Precum Pop Ioan, din Cluj-Napoca: „Adorămă, ridicămă spre vise siderale, / Tu, cu sărutul tău și cu picioare goale, / Strivește-mă. Incheide-mă-n Edenul de amor. / Să te iubesc o clipă sau, dacă vrei, să mor”. Te gîndești cu regret la romanele de odinioară și deschizi alt plic: „Și voi sta de veghe / la capătul drumului. / Atinge-te de mine / să-ți pipăi singele / — pulsînd; / vreau să pun degetul / pe alga vibrării”. Poemul se cheamă Mărturisire și, pentru cine vrea să afle cum arată „alga vibrării”,

apartine Florentinei Tren-tea din Rimnicu Sărat; supărată foc că nu i s-a răspuns la un plic anterior. Timp în care Nina Alecu, din Sibiu, e mult mai modestă: „Tăcută-n umbră, / pierdută-n necunoscut — / Aștept! / Nu sper nimic, / doar sufletul / mă-ndeamnă să scriu”.

Nu ne îndoiim de faptul că „autorii” de pînă acum, sînt încă tineri. Dar nu ne scriu numai ei. Ne scriu tații, bunicii și chiar și străbunicii, aceștia din urmă hotărîți să pună ordine în toate lucrurile. Precum Fumu Dimitrie, din București, decise să pună la punct „Vinătorii și vinătorițele” printr-un fel de „manifest lirico-satiric” intitulat Nasul lui Diana (n-are sens să-i spunem că Diana are genitivul Diane), text „trimis și revistei de specialitate” care, firește, nu i-a răspuns, așa cum nu-i răspundem nici noi: și grosolăniile nu intră în atenția noastră. Numai că ne-am pierdut vremea citîndu-le. Așa cum ne-am pierdut-o și în cazul lui Dan Mircea, din Cluj-Napoca, nelipsit de o oarecare pricepere în a minui cuvîntul, dar absolut indisciplinat: „Mi-am găsit în ancestrala supă / cuvintele de ură, de iubire / zi de zi; / de copil și de soldat; / le-am găsit ca o boare / puturoasă de aripi surde / spre înălțimi. / Mi-am găsit / în general, toate cuvintele / ce nu le-am spus...”. Tot de cuvinte e obsedat și Radu Herjeu, din București, numai că el le descoperă altfel: „Interclipe răzlete / sperînd tăcerea / cu tăcere / și rotundul cu sfera, / acolo, la marginea timpului, / s-au transformat în cuvinte”. Nu putem decît să le urăm amindurora multă sănătate. Și, cu sau fără dispoziție, o citim pe Maria Tudor, din București, care în poemul Dor de lumină, devine fără să vrea aproape cinică: „Dacă aș ști

că tinjești / după lumina soarelui / as renunța la tot arsenalul / de lămpi electrice, becuri, neoaie, / m-as rezezi pînă la hotarul / dintre noapte și zi, / as smulge un mănunchi de raze / proaspete din răsărit / și cu ele ti-as lumina / drumul spre vesnicie”. Cinismul decurge din această vesnicie, unde cel care tinjește după lumină nu mai are nevoie de ea.

Recunoaștem, pînă aici nu am dat și mostre de scrisori care însoțesc textele poetice. Unele sînt demne de reținut. Precum aceasta, semnată de Miron Elena, din orasul Fălticeni: „Am auzit vorbindu-se, adeseori, de o oarecare revistă Flacăra, care „crește” un computer critic literar”. // As dori ca în urma poeziilor pe care le vei citi să-mi dai și mie unele sfaturi, dar cit se poate de sincere”. Sigur, a auzit și crede că numai cu sfaturi ne ocupăm. Dar iată cum scrie Miron Elena: „Asfaltul bucuros își trage aer în piept. / După o noapte atît de grea...! / Se-ntinde nu prea tare... / Deoarece știe că-i o simplă sosea. / E-un amalgam de pietre și de smoală / Și de ploaie și de soare...”. Ne aflăm, prin urmare, în fața unui nou tip de pasel care nu mai cîntă peisajul, ci materia din care se compune acesta. Nu-l putem breveta.

Rămînînd sinceri pînă la ultima literă, mărturisim că textele de calitate a acestora, enorm de multe, nu ne-au îngrijorat niciodată, în majoritatea cazurilor trecîndu-le cu vederea. Există însă și alte „modele”, mult mai „subtile”, precum cele folosite de Nicolae Zărnescu, din Slatina, pe care-l bănuim în continuare de talent poetic, dar nu i-am spus-o decît pe jumătate. Pentru că apreciem inutilă cheltuirea de talent în construcții verbale de felul acesta: „În mirosul de timp descompus / cauți partea ta de vină / ai murmura un descîntec de reîntoarcere

/ de purificare / ai fugi din mijlocul acestor miei negri / loviți în frunte cu o secure nomadă”. Tot astfel, apreciem (și am apreciat și pînă acum) mai mult decît inutilă cheltuirea timpului în e-laborarea de sabloane și imitații jalnice care își cer dreptul la recunoaștere numai pentru motivul că s-ar referi la o temă majoră. Așa consideră, de exemplu, Cristî Cristian, din comuna Crîngu, Teleorman. El e sigur de ceea ce face. Altfel nu si-ar îngădui să adauge la sfîrșitul unui poem un P.S. încheiînd de înfațat: „Foarte simplu: Merge! Cu salutări”. Poemul respectiv se numește Români și îl transcriem întocmai și în întregime: „românii / sînt un arc de triumf // curcubeu / ce se desface în cer / și pămînt // poartă / de miorită / înstelată // peste care sînt ridicate / statui de cupe / de pace / și soare” (!) Nu, Cristî Cristian, nu-i foarte simplu și nu merge deloc. Ceea ce vrei să spui dumneata a mai fost spus, mult mai frumos și mai convingător. Noi însă, dacă ai urmărit se-dintele „Atelierului”, am publicat astfel de poeme și o vom face mereu, dîndu-le toată prioritatea pe care si-o merită, dar neplecîndu-ne în fața platitudinilor.

Ne vom opri aici, cu o primă etapă a renovării. Nu înainte de a le rememinti participanților la „Atelier” cîteva din regulile pe care trebuie să le aibă neapărat în vedere: 1. Manuscrisele nu se înapoiază. 2. Nu se cutesc manuscrisele care depășesc 10 (zece) pagini de text. 3. Nu se deschid plicurile care nu au menționat expeditorul, nici cele care fac această mențiune prin inițiale. 4. Se acordă înțietate textelor dactilografiate. 5. Nu se poartă nici un fel de comunicare, cu absolut nimeni, în afara „Atelierului”.

DARIE NOVĂCEANU ■

„Șantierul meu de lucru este biblioteca”

(Urmare din pag. 9)

stradă ce la fel de bine s-ar fi putut numi a Muzeului Limbii Române, cum, fără să greșească ar putea afirma invitatul de azi al rubricii noastre, cercetătorul științific Mircea Popa.

Dar, să pătrundem împreună în acest Templu al Limbii Române și să-l rugăm pe Mircea Popa, abia trecut de pragul virstei semicentenare, să ne dezvăluie gîndurile „culese” despre zilele fierbinți, de-atunci, din '919, peste care, lată, s-au așternut 70 de primăveri.

— Într-adevăr, Muzeul Limbii Române, astăzi Institutul de Lingvistică și Istorie Literară, este, ca și Universitatea clujeană, o creație a Marii Uniri. În acel an de pace 1919, cînd, în sfîrșit, pămîntul țării, a putut să respire ușurat după atîția ani de zbucium, prigoană și vărsare de sînge, marii bărbați ai neamului care au făurit și Marea Unire au putut să cugete în liniște și la viitoarele ei instituții reprezentative, la marile așezăminte spirituale și cultural-artistice în care se plămădește sufletul unui popor și care i-au fost atîta vreme refuzate de o oligarhie șovină și obtuză: Universitatea, Opera și Teatrul Național, Filarmonica, muzeele, institutele de cercetare, laboratoarele de creație etc. Atunci, primul ei rector ales, Sextil Pușcariu, proaspăt venit la Cluj de la Universitatea de la Cernăuți, a trebuit să-și aducă cu el și bogatul fișier al Dicționarului limbii române, operă încredințată lui de Academia Română cu un deceniu în urmă și la care urma să lucreze acum cu forțe sporite. Așa s-a născut, la Cluj, ideea unui „Muzeu al Limbii Române”, care urma să adune sub același acoperiș pe cei mai buni lexicografi, filologi, lingviști ai momentului, care să ini-

țieze, să organizeze și să finalizeze nu numai complicatele operații legate de munca la Dicționar, dar și să întreprindă cercetări în domenii cum sînt fonetica, fonologia, geografia lingvistică, istoria limbii, dialectologia etc.

— E plin de respect gestul celor ce slujesc azi Templul: în Institut, la loc de cinste, păstrează o emoționantă amintire de grup, datată 1937...

— E un tablou omagial, făcut cu ocazia împlinirii a 60 de ani ai directorului de atunci, Sextil Pușcariu. Din ilustra lor generație nu mai este azi nimeni în viață. O generație eroică de la care am învățat ce înseamnă spiritul de echipă, dar și nevoia de individualități creatoare...

— Dintre marile personalități, pe cine n-ar trebui să-l uităm?

— Pe nimeni din acel tulburător tablou omagial care poartă data de 4 ianuarie 1937. Mă gîndesc la Nicolae Drăganu, Emil Petrovici, Theodor Capidan, George Giuglea, Sever Pop, Constantin Lăcea, Alexe Procopovici, Ștefan Pașca, dar și la apropiații colaboratori ai lui Sextil Pușcariu, din afara Muzeului, între care Constantin Daicoviciu, Theodor Naum, Gustav Kish, Giandomenico Serra sau Petre Grimm. Semn că Muzeul n-a fost o instituție închisă sau de familie! Sextil Pușcariu a căutat să adune în jurul cit mai mulți specialiști din cele mai variate domenii, conșcins că numai prin dezbateri și confruntări comune se poate obține un progres real în știință. Iar dacă ar fi să completez acel tablou cu mari personalități care au dat strălucire Muzeului înainte sau după data la care a fost realizat, ar trebui să mai adaug aici foarte multe nume cu profundă rezonanță în cultura noastră: G. Bogdan-Duică,

George Vilsan, Ion Mușlea, Ives Augier, Ștefan Bezdechi, cei ce-au dat farmec neuitatelor ședințe de marți, N. Georgescu-Tistu, Ion Breazu, Iosif Pervain, Liviu Rusu, Lucian Blaga...

— Ce destin a avut „Dicționarul” gîndit de Sextil Pușcariu pe la începutul veacului?

— Sub Pușcariu s-a redactat pînă la cuvîntul lojnită, iar apoi a fost continuat de o nouă echipă de cercetători, în colaborare cu institutele similare din Iași și București. Dar, în acest răstimp, alte zeci de volume (atlas lingvistice, texte dialectale, diverse dicționare etc.).

— Care ar fi o sinteză a bucuriilor pe care vi l-a adus acest sfert de veac dăruit cercetării?

— Șansa de a fi putut participa la valorificarea trecutului literar transilvănean. De a repune în circulație opere și orientări mai puțin cunoscute, scriitori uitați, ignorați sau insuficient analizați, de a reconsidera și restitui bio-bibliografia, de a corecta inexactități documentare și, nu în ultimul rînd, cea de a asigura și, îngrijii restituirea lor editorială. Într-un moment cînd nimeni nu se gîndea la ea, am scos la iveală publicistica lui Lucian Blaga din zărele Volnă și Patria, opera de comentator literar a lui Cezar Petrescu, teatrul și proza lui Emil Isac, memorialistica lui Victor Papilian și chiar un scriitor total necunoscut, Nicolae Oțalea.

— Cum l-ați „găsit” pe Nicolae Oțalea?

— A fost o pură întîmplare, dar una norocoasă. Plecînd de la un exemplar, fără foale de titlu, existent la Biblioteca Universitară din Cluj-Napoca, socotit în mod eronat drept traducerea unor fabule din Fedru, am reușit să descopăr la Sibiu un al doilea exemplar, avînd și foale de titlu, care mi-a confirmat ipoteza, exprimată deja public, că avem de-a face cu o prelucrare a unor fabule de către un cărturar necunoscut, Ni-

colae Oțalea, și cu o ediție dintre cele mai rare, apărută la Viena în anul 1784, deci cu 30 de ani înainte fabulelor lui Dimitrie Tichindeal, oferind, evident, o altă perspectivă asupra prezenței genului în cultura românească și a contextului care îl reclamă.

— Alți Oțalea mai sînt?

— Puțin probabil. În general cartea românească a fost catalogată și inventariată atent, dar surprize se mai pot produce oricînd. Să nu mai vorbesc de cîte „corecțiuni” (sau de citi noi „Oțalea”) vor fi scoase (scoși) la lumină de către Dicționarul cronologic al romanului românesc (de la origini pînă la 1980), unde sînt semnalate și descrise multe romane interesante, total necunoscute, la fel ca autorii lor, cei mai mulți intrați cu desăvîrșire în negura uitării. Mă gîndesc la Emanoil Arghiropol (bunicul dinspre mamă al lui N. Iorga!) cu romanul Condamnată (1868), Adela Xenopol cu Dorin Molna (1893) sau la Domenico Caselli cu Olteanca cea frumoasă sau Inchiziția în Valachia în secolul al XIII-lea etc. Semnalăm și un roman în manuscris, Georgie de Samson Bodnărescu (semn că și alți prieteni ai lui Eminescu sînt contaminați de exemplul său!), după cum și cîteva romane apărute în volum, total necunoscute... amatorilor de literatură de senzație: Costică sau Intriga și crima (1876) de Al. Luponi, Călugărul misterios (1891) de R.T. Rîzescu sau șocantul „roman de misteruri” al lui I.P. Valerianu, Monștrii Bucureștilor (1888), cu vagi influențe din Ciocoli vechi și noi (pe care am avut surpriza să-l văd, în casa profesorului bibliofil Ion Iliescu din Timișoara, în ediție princeps, cu semnătura autografă a lui Nicolae Filimon!).

Cum vedeți, numai din aceste suocinte semnalări, un Nicolae Oțalea mai nou, de data aceasta romancier, se poate ivi oricînd!

Pe aceste considerente am și propus Editurii Dacia inițierea unei „Biblioteci a romanului românesc”, din care anul acesta se va tipări un prim număr, romanul lui Tit Chitil O fată de tarabostos (1901).

— Cum se vede, Mircea Popa, viața literară a Cetății de acolo, din „laboratoarele” Institutului?

— Ca orice scriitor, eu mă socot un intelectual angajat. Șantierul meu de lucru este biblioteca sau arhivele, dar cobor în Agora cu plăcere, acolo unde simt că este nevoie de mine. Răspunzînd la întrebare, pot afirma că viața literară clujeană oferă suficiente motive de satisfacții, deși nu e scutită de anume rutină, de inerție. Infuzia generației noi începe să se resimtă și presimt presiunea timpului care cheamă în arenă forțe proaspete, neuzate. Semnul unei schimbări de generații, și chiar de optică, se simte peste tot. Fibra de luptător, pe care o port încrustată în mine, de la străbunul dinspre mamă, acel Petru Mărcuțiu din Roit, copist al Cronicii lui Șincai, nu mă lasă uneori să dorm, după cum amintirea leagănului natal, a Beiușului luptător al lui Ciordag și Bolcas, îmi dă crize de conștiință. Slavici susține că și marele Eminescu ar fi trecut pe acolo...

— Acum la ce lucrați?

— La Dicționarul cronologic al romanului tradus în Română, alături de colegii mei Aurel Sasu, Valentin Tașcu, Mariana Vartic, Doina Modola, Ion Istrate, Constantin Colhon și, mai recent, Mădălin Huba. Cu unli dintre ei, critici și istorici literari deja cunoscuți și impuși publicului, am redactat o lucrare de mare interes, cea privitoare la romanul românesc, despre care v-am vorbit, depusă spre publicare la Editura Academiei și care va schimba radical perspectiva asupra acestui gen literar în cultura noastră...

— Ați fi putut fi maratonist!

— La fel de bine aș fi putut fi profesor de literatură română, îl recitam pe Eminescu în întregime, fără să mă folosesc de carte; aș fi putut fi notar în sat și aș fi împlinit astfel dorința tatălui meu, dar, zarurile destinului au decis să fiu anatomist.

— Tovarășe profesor doctor Viorel Ranga, cum nu aveți un trecut de sportiv, atunci prin ce asociere v-am așezat în rândul mărșăluitorilor?

— Probabil copilăria mea v-a dus cu gândul la acest sport. În familia mea nu se găseau bani pentru cursa între satul din Banat și Oravița, unde urmam liceul și atunci cei 52 de km îi străbăteam pe jos, ori de câte ori veneam în vacanță. Plecam dimineața și ajungeam seara, plin de voie bună.

— Ați inventat această poveste ca să vă colorați copilăria?

— Vorbesc extrem de serios. Medicina am ales-o tot în funcție de distanță. M-am prezentat la examen la Timișoara pentru că era mai aproape decât Bucureștiul și biletul costa mult mai puțin. În anul IV am primit bursa republicană și m-am transferat la București. De atunci am început să privesc trenul ca pe un posibil mijloc de locomotivă.

— Așa se călesc spiritele!

— Se călea și sârmana mamă! De câteva ori pe an îmi aducea merinde de acasă, cu traista, pe care o căra în spate, 52 de km. Aceasta a fost „porția” de drum a unei familii sărace. Dar ce a fost, a fost! Haideți să vă arăt muzeul catedrei de anatomie, sint curios să aflu ce impresie vă face!

Cu obișnuita mea strângere de inimă când văd omul redus la boală și suferință, mă transform în umbra tremurândă a profesorului Viorel Ranga. Orice văd este normal — rinichi, ficat, stomac, colon. Studenții regăsesc manualele de anatomie în forma cea mai concretă. Profesorul explică, cu răbdarea pusă de atâtea ori la încercare de începători, iar eu mă plimb cu privirea de la un colț la altul. Rinichiul de delfin îmi polarizează atenția pentru că a fost, nici mai mult nici mai puțin, subiectul tezei de doctorat a lui George Palade, laureat al Premiului Nobel pentru biologie. Francisc I. Rainer, unul din ilustrii înaintași ai medicinei românești, a fost profesorul lui George Palade și al altor douăzeci de vestiți universitari. Colecția lui de creieri e nemodificată de peste 60 de ani. Nu se cunosc metodele prin care a fost conservată, pentru că profesorul nu a lăsat multe pagini scrise de el. Acest muzeu, fără de

care nu se poate concepe asimilarea noțiunilor fundamentale ale corpului omenesc, a fost înființat de un alt venerat profesor — Thoma Ionescu, și a trecut prin câteva modificări de concepție. În ultimii ani, vitrinele cu exponatele umane erau atașate sălilor de disecție și acum muzeul a fost regrupat de șeful catedrei de anatomie de la Institutul de Medicină și Farmacie din București. Sint câteva piese deosebite de valoroase, cu o vechime de peste un secol. În 1864, la primul concurs pentru internat, doctorul Nicolae Măldărescu a modelat din plastilină, tratată cu anumiți solvenți, câteva elemente anatomice care se păstrează nealterate după 125 de ani.

— Tovarășe profesor, cursurile cu studenții v-au îndemnat să deveniți un activ creator

făcut tomografiile computerizate la spitalul clinic „Gh. Marinescu”. După aceea, am secționat creierul și l-am fotografiat, urmărind centrul de interes.

— Celelalte două volume din „Atlas” ce vor cuprinde?

— Viscerele și aparatul locomotor.

— Acum înțeleg că era absolut necesar demersul dumneavoastră. Sala de disecție nu poate ajunge pentru student, el trebuie să învețe mult și acasă, să „opereze” în gând.

— Vedeți dumneavoastră, cine și-a ales iubită medicina nu-și mai aparține nici ziua, nici noaptea. Nu cred că vreo altă profesiune cere să înveți, ca un școlar, cât trăiești și, culmea, să vezi că nu știi îndeajuns. Oamenii dispar de lângă noi în floarea vieții și noi sintem neputincioși. SIDA

rețelei colaterale după infarct. În general, problemele de microcirculație sanguină sint generatoare de tuturi bolilor. Dintr-un miliard de indivizi dacă sint doi absolut la fel. De aceea, studentul trebuie să învețe perfect mașinăria umană incit, și cu ochii închiși, să poată face reparațiile mici sau generale.

— Anatomiele clasice aveau nevoie de aducerea la zi?... Face acest lucru „Atlasul” dumneavoastră?

— Altfel nu l-am fi conceput. Introducerea cărții va fi în câteva limbi internaționale, iar explicațiile fotografiilor în limba latină.

— L-ați omis pe al treilea colaborator, traducătorul.

— Nu s-a strecurat nici o greșală, nu sint decât doi autori, pentru că noi sintem și traducătorii, latina fiind limba

concentrat pe audierea și participarea la congrese medicale. La Londra, în 1985, am prezentat comunicarea „Contribuția școlii bucureștene la dezvoltarea anatomiei”.

— Ați muncit metodic, de mic copil.

— A munci nu e o laudă.

— În aceeași măsură cu medicina vă mai pasionează ceva?

— Nu, medicina mi-a lăsat totul. Stau de dimineața pînă seara la cursuri, în sala de disecție, în laborator. Studenții sint prietenii și partenerii mei de discuții. Îmi place să-i formez, să-i văd cum evoluează. Vreau să-i aducă aminte că au avut un profesor extrem de pretențios, pe care, în vîltoarea tinereții, l-au considerat, poate, pedant.

— Regretați cîteodată că ieri și azi, că mereu viața dumneavoastră începe și se termină sub cupola facultății?

— Ce spuneți!? E o blasfemie! Abia aștept ziua următoare! Pe lângă „Atlas”, pe masa mea de lucru este deschis, la pagina 1001, „Tratatul de anatomie”. De pildă, printre altele, anatomiele clasice nu se ocupau de anatomia dezvoltării. Am tratat fecundația in vitro, servindu-mă de cele 4000 de exemple cunoscute în lume. Am vorbit despre însămintarea artificială, despre transferul de embrion la om. „Atlasul” va conține 330 de fotografii color, iar „Tratatul”, din care, primul volum de 1000 de pagini este scris în totalitate de mine va avea 220 de scheme și desene. Prin natura mea, care se consumă pentru alții, sint mereu în criză de timp, într-o neconținută goană. N-am ochi acum, să privesc nimic altceva pentru că, la 60 de ani, destul de tirziu, nu?, vreau să duc la capăt planuri ambițioase.

— Omul nu are vîrsta calendarului, ci a celei sale, parcă așa spuneți dumneavoastră, medicii?! Dacă este așa, dumneavoastră vă încadrați printre tinerii din aulă, cu singura și esențiala deosebire că sinteiți mentorul lor. Ei vă sorb cuvintele și se văd, aspiră, să fie în rînd cu dumneavoastră.

— Abia îi aștept pe tinerii mei colegi să colaborăm. Pînă atunci, pentru ei și pentru cei care vin după ei, scriem. Le împărtășim mica noastră experiență de viață acumulată în sălile de operații, în obscuritatea laboratoarelor, în lungile ore de disecție. Sănătatea publică se păstrează numai dacă slujitorii medicinei recunosc că trebuie să rămînă învățați pînă în ultima lor clipă.

„Cîmpul” de luptă al profesorului Viorel Ranga e sala de curs, pentru că „anatomia este știința formei vii”.

CARMEN DUMITRESCU

„Anatomia este știința formei vii”

de literatură didactică? Există goluri în metodologia de predare? „Atlasul” și „Tratatul de anatomie” vin din urmă, așezîndu-se lângă alte manuale cu semnătura dumneavoastră.

— Exact! Aceste două activități acoperă cîteva ani de frămîntări științifice și mai am nevoie de încă tot atîta timp să le duc la bun sfîrșit. Sper să mă ajute robusta mea natură biologică, pentru că am ajuns la 60 de ani și am proiecte pentru încă 10 ani.

— Eu le-aș programa pentru încă 20 de ani...

— Mulțumesc, nu sint chiar atît de optimist.

— Ce va aduce nou pentru lumea medicală „Atlasul”, elaborat de dumneavoastră și de doctorul Radu Justin Dumitriu?

— De 4 ani și jumătate fotografiam secțiuni de creier și de măduva spinării, iar primul volum lor le este rezervat. Pînă acum se obișnuia să se deseneze planșele. Or, noi ne-am apropiat cu aparatul de fotografiat de preparate, care nu pot ieși altfel decît cum sint în realitate. Creionul nu are nici un rol. În acest fel, studentul, la autopsie, va recunoaște imediat organul fără nici o alterare. Am înghețat capul unui decedat la minus 18 grade, și în plină vară am

și cancerul seceră, în lumea întreagă, milioane de vieți anuale.

— Dintre cele 3 volume ale „Atlasului”, care cere mai multă elaborare, o mai lungă perioadă de gestație?

— Primul, care este terminat, pentru că creierul și măduva spinării, într-un volum mic conțin cele mai multe structuri și formațiuni. Acolo este doar chintesența vieții.

— Deci, nici anatomia nu este o știință care să știe aproape totul?!

— Departe de a fi o știință epuizată, ea se dezvoltă odată cu celelalte discipline. Formularea inspirată a profesorului Rainer rămîne viabilă. O citez mereu, pentru că este summa: „Anatomia este știința formei vii”.

— Mă hazardez, oare, gîndind că, odată cu studenții pe care îi învățați să devină medici, dumneavoastră poate observați niște legături anatomice pe lângă care ați trecut pînă la 60 de ani?

— Pertinentă întrebarea dumneavoastră! E o mare bucurie dacă am fost capabil să observ fenomene și să le interpretez. Mecanismele intime anatomice sint foarte puțin cunoscute. În anatomia cordului e mai puțin știută microcirculația și, în special, formarea

medicinii.

— Se poate prevedea statutul profesional al viitorului medic, cu jocul relativ de plus și minus, după nota de la anatomie?

— Este în cea mai mare măsură definitivă... mă exprim așa ca să nu-mi supăr ceilalți colegi. De fapt, eu cred că este determinantă. Nu se poate practica nici una din ramurile medicinei fără aprofundata cunoaștere și subtilă înțelegere a anatomiei. Catedra de anatomie depune cea mai stăruitoare muncă cu studenții anilor I, II, ca să-i învățăm să... învețe corect, să înțeleagă interdependențele, să se bizuie pe conexiuni, altfel se vor pierde în hățișul miilor de noțiuni din manuale. Examenul de admitere le-a dat o înclinație periculoasă pentru învățatul în bloc, cuvînt cu cuvînt, mult memorizat. Medicina cere gîndire fină și de calitate.

— Proverbiul „dumneavoastră pas, care parcurgea 52 de km fără să resimtă oboseala, a traversat, cu interesul sporit al omului de știință-călător, țări și orașe din Mexic, Anglia, R.F.G., Cehoslovacia. V-ați regăsit ritmul din tinerețe?”

— Mai puțin decît aș fi dorit, pentru că la Londra sau la Düsseldorf, interesul meu s-a

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Pionieri ai radioteleviziunii

Cu trei sferturi de veac în urmă, în anul 1914, au fost emise la noi primele semnale de radio, provenite dintr-o stație concepută și realizată de doctorul în fizică Emil Giurgea (1885—1969). Emițătorul românesc corespundea unei necesități urgente. Primul război mondial izbucnise și țara noastră, deși încă neutră, avea nevoie de legături directe, nemijlocite, cu orașe îndepărtate de pe continent: și într-adevăr, o dată în funcțiune, postul a putut intra în contact cu Atena, Paris și alte localități europene, o performanță mai mult decît meritorie pentru acea epocă. Într-un articol publicat cu cîteva ani în urmă, profesorul-inginer Edmond Nicolau relatează: „Era epoca posturilor denumite «cu scintei», la care, printr-un procedeu corespunzător, se produceau scintei, la fel ca în experiențele din anul 1888 ale lui Heinrich Hertz. Aceste scintei corespundeau unor variații bruște ale inten-

sității curentului electric și prin aceasta generau unde de radio care apoi se propagau în spațiu. Modularea lor permitea transmiterea unor mesaje la distanță mare și fără pericolul de întreprindere a legăturilor de către alte puteri, ca în cazul liniilor telegrafice și telefonice. Postul de emisie a fost instalat în Parcul Libertății, antenna fiind întinsă între Turnul lui Vlad Tepeș și minaretul unei moschei...”

În anul următor, 1915, doi eminenți ingineri, Nicolae Vasilescu-Karpen (1870—1964) și Dimitrie Leonida (1883—1965), au construit la rîndul lor puternice posturi de radiotelegrafie, cu o rază de acțiune de peste 2000 km. Astfel de stațiuni, instalate ulterior în diferite orașe din Moldova sau mobile (prin montarea în vagoane de tren), au făcut mari servicii operațiilor militare ale Armatei Române în anii 1916—1918.

După primul război mondial, radiotehnica la pretutindeni un mare avînt. Încă din 1918, E.H.

Armstrong inventează radioreceptorul superheterodină, în 1922 se înființează în Anglia B.B.C.-ul (British Broadcasting Company), iar în 1926 în S.U.A. se constituie N.B.C.-ul (National Broadcasting Company); încă anterior, intrase în funcțiune, la Pittsburgh, primul post de radiodifuziune. Marele animator al progreselor radiotehnicii este în anii interbelici fizicianul-inventator Dragomir Hurmuzescu (1865—1954), supranumit „decanele fizicienilor români”. El pune bazele „Asociației prietenilor radiotelefoniei” și editează revista „Radiofonie”. În cadrul Institutului Electrotehnic al Universității din București, înființat și condus de Hurmuzescu, începe să funcționeze în 1925 primul radioreceptor puternic de la noi și savantul povestește, în memoriile sale, că un public numeros umplea uneori sălile și curtea institutului, pentru „a asculta simfoniele de la postul Viena” și totodată „a fi părtaş la această miraculoasă aplicație a fizicii”. La Institutul Electrotehnic s-a realizat și primul post de emisie din România (în 1927), funcționînd pe lungimea de 280 m, unde s-au retransmis concerte de la Ate-neul Român, apoi, în anul următor primul post românesc pe

unde scurte (21,5 m). În fine, în 1928, se înființează „Societatea de difuziune radiotelefonice din România”, iar ulterior se construiesc puternicele stații de emisie de la București-Băneasa și, mai ales, de la Bod (lîngă Brașov), ale căror „glasuri” răzbăteau pînă departe în Europa, Asia și Africa.

Numerosi specialiști români aduc perfecționări în domeniul radiotehnicii. Astfel, Mihail Emil Geles (1891—1976) este deținătorul a două brevete de invenții achiziționate de firma „Marconi”, unul privind eliminarea efectelor perturbărilor atmosferice, iar celălalt pentru ameliorarea antenelor de transmisie și recepție. La rîndul său, inginerul Gheorghe Cartianu-Popescu (1907—1982), creatorul școlii românești de radiocomunicații, a construit instalații de emisie cu modulație de frecvență — domeniu în care era unanim apreciat ca o autoritate. În ceea ce privește profesorul Ion (Iancu) Constantinescu (1884—1963), întemeietorul radioelectronicii românești, el a întreprins studii privind propagarea undelor electromagnetice, formulînd ecuația dipolilor complementari (1925); a proiectat (1925—1927) prima centrală telefonică automată („Dacia” II) din România și, împreună

cu Emil Giurgea, a transformat un post de telegrafie în post de emisie radiofonică (1928).

În ce privește televiziunea, deși prima stațiune experimentală de televiziune de la noi a fost realizată în 1955, iar emisiunile regulate au început doi ani mai tîrziu, preocupările în această direcție sint mai vechi. Astfel, fizicianul Cristian Muscelanu (1886—1941), membru fondator și secretar general al Academiei de Științe din România, a fost unul dintre pionierii televiziunii la noi, organizînd în noiembrie 1937 demonstrații de transmitere a imaginilor la distanță. Chiar înaintea lui, în 1928, fizicianul-inventator George D. Cristescu (n. 1902) experimentase și el transmiterea imaginilor la distanță (1928), publicase tot atunci prima lucrare despre televiziune din România (Problema televiziunii), și în 1929 obținuse la Paris brevetul: Transmiterea imaginilor animate la distanță. Iar în 1935, inginerul Sergiu Condrea (1900—1982) devine deținătorul unui brevet pentru un nou sistem de televiziune, cu selecția cuadratică, nesincronă, a elementelor nere-dundante ale imaginii animate.

L. M. ȘTEFAN

O multimilenară relație de reciprocitate, de interese și considerații mutuale leagă fizica de filozofie. Thales, Pitagora, Anaxagora, Aristarh, Eratostene, Arhimede și Heron au fost în egală măsură filozofi și oameni de știință. În evul mediu, Descartes, Pascal, Newton și Leibniz și-au însoțit cercetările în fizică și matematică prin meditații de filozofie. Și tot în continuarea acestor fructuoase tradiții trebuie căutăta și pasiunea unor fizicieni contemporani care s-au apucat să interpreteze și filozofic principalele descoperiri ale fizicii. Poincaré, Einstein, Bohr, Schrodinger, Heisenberg, Born sînt cîteva din cele mai caracteristice exemple. Vom mai aminti că în România, un reputat fizician, autor al unei descoperiri de notorietate mondială, profesorul dr. Sorin Comoroșan, este astăzi cunoscut marelui public mai ales prin eseurile sale de estetică și filozofie. Relația este explicită și de mare consonanță intelectuală. Pașii făcuți de cercetători în descifrarea structurii materiei, în realitatea interioară și exterioară omului, i-a îndreptat fatalmente spre eseistica filozofică. Și viceversa: descoperirile științei s-au aflat întotdeauna pe masa de lucru a omului sosit să gîndească și pentru alții asupra tainelor vieții, să caute răspunsuri în fața marilor întrebări ale existenței.

Dar nu mereu o descoperire în fizică, biologie, chimie, din celelalte documente ale științelor exacte poate ajunge numai în atenția filozofului materialist. Acolo unde mai bîntuie imprecizia și echivocul, deci în acele momente în care știința nu e încă în stare să ofere explicații definitive — terenul devine accesibil și speculațiilor metafizice. Conceptul de antimaterie, lucru știut, a constituit o vreme subiect gras pentru elucubrările fideismului și agnosticismului. Pînă cînd fizica a făcut și aici lumină. Descoperiri puse la secret, între care și numita aură kirliană, asupra căreia ne vom permite să revenim în cuprinsul articolului nostru, au alimentat nu odată interpretări mistico-idealiste. Dar ca întotdeauna, timpul, prin raționamentele inexorabile ale științei, a dat cîștig de cauză concepțiilor realiste despre universalitatea materiei.

Ei bine, ce este aură kirliană, și cine sînt autorii și promotorii cercetărilor privind acest fenomen de bioluminescență? Vom răspunde acestor întrebări prin mijlocirea colaboratorului nostru, doctorul Eugen Celan, semnatul volumului „Materia vie și radiațiile” și coautor la nașterea și dezvoltarea investigațiilor electronografice din România.

— Înaintea lui Semion Kirlian, la Paris, în 1896, ne informează interlocutorul nostru, doctorul Jodko Narkiewicz descoperă acest fenomen și publică primele imagini ale unor subiecți umani aflați în raporturi de simpatie, comparativ cu alți doi, aflați în raporturi de antipatie. În primul caz, pe imaginile fotografice apar efluvii luminiscente ce sugerează un contact între virfurile degetelor, în timp ce în al doilea caz, efluvii imprimă o structură luminiscentă ce separă virfurile degetelor între cele două persoane investigate. Soții Semion și Valentina Kirlian redescoperă întîmplător fenomenul lucrînd la repararea unor aparate medicale ce generau curent electric, dar fără să fi avut cunoștințe despre sensibilizarea plăcii fotografice de către un impuls electric de înaltă frecvență. Fenomenul este comunicat de un ziarist moscovit, dar cercetările sînt supuse de îndată

unui regim de păstrare a secretului, investigațiile desfășurîndu-se în continuare la Universitatea de Stat Kazahă. În apus, lucrările soților Kirlian sînt citate, fără a se cunoaște detalii, începînd cu 1962. La 19 septembrie 1959, Divizia de tehnologii externe a Comandamentului Forțelor Aeriene ale S.U.A. intră în posesia unei copii a raportului tehnic întocmit de soții Kirlian, care multiplicat, este transmis, în ianuarie 1963, unor agenții militare cu mențiunea „secret”. Un secret ce va deveni public la 12 ianuarie 1973, odată cu apariția lucrării „Galaxiile vieții” de Krippner și Rubin.

În țara noastră, primele investigații ale fenomenului

uman, animal, sau vegetal. În fapt, este vorba de prinderea pe placa sensibilă a emisiunilor energetice sosite din organisme vii.

— Un cadou neașteptat amatorilor de interpretări mistico-idealiste.

— Într-adevăr, la început aceștia au sărit în sus de bucurie. Iată, au spus ei, cum fizica a descoperit imaterialitatea, fotografiînd substanța inefabilă din care este țesut sufletul, sosit din izvorul cosmic al existenței supranaturale. Știința, chiar ea, s-a mai spus, a pus în evidență celebrul „Atman”, spiritul universal, cum este el numit în religia hindusă de către teosofii și adepții mistici ai reîncarnării. Multă vorbă s-a

punsul electric al organismului. Acesta depinde de o serie de parametri, între care încărcătura electrică a subiectului, dispoziția sarcinilor electrice de pe suprafața tegumentului său sau din interiorul organismului, de conductibilitatea sau omogenitatea electrică etc.

— Electronografiile dovedesc că efluvii luminiscente sînt mai puternice în jurul capului decît în altă zonă a corpului. Este vorba, bănuim, de un potențial electric mai ridicat. Această situație de fapt ne permite oare să facem o legătură cu aureolele imaginete în jurul capetelor din picturile religioase creștine sau din arta picturală musulmană?

nia, în studii de dată recentă, consemnează și descrie aure vizibile cu ochiul liber de către persoane nedotăte, fenomene aparute la subiecți aflați în stare de tensiune afectivă pozitivă, deci a unor persoane posedate de sentimentele unei beatitudini ex-tatice.

— Despre aplicațiile electronografiei în medicină, biologie, tehnică etc am scris de nenumărate ori în revista noastră. Dar cercetările sînt în curs în multe centre științifice ale lumii și e de presupus că ele vor aduce noi descoperiri cu importanță practică și teoretică.

— Într-adevăr, această disciplină nouă a bioingineriei se bucură de multă atenție. Investigații laborioase au loc în continuare în U.R.S.S., în special în cadrul fenomenologiei psihotronice, care beneficiază de un laborator special instituit la Institutul de radiometrie și electronică, aflat sub conducerea academicianului Guleiaev, a docentului Godik. În S.U.A., cercetările se desfășoară pe un larg front în cadrul unor universități și centre de cercetare. Amintesc că Thelma Moss, lucrînd la un institut de neuropsihiatrie, a confirmat așa zisa „fantomă a frunzei”, arătînd că aură luminiscentă demonstrează că organismele vii au structura lor anatomică „învăluită” într-o anvelopă energetică și care își păstrează identitatea și forma chiar după ablația substratului anatomic care o poartă. Studiile cuprind, în lume, farmacodinamia, toxicologia, în total 12 domenii și discipline distincte.

România se află printre primele țări care au abordat studii și au construit aparate electronografice. Primul brevet acordat metodei electronografice are prioritate începînd cu 5 mai 1975. Au fost efectuate studii în boala cancerosă și leucemii, știut fiind faptul că metoda permite depistarea timpurie a unor perturbații de natură patologică. De reținut că aparatele construite în România, după proiecte originale, s-au dovedit mai performante decît cele din străinătate. Acestea au fost ulterior realizate la I.P.A. și se găsesc în dotarea unor unități de profil medical din țară. Au fost desfășurate studii privind utilizarea electronografiei în punctele active de acupunctură, precum și cercetări în legătură cu aspectele electroluminiscente induse electronografic în interacțiunea la distanță între plante. Mai amintesc deopotrivă sistematizarea imaginilor electronografice palmare. Între cei care s-au distins prin efort și pasiune în acest domeniu este locul să-i amintim (într-o ordine absolut întîmplătoare) pe N. Golovanov și Carmen Golovanov, C. Cojocaru, G. Constantinescu, Marioara Godeanu, V. Soltuz, N. Constantinescu, R. Begnescu, I. Mămulas, T. Audrian, C. Guja.

— Și evident, Eugen Celan, care mai rămîne să ne spună, acum în final, ce importanță au avut aceste cercetări și descoperiri în cîmpul cunoașterii umane.

— În afară de aplicațiile sale practice în fizică, medicină, biologie, în diferite domenii ale tehnicii, electronografia a îmbogățit enorm arsenalul de cunoștințe despre natura și structura organismelor vii. Tocmai de aceea, departe de a aduce argumente în tabăra fideiștilor, electroluminiscenta probează odată mai mult materialitatea lumii, variatele ipostaze ale transferului de energie, oferînd dovezi peremptorii în sprijinul concepției științifice despre lume și viață.

LIVIU TIMBUS ■

Fizica în sprijinul

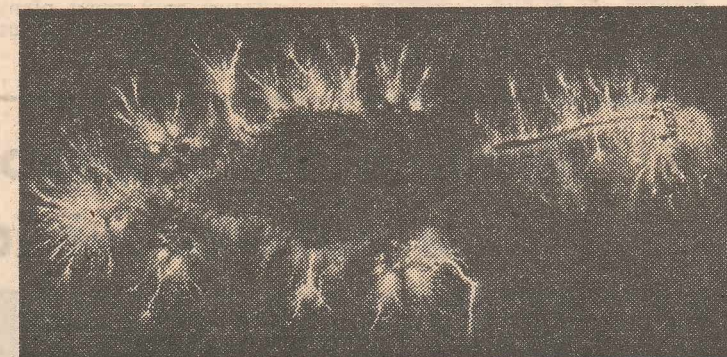
concepției materialiste

despre lume și viață:

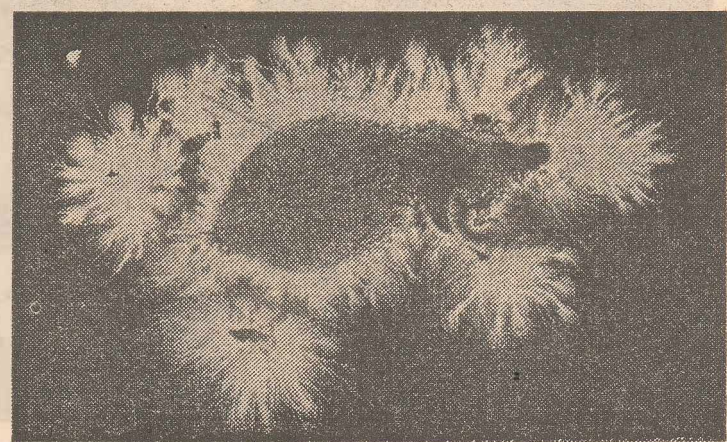
Misterioasa aură kirliană

debutează în februarie 1975, specialiștii români folosind în acest sens o aparatură complet originală, imaginată și construită în baza unor informații generale. Caracteristicile sale tehnice au făcut ca imaginile obținute să permită o investigație mai aprofundată a structurilor vii, grație unei permeabilități sporite în intimitatea țesuturilor vii. Metoda a fost numită electronografie și demersul biofizicienilor români a devenit public ca urmare a unei suite de articole publicate în revista „Flacăra”, începînd cu august 1975.

Tendința principală în explicarea efectului electronografic, la majoritatea autorilor, este de a considera fenomenul și mecanismul formării imaginilor printr-un efect de tip Corona. Explicațiile pleacă de la teoria ionizării gazelor, sub influența unei emisiuni reci de electroni, generată de impulsul de înaltă tensiune, administrat în regim de înaltă frecvență. Publicul larg a avut ocazia să vadă de nenumărate ori asemenea fotografii, multe din acestea reproduse chiar în revista Flacăra. Ele aduc în fața ochiului omenesc o imagine a țesuturilor vii, necunoscută și neînținsă pînă la apariția acestei tehnici. O frunză sau palma unei mîini, reproduse de placa fotografică prin metoda amintită, apar înconjurate de un halou luminos, ce indică o a doua natură a organismului, un fel de hartă electrică a corpului

Imaginea electronografică a unui șoarece. Imaginea de sus îl prezintă într-o fază fiziologică normală. Jos — același șoarece, dar afectat de ascita Erlich

vinturat și în legătură cu asemănarea dintre aureola sfinților pictați și aură prezentă pe imaginile electronografice. În mistică creștină prezența aurei din jurul capetelor de sfinți pictați a fost considerată ca marcînd un înalt grad de spiritualizare. Pe de altă parte, plecînd de la fenomenul „fantomelor” frunzelor, interpretările animist-idealiste au căutat să implementeze ideea prezenței aurei, puse în evidență prin procedee electronografice, drept dovadă peremptorie a existenței sufletului.

— Ce este de fapt bioluminescența?

— Corpul uman, animal sau vegetal, în stare fiziologică sau patologică, este sediul unor emisiuni electromagnetice de domenii spectrale foarte diferite: radiofrecvență, I.R. vizibil, U.V. gama. Utilizînd generatoare de impulsuri de înaltă frecvență cu caracteristici funcționale diferite, tehnicile electronografice induc într-o anumită cadență, în proba examinată (țesut animal sau vegetal), impulsuri cu parametri specifici în cadrul unor plaje de frecvență, în care componentele fundamentale cu armonicele lor, determină un răspuns rezonant din partea organismului investigat. Acest răspuns este evocat sub forma unor descărcări electroluminiscente care sensibilizează suportul fotosensibil pe care este pus obiectul investigat. Mai simplu spus, placa fotografică înregistrează răs-

— Există și radiații cu spectrul vizibil. Ele au valori foarte scăzute, în jurul a 10^{-250} fotoni/sec/cm². Cea mai cunoscută este radiația I.R. pe care o percepem sub forma căldurii animale. Percepția radiației vizibile a fost făcută și prin mijloace artificiale. Astfel, Kilner, încă în 1912, realizează un dispozitiv optic pe bază de dicianină cu care poate fi privită radiația din spectrul vizibil emisă de diferite persoane aflate în stare normală sau patologică. Dr. Caymaz Gültekin comunică în 1979 o metodă pentru înregistrarea pe film color a emisiunilor din spectrul vizibil al pacienților. Dar aceeași emisiune poate fi percepută, lucru mai puțin știut, chiar cu ochiul liber de către persoane cu o sensibilitate retiniană deplasată către zona U.V. a spectrului vizibil, sau de către subiecți antrenați în mod special acestui scop. Desigur, nu oricine este capabil de a emite halouri bioluminiscente în zona craniană, astfel încît acestea în anumite condiții să poată fi observate cu ochiul liber. Asemenea „aure” apar numai la persoane în stări de tensiune afectivă. Și este de presupus că în perioada medievală, stările de extaz mistic au fost îndeajuns de frecvente. Pictura religioasă creștină a reținut aceste imagini, reprezentîndu-le în jurul capetelor de sfinți. Halouri luminiscente au fost realizate și în arta picturii musulmane. Dar chiar literatura științifică din Româ-

Povestea borangicului vilcean

Am ascultat în copilărie câteva frumoase povești cu firul de borangic și cu viermii de mătase. Nu știu dacă ele aveau sau nu vreun simbul de adevăr.

La Rîmnicu-Vâlcea am auzit însă, deunăzi, o poveste adevărată.

Recunoscută în genere pentru întinsele sale livezi de pomi și podgorii, ca și pentru turmele de mioare și cirezile de vaci de mare randament și eficiență, agricultura județului de pe meleagurile Oltului superior e pe cale de a dobîndi o nouă și importantă dimensiune: aceea de a fi și o mare producătoare de gogoși de mătase naturală, domeniu care dispune de o veche tradiție, precum și de bogate resurse materiale.

Pornind de aici, încă din preambulul discuției noastre despre starea de azi și perspectivele sericulturii vilceane, dr. Vasile Grevuțu, director adjunct al Direcției generale a agriculturii județului Vilcea, a ținut să precizeze:

— În spiritul prevederilor izvorite din documentele adoptate de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului, și potrivit indicațiilor date expres de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitei de lucru efectuate la noi în mai 1988, în perioada 1988—1990 județului Vilcea îi revine misiunea să realizeze o creștere a producției de gogoși de mătase de peste 7 ori față de 1987. Cu alte cuvinte, pornind de la 43 de tone în anul 1987, va trebui să ajungă în 1990 la 302 tone!

— Într-adevăr, o sarcină mobilizatoare.

— Pentru a o îndeplini s-a întocmit imediat un program special de acțiune — Programul județean de dezvoltare a sericulturii — și s-a alcătuit la nivelul județului un colectiv de coordonare. Am egalat producțiile planificate pe ani, le-am împărțit pe comune și unități, pe orașe, instituții și persoane fizice chiar; am identificat și pregătit spațiile de creștere și învelire (în grajduri și alte adăposturi zootehnice, pe perioada cînd vitele sînt ieșite la pășunat, în șoproane, acasă la cetățeni, în locuri adecvate din școli și centre de cultură și creație etc.). Cu sprijinul și sub îndrumarea organelor locale de partid și de stat, am dezvoltat apoi baza furajeră, am căutat să procurăm și să repartizăm la timp sămînța necesară, să încheiem contracte pentru punerea în manoperă a întregii cantități de sămînță-ouă repartizată; am organizat consfătuiri și instrucții cu agenții sericicoli și cu crescătorii de viermi de mătase; am popularizat, totodată, avantajele acestei îndeletniciri sezoniere frumoase, de mare importanță economică.

— Dat fiind că o sericicul-

tură dezvoltată nu se poate realiza fără o puternică bază furajeră, precizăm ce anume ați făcut în acest sens?

— S-a întreprins, întâi și întâi, o reinventariere a tuturor duzilor existenți în județ și am ajuns la concluzia că pentru a asigura cantitățile de frunză îndestulătoare trebuie extinse neapărat plantațiile cu astfel de arbori folositori. Așa se face că, numai în 1988, au fost plantați peste 212 000 puiți de dud, îndeosebi în plantații intensive de dud pitic. În total avem deci, pe marginea drumurilor, în grădinile caselor și școlilor, în intravilanul localităților, precum și în plan-

simple, fără a necesita calificare, ne-am angajat să le efectuăm prin muncă obștească, reducînd astfel simțitor costul devizului.

— Iată, așadar, ajunși și la materializarea programului special. Ce rezultate concrete ați obținut din 1987 pînă în prezent?

— Dacă în 1987, producția de gogoși de mătase realizată în județul nostru era de 34 tone, mai mică deci cu 10 tone decît fusese planificată, în 1988 ea a ajuns la 58,2 tone, în frunte situîndu-se unitățile inspectoratului școlar și ale inspectoratului silvic județean, precum și comunele Roșiile, Olanu, Bălcești, Grădiștea, Băbeni, Sirineasa, Ghioroiu, Galicea, Sinești, Glăviile, Crețeni. E o creștere mai mult decît evidentă. Pe 1989, avem planificată o producție de peste 280 t gogoși.

— Totuși, anul trecut, planul pe județ n-a fost realizat sută la sută.

Resurse ale autogospodăririi și autoaprovizionării

tațiile de tip intensiv de la Stoilești și Mihăilești, aproape 400 000 de duzi, dintre care aproape 50 la sută sînt tineri, pe rod. N-am putea spune că stăm strălucit în această privință.

— Să revenim puțin la sămînță, adică la ouăle de viermi de mătase.

— E și asta o problemă. Pînă în prezent am avut asigurat materialul fie din import, fie din producție internă. Cu prilejul amintitei vizite de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a tras sarcina de a înființa în județ 3 pînă la 5 centre de producere a materialului semincer. S-au făcut demersurile, s-au întocmit studiile preliminare și proiectele pentru amenajarea, la Stoilești, a primului centru. Așteptăm doar aprobarea investiției și deschiderea finanțării. Cît privește unele lucrări mai

Chiar ferma specializată din Stoilești prezintă pe 1988 o serioasă restanță. De ce?

— Pentru că, în principal, n-am avut suficientă bază furajeră. În pofida legii, o serie de duzi au fost tăiați abuziv, nerațional de către anumiți cetățeni, condițiile climatice nefavorabile au afectat grav îndeosebi plantațiile tinere, atacul omizilor s-a resimțit îndeosebi asupra duzilor din intravilan și de pe marginea drumurilor. Apoi a slăbit nepermis mobilizarea gospodăriilor populației la creșterea viermilor de mătase. Au mai fost și manifestări de pură neglijență, cum s-a întîmplat la C.A.P. Sutești, unde păsările au intrat prin ferestrele uitate deschise și au devorat larvele tocmai cînd s-a ajuns în faza de învelire.

MIHAI STANESCU ■

Mica industrie

Alțițe și caolin de Parva

În majoritatea localităților din județul Bistrița Năsăud, activitățile de mică industrie continuă tradiții locale ale gospodărilor deprinși să valorifice cu migală, uneori cu fantezie și chiar cu artă, materialele care le stau la îndemînă.

Năsăudul este și în prezent un centru de marcă al acestor preocupări. Aici, în 1988, numai producția realizată în atelierele de industrie mică ale consiliului popular s-a ridicat la o valoare de 7 320 000 de lei, simțitor peste nivelul planificat. Dacă unitatea subordonată direct primăriei cuprinde confecții din textile, împletituri de nulele, construcții, fierărie-rotărie și proiectări (de diferite anexe gospodărești), în Năsăud industria mică mai este reprezentată

de broderii și imprimeuri pentru export.

Între activitățile de faimă ale năsăudenilor, se înscrie și aceea prin care femeile de aici, continuînd o frumoasă tradiție, înnobilează cu acul costume populare. Multe ansambluri folclorice din țară stau sub lumina rampei în admirabile costume cusute de năsăudence. De năsăudencele care s-au specializat în ei și celelalte piese vestimentare ale portului popular din toate zonele Transilvaniei.

În localitățile județului se simte preocuparea pentru folosirea cit mai eficientă a tuturor materialelor locale. Răchita și lemnul devin împletituri sau cozi pentru unelte, dulgheria și fierăria asigură alte nevoi ale localnicilor.

„Forță de muncă avem — ne declară tovarășul Ștefan Cordos, secretar adjunct al Comitetului comunal de partid Telciu —, avem și oameni calificați, vreau să zic oameni de la noi din comună, muncitori, dar și ingineri, li aducem oricînd, numai să le asigurăm loc de muncă și le vom asigura. Întorcerea acasă este o necesitate în zonele de deal și de munte. În materie de oameni, am gîndit totul, avem tot ce ne trebuie pentru o fabricuță: de la muncitori pînă la director. Ne gîndim la valorificarea mai bună a caolinului. A caolinului de Parva. Care se află la vreo zece kilometri, peste deal. Și este caolinul cu cel mai ridicat grad de alb din țară. Merită să-l facem vestit, așa cum se cuvine. Aceasta numai noi, cei care am crescut lingă el, cred că o putem face. Deocamdată, destul de puțin, se duce la Rebrîșoara, unde este o flotatie ce aparține de Combinatul minier din Cluj-Napoca, și care, să fim dreți, nu face nimic pentru județul nostru. Pînă acum, caolinul de Parva, care este de o calitate extraordinară, nu i s-a asigurat decît un poleit anonim. Vrem să scoatem din anonim și caolinul de Parva, și oamenii acestor locuri. Ne gîndim la o valorificare într-adevăr superioară atît a materialului cit și a forței de muncă locale și vom insista pentru aceasta chiar dacă nu va fi ușor. Multe lucruri nu sînt ușoare, dar cine zice, una-două, nu se poate, acela, sigur, nu va face nimic. Noi sîntem convinși că se poate și vrem să dovedim acest lucru. E și în interesul oamenilor, e și în interesul țării.”

În altă parte, în comuna Șieuț, activitatea de mică industrie se măsoară în milioane de lei, datorită aceluiași spirit de bunl gospodărie al localnicilor. Dacă, după o veche tradiție, în piețele Bistriței și ale unei largi împrejurimi măturii de sorg vindeau șieuțanii, în prezent, această activitate a fost organizată în ateliere care aduc o însemnată contribuție la bugetul primăriei și la beneficiile C.A.P. Între multe alte ateliere de mică industrie.

De la alesăturile de pe ii, pînă la exploatarea pietrei pentru construcții și utilizarea cu maximă eficiență a fiecărei bucățele de material textil ori lemnos, în județul Bistrița-Năsăud, localnicii sporesc mereu volumul și diversificarea activităților de mică industrie, așa cum menționa unul din interlocutori, în beneficiul oamenilor în beneficiul țării.

DORIN GHERGHINESCU ■

Decorativul — un domeniu în permanentă actualitate

Firească, dorința de a înfrumuseța, de a aduce un plus de noutate estetică (dubînd-o pe cea funcțională) locuinței noastre, fie chiar și numai într-un minuscul colț al ei, se amplifică în acest anotimp în care întreaga natură se îmbracă în haine noi.

Iată de ce discuția cu ing. CORNELIA DRĂGAN, director adjunct al Direcției tehnice din Ministerul Industriei Lemnului și Materialelor de Construcții, a

avut drept temă prezentarea citorva dintre noutățile pe care creatorii și producătorii de obiecte din sticlă și ceramică fină din întreaga țară le oferă cumpărătorilor.

— Pentru că în acest sezon toată lumea primește și dăruiește flori, să ne oprim întâi la capitolul vase pentru flori, din multele grupe de produse oferite de Centrul sticlei și ceramicii fine a ministerului nostru. Vazele clasice li se adaugă

acum vase din două corpuri pentru aranjamente florale tip ikebana. De remarcat faptul că aceste două vase pot fi folosite cuplate sau separat. Noutatea de ultimă oră, însă, o constituie vasele din ceramică înalte, suple, pentru o singură floare. Atenție, deci, dacă gazda e o persoană modernă, un buchet mare o va pune în incurcatură. Lujerul gingaș al unei lalele, însă, se va potrivi de minune cu noua sa vază.

Tot din domeniul decorativului, amintim farfuriile pictate manual care și anul trecut s-au bucurat de un interes deosebit din partea cumpărătorilor, ca de altfel și noul tip de ghivece pentru flori din ceramică glazurată, ale căror forme și mărimi

extrem de variate — de la cele geometrice, pînă la cele reprezentînd animale — aduc o notă nouă, de eleganță și prospețime colțului cu flori al camerei sau balconului. As aminti, de asemenea, noile fructiere, realizate din sticlă și ceramică ce vă vor atrage cu siguranță atenția, ca și aplicațiile din flori (realizate separat din portelan) ale obiectelor decorative aparținînd creatorilor de la Întreprinderea „Iris” din Cluj-Napoca, de un rafinament deosebit.

— Să nu uităm nici corpurile de iluminat, domeniu în care totdeauna noutățile sînt așteptate cu nerăbdare.

— Într-adevăr, gustul pentru noutate se manifestă aici cu deosebire. Cumpărătorii intere-

sați vor descoperi și de astă dată multe elemente inedite. Iată, ca să aleg un singur exemplu, foarte bine primite în anii trecuți, candelabrele din portelan realizate la Alba Iulia continuă să fie solicitate. Pentru anul acesta, întreprinderea a oferit și comertul a contractat nu numai candelabre, ci și veioze și aplicații din portelan. Desigur, într-o cameră în care candelabru este din portelan, o veioză din același material va completa în mod fericit armonia încăperii.

— Vă mulțumesc, cu speranța că cele câteva informații oferite de dumneavoastră vor incita curiozitatea cumpărătorilor.

ROXANA PAICU ■

Nu de mult, însoțită de frațele său Dan Radu, economista Simona Radu, de la întreprinderea comercială de stat mixtă Rimnicu Sărat, a depus la redacție un memoriu în care sînt sesizate neregulile din respectiva unitate și faptul că, repartizată acolo din 1982, cînd a terminat facultatea cu zece, este șicanată de cei ale căror incorectitudini încearcă să le dea pe față.

Luni, 20 februarie, la Buzău, aflăm că mai multe colective au controlat anul trecut activitatea întreprinderii, că s-au constatat unele lipsuri, că s-au luat unele măsuri. Cît privește concursul pentru postul de șef birou comercial mărfuri nealimentare, — la care s-a prezentat și Simona Radu — tovarășul Aurelian Tufan, directorul Direcției județene comerciale, ne spune ferm: „Concursul l-am ținut la 14 februarie a.c., după toate regulile artei. acum nu mai are ce zice Simona, mai ales că ea nici nu îndeplinește condițiile, lucru pe care eu i l-am spus dinainte”. Cum, din partea direcției, a participat în comisia de concurs contabila șefă, tovarăsa Virginia Vlad, reținem și părerea dinsei: „După lege, Simona Radu întrunește condițiile. Clar. Este vorba de Legea 12 din 1971”. Că „arta” acestui concurs i-a făcut pe unii să cam uite legea, se va vedea mai jos, dar să nu anticipăm.

Deocamdată reținem că documentele întocmite în urma controale efectuate la I.C.S. Mixtă Rimnicu Sărat arată lucruri interesante și incomode pentru aceia care au încercat și mai încearcă să convingă pe cine pot că sesizările venind de la Simona Radu — direct ori prin fratele ei — exprimă mai ales ambiția supărătoare a unor reclamații. Asemenea aserțiuni și divagații generale pe această temă am ascultat și noi de la mai mulți dintre cei care, în loc să cerceteze fapte concrete, au făcut mai mult un fel de studiu pe dos, început de la concluziile dorite asupra celei care îndrăznește să reclame. Dar să vedem ce arată documentele de control. Unul, emanînd de la Inspectoratul comercial de stat, încheia verificările efectuate între 19 și 27 aprilie 1988 și menționa, între altele, că stocurile de mărfuri degradate în depozite, numai la sectorul metal-metal-chimice, însuma 292 865 de lei. Documentul abundă în exemple de unități la care nu se întrețin corespunzător mobilierul, utilajele și spațiile de vânzare, se încalcă reglementările privind servirea populației, se dosesc mărfuri în vederea servirii preferențiale, sînt reținute în magazin sume mai mari decît plafonul stabilit de Banca Națională, nu se afișează prețuri, unii vinzători rețin piese sau accesorii de la articole pe care le vînd (unor mașinuțe de 750 de lei bucată li s-au reținut parbrizele și cheile, ca și roțile ajutoare de la bicicletele pentru copii), cîntare neverificate de ani de zile favorizau pe vinzători, produse care nu se cîntăresc se vindeau cu lipsă la gramaj, altele se dădeau cu suprapreț. Din cauza incorectitudinii în aprovizionarea magazinelor, un număr însemnat de lucrători nu-și puteau realiza retribuțiile de încadrare, coborînd pînă la 43,6 la sută, iar în aceeași perioadă, în unități cu același profil, alții obțineau retribuții de pînă la 131 la sută.

Măsurile „ferme” din primăvară au fost așa de bine urmărite, încît multe deficiențe continuau și în ultimul trimestru. La un alt control, făcut de I.T.F.S., în noiembrie 1988, în multe unități se constatau: de-

zordine în expunerea și depozitarea mărfurilor, lipsă de curățenie (uneori crasă și de-a dreptul periculoasă pentru sănătatea publică), ținută necorespunzătoare a personalului, mărfuri ascunse, altele introduse fraudulos la vânzare, evidență gestionară necorespunzătoare, lipsa evidenței banilor personali, registrul unic de control nefolositor de ani de zile (chiar din 1984), precum și „alte abateri ce denotă lipsă de preocupare din partea factorilor de răspundere care, atunci cînd sînt sesizate, nu iau măsuri pentru înlăturarea neregulilor”. Cît privește corectitudinea celor șase revizori de gestiuni ai întreprinderii, este, desigur, expresiv că dinșil, în unsprezece luni, aplicaseră (toți) doar trei sancțiuni contravenționale și șase disciplinare, iar inspectorii I.T.F.S., în numai trei zile, au fost obligați de faptele constatate să aplice 87 de sancțiuni. În document mai citim că revizorii nu întocmeau note de prezentare la actele de control;

Aurelian Tufan, directorul Direcției comerciale ne-a mărturisit că o găsea și la serviciu în stare jalnică. „Eu am sfătuit-o ani de zile să se mai interneze, să se mai abțină, că ajunsese să nu mai poată sta nici la birou fără sticla de coniac alături”. De ce o menținea în funcție? Tovarășul director nu poate explica. Așa cum n-a vrut să vadă că, în acel timp, în unitatea rimniceană, pe care dînsul o coordona, se cocoloșeau ilegalități și se adunau norii deasupra capului economistei care aducea la cunoștință șefilor ei practici întotdeauna.

În ianuarie 1987, Simona Radu a prezentat în scris situația anormală de la depozitul nr. 181 de confecții-încălțăminte, la care fusese trimisă, împreună cu George Oancea, să verifice un stoc de blugi din import, ce n-aveau prețul fixat. După ce a încercat s-o scalde, șefa depozitului a recunoscut că a dat din depozit unor persoane mai multe perechi de blugi pentru

rea? Nici pînă azi, la întreprindere și la Direcția comercială nu s-a înțeles că ea apăra întreprinderea, nu o reclama. Ceea ce reclama erau abuzuri, ilegalități care subminau prestigiul real și interesele unității. Oare cit de corecți sînt aceia care s-au înversunat să nu vadă acest lucru?

Dintre cele sesizate revistei, mai menționăm „măruntișul” că, din 1983, pentru personalul TESA nu s-au mai întocmit legal aprecierile anuale. (Lucru adevărat, pe care ni-l confirmă actualul director Aurel Papuc.) Sau că specialiști cu studii superioare sînt folosiți ineficient în subordinea unor șefi fără studii superioare. Lucru, de asemenea, adevărat. Iată un singur exemplu. Veronica Vescă, absolventă cu zece, în 1982, a Facultății de planificare și cibernetică din A.S.E., se ocupă, de atunci, de sticle goale și borcane, ani de zile în subordinea amintitului Granate Vasilache, și nici odată nu i s-au comunicat în scris atribuțiile de serviciu. Ni-

ducere. Nu-și are loc nici un ple formalismul aici.”

Concursul pentru postul de șef birou comercial mărfuri nealimentare s-a anunțat în ziarul județean, la 14 mai 1988, pentru 20 mai, ora 10, la sediul D.C.J. Buzău și s-a ținut la Rimnicu Sărat după aproape un an, la 14 februarie 1989. S-a aminat de mai multe ori. „N-a mai vrut Granate Vasilache să se pensioneze, apoi au fost alte motive.” (Aurelian Tufan). Au fost trei concurenți. Simonei Radu i s-a dat o recomandare excelentă de la sindicat și, pentru completarea dosarului, s-a întocmit chiar aprecierea anuală pe 1988. „Concluzii: corectă, serioasă, bună colegă, bine pregătită profesional și politic. Calificativul propus: foarte bine.”

În scrisoarea către redacție, S.R. scrie că directorul unității a făcut-o să înțeleagă că a cîștigat detașat, ca mai tîrziu să-i spună că ea are 6,20, alt concurent, care n-a tratat deloc unul din cele cinci subiecte, are 6,40, al treilea fiind notat cu mai puțin de 5. Directorul întreprinderii (luni, 20 februarie a.c.): „Lucrările sînt încă necorectate și lipite. Eu i-am spus Simonei, la 16 februarie, că notele acelea le-as da eu. N-am vorbit nimic despre asta în biroul executiv al C.O.M., cum afirmă ea.”

Simona Radu: „Cînd a ieșit din sedința biroului executiv, Costel Șerban a intrat la noi în birou și mi-a spus: «Felicitări, Simona! Tovarășul director a comunicat că lucrarea ta e cea mai bună și tu ai cîștigat.»”

Din procesul verbal al sedinței biroului executiv al C.O.M. din 15 februarie 1989: „Tovarășul director Aurel Papuc informează că, pe data de 14 februarie 1989, s-a organizat concursul pentru (...) unde au participat tov. Florin Ungureanu, Simona Radu și Gelu Preda — propunerile vor merge la Comitetul orășenesc de partid. Au fost promovați doi tovarăși: Florin Ungureanu și Simona Radu.”

Cum de se știa înainte de corectarea lucrărilor? Directorul desocăeră și el tăcerea.

La 22 februarie s-au corectat lucrările. La sfîrșit, tovarășul Aurel Papuc, în calitate de președinte al comisiei, ne-a explicat: „Mai întîi am citit din cărțile de bibliografie și toți membrii comisiei au învățat răspunsurile. Apoi, cu cărțile în față, am notat fiecare punct al fiecărei lucrări, după ce ne-am pus toți de acord asupra fiecărei note”. Notele acordate în acest mod: Florin Ungureanu — 6,70; Simona Radu — 6,50; Gelu Preda — 4,20.

Tovarășa Victoria Mușat nu-și revine din surpriza că sindicatul i-a dat Simonei R. o recomandare laudativă și dorește să-l cheme și să-l mustră de față cu noi pe cel ce a semnat-o. O rugăm să amine măcar pînă plecăm. „Lăsați că vorbesc eu cu băiatul ăsta al nostru! Da, cum, se poate așa ceva? Doar eu știu că ei sînt de altă părere!” Pare că dînsa știe, intr-adevăr, lucruri care o supără.

La județ, directorul Direcției comerciale, Aurelian Tufan: „Vă rog să rețineți că întreprinderea, în nici un caz, nu-i dă postul Simonei, că doar ne-a consultat și pe noi, de mult. Asta-i post mare! (Postul pe care l-a ocupat, cit a vrut, un om fără studii superioare, cu notorietate de agramat și care își permitea libertăți cu care devenise un fel de stranie celebritate locală n.n.) Simona nu îndeplinește condițiile, nu s-a remarcat profesional, iar Florin Ungureanu este și bărbat...” Unde s-ar putea să mai aibă ea dreptate este în legătură cu Vasile Luncan, care e șef de birou și n-are studii superioare”. Nu este singurul, adăugăm noi. Și ar mai trebui adăugat că directorul Direcției comerciale, chiar fără studii superioare și el, te-ai aștepta să înțeleagă asemănarea dintre o caciabă și admiterea în concurs a unei persoane căreia — cum spune — era decis să nu-i dea postul, numai că dînsul nu poate sau nu vrea să înțeleagă acest lucru.

Am prezentat o parte a tabloului întreg pe care îl alcătuiesc faptele unor oameni ce și-au format deprinderi cel puțin discutabile. Considerăm că este suficient pentru a se întreprinde, fără aminări și fără jumătăți de măsură, igienizarea fizică și morală care se impune și care va avea loc, așa cum am fost asigurați la Consiliul popular județean, care ne-a dat tot concursul și unde am fost rugați să prezentăm adevărul.

DORIN GHERGHINESCU ■

Un concurs de prea multe împrejurări!

verificarea unor obiective o făceau numai parțial; nu întodeauna cereau de la gestionari explicații scrise pentru proveniența plusurilor și minusurilor în gestiune. S-au găsit modificări nepermise în liste de inventar; s-a constatat inventarierea repetată a acelorași gestiuni de către același revizor.

Un asemenea cumul de incorectitudini în rețeaua comercială a unui oraș parcă ar ajunge pentru alerta într-untrunarea legalității a tuturor factorilor de la județ responsabili de acest domeniu. Ceea ce nu s-a produs. Singurele măsuri cert neformale au fost sancțiunile date pe loc de cei ce au efectuat controalele. Dar corpul de control al I.T.F.S. mai menționează: „Valorificarea inventarelor nu se face în termen legal. La 17 noiembrie 1988, în birourile revizorilor s-au găsit 82 de inventare făcute în perioada iulie-noiembrie nevalorificate, din care 34 cu o vechime de 3-4 luni. Considerăm necesară schimbarea din funcție a șefului biroului revizori de gestiuni, George Oancea, iar, pînă la 31 martie 1989, înlocuirea celorlalți revizori.”

Ei bine, la 22 februarie a.c., George Oancea era necîntît în același post. Nimeni nu s-a grăbit să-l schimbe. Directorul este de cîteva luni și, se pare, cam derutat de cei în subordinea sa, iar director adjunct este Felicia Oancea. Care este soția lui George Oancea. Mai este. Cel puțin pe hirtie. Chiar dacă sînt despărțiți în fapt și, conform unei hotărîri judecătorești, el — mutat la părinți — plătește pensie alimentară copiilor. Dar, în 1983, cînd i s-a dat funcția de șef de birou fără concurs, nu erau despărțiți nici în fapt. Cine trebuia să observe a închis ochii. S-a orientat — cu o expresie folosită aici pentru situații delicate. Dar pe mulți îi infurie faptul că asemenea lucruri și multe altele au fost sesizate de Simona Radu, care nu se mulțumește cu răspunsuri formale și cu măsuri care se tot amină. Cum îndrăznește ea s-o reclame pe tovarășa Oancea? Care ajunsese un fel de autoritate absolută în întreprindere. Mult timp a înlocuit-o pe fosta directoare care se interna pentru dezin-toxicare și pe care tovarășul

a fi probate. A trimis prin oraș pe cineva și le-a adus înapoi, dar George Oancea n-a vrut să încheie proces verbal de constatare. Simona Radu mai scria: „La fiecare livrare de mărfuri către unitățile noastre din acest depozit, șefii de unități s-au plîns de diferențe în minus față de avizele de expediție. Mai mult, în ultima vreme, furnizorul nostru de bază, I.C.R.T.I. Ploiești, este uimit de deseale lipsuri de mărfuri reclamate numai de noi prin acest depozit. Mai amintesc adevăratul pelerinaj al celor mai diverse persoane care își procură mărfuri direct din depozitul 181. Repartizarea făcută de biroul nostru comercial nu este respectată, mai ales la mărfurile foarte solicitate, lucrătorii depozitului sfidînd repartițiile și împărțind marfa după bunul lor plac.”

Este aici o parte a mecanismului care producea inechitățile ce afectau retribuțiile unor oameni favorizîndu-i pe alții. Acest memoriu a fost discutat în biroul executiv al C.O.M., la 23 februarie 1987. Cum? Simona Radu a fost chemată să dea explicații, să fie ea luată la întrebări. Ce-a căutat acolo? Erau toți blugii? Și cam atît. Cîțiva din cei ce au luat cuvîntul au bătut apa în piua, subliniînd „cu simț de răspundere” că blugii sînt toți și că totul e bine. S-au orientat. Cu ce busolă? Cu una teribilă de locală. Sedința n-a discutat și n-a hotărît nimic în legătură cu gravele nereguli sesizate. Parcă nu acesta ar fi fost conținutul scrisorii. Procesul verbal o probează.

Aversivitatea împotriva Simonei Radu crește pe măsură ce crește numărul neregulilor reclamate de ea și acoperite de alții. „Șeful meu de birou de atunci — pentru al cărui post se dă acum concurs —, Granate Vasilache, mi se adresa ca la usa cortului. Sigur, știu că putea fi și mai rău. Pe gestionara Maria Giugulă a vrut s-o lovească în fața noastră. În birou, cu miciorul. A fugit și șeful a lovit usa.”

Din ale cui interese izvora tăcerea de care se izbeau sesizările? Lată un indiciu. Într-un proces verbal din 7 mai 1988, aceeași economistă nu se ferea să scrie că, la controlul unui depozit — același 181 — a găsit mai multe nereguli, între care acelea de la numerele doi, trei și patru erau: „cizme cauciuc import oprite pe stoc de tov. Felicia Oancea; rochii saten China oprite pe stoc de tov. Felicia Oancea; suțiene import oprite pe stoc de tov. Felicia Oancea.”

Era clar că tînăra economistă nu se „orienta” deloc. Îndrăznește să o atace pe inatacabila F.O. Aceasta întrecea închipuirea celor ce lucrau mină-n mină cu directorul adjunctă. Și le mărirea apetitul de-a o învăța minte pe „reclamagioaică”. Oare cit de drepte or fi fost pedespele care o căutau, dacă, în trei rînduri, i s-au restituit bani opriți prin penalizări? Două contestații i le-a aprobat COM (confirmă președinta acestuia, Valeria Roșca), iar a treia i-a rezolvat-o procuratura. A primit banii reținuți, însă n-a primit nici o explicație. Era suficient pentru ea. Mai dorea și explicații? Una ca ea, care reclama întreprinde-

Act huliganic

Miercuri, 15 februarie a.c., pe la ora 18,40, trenul personal 2740, dinspre Petroșani, se apropia de stația Păroșeni. Dintr-o dată, în primul vagon, s-a declanșat o bubuitură cu o explozie de sticlă spartă. Călătorii au rămas stupefiați, copiii speriați. Ce s-a întîmplat? De jos, la adăpostul întinericului, un nemernic a aruncat în tren cu piatră. Această, de mărimea unui pumn, a trecut ca un proiectil prin geamul de la culoar, prin cel de la compartiment, s-a lovit de tocul celui de al treilea geam și a căzut, între banchete, odată

cu o ploaie de sticlă fărîmîtată peste călători. Pe culoar, ochii unui tînar, aflat lîngă fereastra primului impact, au fost umpluți cu sticlă. Cu o durere atroce, la prima stație din Lupeni, accidentatul a fost grabnic coborît de către cîțiva călători și dus la Urgență.

Iată ce nenorocire poate aduce un act incalificabil al unui tres-punabil care n-are altceva mai bun de făcut decît să arunce cu pietre în trenuri.

ION MARINESCU ■

● La Viena a început reuniunea miniștrilor afacerilor externe ai țărilor europene, Statelor Unite ale Americii și Canadei, prilejuită de debutul lucrărilor, tot în capitala austriacă, a două importante foruri de negocieri: asupra forțelor armate convenționale din Europa și pentru adoptarea de noi măsuri de încredere și securitate pe continent (ultimele noastre comentarii externe au fost consacrate tocmai acestor două probleme). Ambele foruri — atât cel referitor la forțele armate convenționale, cu participarea statelor membre ale N.A.T.O. și Tratatului de la Varșovia, cât și cel pentru măsuri de încredere, cu participarea tuturor celor 35 de state semnatare ale Acordului final de la Helsinki — se desfășoară în cadrul procesului C.S.C.E., numit așa pentru că a fost inițiat de Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa, ele deschizând seria negocierilor stabilite de reuniunea general-eu-

ropeană recent încheiată. La reuniune, ministrul de externe român a prezentat „Considerentele și propunerile României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu privind problemele dezarmării, întăririi încrederii și securității pe continentul european”.

● Duminică va avea loc primul tur de scrutin al alegerilor municipale din Franța. Pentru a micșora absenteismul, liderii politici au făcut numeroase turnee electorale în marile orașe franceze.

● Ministerul Afacerilor Externe al Iranului a anunțat ruperea relațiilor diplomatice cu Marea Britanie. Măsura a fost adoptată de Adunarea Națională Consultativă a Iranului (Majlis) în urmă cu o săptămână, din cauza publicării în Marea Britanie a cărții „Versele satanice” de Salomon Rushdie, apreciate drept o ofensă adusă islamului.

● Premiul „Cesar” acordat de Academia Franceză de Arte pentru cel mai

bun film al anului 1983 a revenit peliculei „Camille Claudell”, realizată de Bruno Nuytton. Această distincție a fost acordată actriței Isabelle Adjani, pentru rolul în acest film inspirat din viața și opera celebrei sculptorițe. Premiul pentru cel mai bun actor a fost atribuit lui Jean Paul Belmondo, pentru interpretarea rolului principal din „Drumul unui copil răsfățat”, în regia lui Claude Lelouch.

● Cele 7 țări din Bazinul Amazoniei — Brazilia, Bolivia, Venezuela, Ecuador, Guyana, Suriname și Columbia — au hotărât să-și unească eforturile în vederea salvării celor peste 50.000 de specii de plante din această zonă. Ele au decis să elaboreze o hartă a regiunii, să întocmească un inventar al speciilor amenințate și să inițieze un plan de conservare, dezvoltare și exploatare rațională a resurselor naturale ale Amazoniei.

● Autoritățile columbiene au dezafe-

țat unul din cele mai mari laboratoare clandestine de prelucrare a cocainei descoperite până în prezent. Laboratorul avea o capacitate zilnică de prelucrare de o tonă de pastă de cocaină, a cărei valoare atingea pe piața ilicită 400—500 de milioane de dolari.

● Grupul internațional de lucru privind alfabetizarea, care activează sub egida U.N.E.S.C.O., a anunțat că anul 1990 va fi „Anul Internațional de luptă împotriva Analfabetismului” (A.I.L.A.). Cu acest prilej, s-a relevat că în întreaga lume există înregistrați oficial circa 900 de milioane de persoane care nu știu nici să scrie, nici să citească. 98 la sută dintre ei trăiesc în țările în curs de dezvoltare (666 de milioane în Asia, 162 de milioane în Africa și 44 de milioane în America Latină și zona Caraibilor).

P. NICOARA

Comentariul săptămânii

Armele ucid și când tac

Cît de ucigătoare și de distrugătoare sînt armele o dovedesc confruntările armate din toate timpurile. În secolul nostru, două războaie mondiale și numeroase războaie „locale” au provocat moartea a zeci de milioane de oameni și pagube materiale în valoare de multe miliarde de dolari. Sînt deci în firea lucrurilor toate eforturile îndreptate către stăvilirea înfruntărilor pe cîmpul de bătălie, toate demersurile pentru ca armele „să tacă”. Cel mai de seamă rezultat al acestor eforturi și demersuri l-au constituit neizbucnirea, timp de patru decenii și jumătate, a unei noi conflagrații la scară planctară și premisele create pentru desfășurarea unui proces real de dezarmare. Însă, oricît ar părea de ciudat, armele vatămă și ucid nu numai cînd sînt în funcțiune, ci și atunci cînd stau liniștite în depozite, cînd „tac”, deci cînd nu sînt folosite. E vorba de consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor.

Înarmările sustrag de la destinația lor normală uriașe resurse financiare, circa 1.100 de miliarde de dolari anual. Ritmul vertiginos al creșterii cheltuielilor militare rezultă atît din dinamica proprie (cu doar 4 ani în urmă, în 1985, aceste cheltuieli erau de 850 de miliarde de dolari), cît și din raportarea la creșterea economică pe plan mondial: dacă, în perioada 1980—1985, produsul național brut a crescut într-un ritm anual de numai 2,4 la sută, cheltuielile militare mondiale au sporit, în aceeași perioadă, cu 3,2 la sută. Cele mai mari cheltuieli militare le au, evident, țările industrializate, care dețin peste 84 la sută din totalul cheltuielilor pe plan mondial; în cadrul acestora, un grup de 6 țări realizează mai bine de 70 la sută din totalul mondial. Sumele colosale destinate înarmărilor sînt, după cum bine se știe, tot atîtea diminuări ale posibilităților materiale ale omenirii.

Pagubele provocate de cheltuielile militare se concretizează în mai multe elemente. E vorba, mai întîi, de consumurile ridicate de materii prime și materiale, combustibili (în primul rînd petrol) și energie destinate sectorului militar. Dacă pentru fier și oțel s-a

manifestat o tendință de relativă restrîngere a necesarului, a sporit foarte mult consumul de metale scumpe: aluminiu, argint, titan, vanadiu, plumb, cupru, nichel, zinc și altele. Așa cum rezultă din datele care s-au publicat, pentru construirea și desfășurarea a 200 de rachete balistice intercontinentale mobile sînt necesare 10.000 de tone de aluminiu, 2.500 de tone de crom, 150 tone de titan, 20 de tone de beriliu, 890.000 de tone de oțel; totodată, pentru construirea depozitelor aferente se folosesc 2,4 milioane de tone de ciment. Risipă imensă se face și în ceea ce privește forța de muncă: în lume sînt angajate în activități militare circa 80 de milioane de persoane, dintre care mai multe milioane de cercetători, ingineri și muncitori cu înaltă calificare. Am arătat cu alte prilejuri că locurile de muncă ce se creează în sectorul militar sînt — contrar celor susținute de adepții cursei înarmărilor — vide, sterile, neproductive și nereproductive, ele, provocînd, pe termen lung, șomaj. Dar chiar dacă avem în vedere exclusiv factorul cantitativ de moment, calculele și datele statistice arată că la aceeași sumă investită, în producția civilă iau naștere de două ori mai multe locuri de muncă decît în producția militară. În sfîrșit, nu trebuie uitate nici cele peste 29 de milioane de persoane aflate sub arme, sustrate și acestea de la activități utile.

Toate deturnările de resurse financiare, materiale și umane duc la sporirea sărăciei în lume, la proliferarea șomajului, foametei, mizeriei, bolilor, la scăderea nivelului de trai, a speranței de viață, la creșterea mortalității în lume. În felul acesta, armele vatămă, ucid și distrug chiar și atunci cînd tac. Iată de ce România militează cu consecvență pentru trecerea neîntîrziată la reducerea înarmărilor și la utilizarea resurselor devenite astfel disponibile în scopul soluționării marilor probleme ale contemporaneității, pentru asigurarea progresului economic și social al tuturor popoarelor.

ION D. GOIA

Secretul dispariției unei civilizații

Se numește Michel Peissel și și-a consacrat mai bine de jumătate din viață explorării regiunilor mai puțin cunoscute ale lumii. La 21 de ani a întreprins un lung voiaj de-a lungul coastei de est a Americii centrale, fiind obligat să meargă pe jos 40 de zile fără provizii prin mlaștinile sălbaticului tîrm caribian al Mexicului și, în cursul acestei odisee, a descoperit 14 porturi maya total necunoscute, temple, palate și piramide. S-a întors de trei ori în această zonă pentru a studia misterioasa lume a mayașilor și navigația precolumbiană. Așa s-a născut ideea. Extrem de originală și care a runcă o lumină cu totul nouă asupra cauzelor dispariției acestei civilizații despre care se știe atît de puțin. Cauzele care au dus la prăbușirea giganticele cetăți maya au fost de natură economică. Aducînd ca argument porturile descoperite, Peissel pledează pentru ideea că dezvoltarea comerțului maritim în zonă se face vinovată de ruina marilor metropole, idee contestată de americaniiști eminenți; date fiind dificultățile pe care navigația le-ar fi întîmpinat — mai ales cu mijloacele epocii — într-o zonă considerată printre cele mai periculoase din lume datorită bogăției recifelor coraliere. După Peissel, navigatorii mayași, așa numiții Itzas, au reușit cu ajutorul unei pirogi speciale să dețurneze în profitul rutei maritime comerțul, în special cu cacao; care a făcut bogăția disparutelor cetăți mayașe. Descoperirile recente par să-i dea dreptate, permițînd să se stabilească, în pofida legendelor, că aceste prestigioase cetăți n-au fost organizate doar în jurul templelor, deci pe principii rigide religioase, ci erau puternice

și prospere centre comerciale. Bogăția lor fabuloasă își avea soriginea în comerțul și transportul aurului, penelor rare, obsidianului și, mai ales, al boabelor de cacao. Boabele de cacao valorau greutatea lor în aur și deci în economia precolumbiană aveau rolul primordial. Peissel afirmă că cetățile maya au fost ruinate în aceeași manieră ca marile orașe aflate pe drumul mătășii pe care drumul maritim deschis de portughezi le-a ucis de la o zi la alta.

Pentru a valida această teorie, Peissel a decis să construiască o pirogă gigant după tehnica precolumbiană și să refacă traseul prinților comerțului din Yucatan în Guatemala prin Belize. După luni de căutări a fost găsit singurul indian capabil să construiască o pirogă la fel cu cele reprezentate în frescele precolumbiene. Era nevoie de un arbore special, Enterolobium cyclocarpum, care să conțină o sevă insecticidă de natură să alunge viermele corabiilor. Un arbore de 30 de metri înălțime și 5 metri circumferință a fost scobit prin incendii dirijate obținîndu-se o pirogă de 6,25 metri lungime și 1,25 metri lățime care poate transporta o tonă. Programul expediției — 700 de km navigînd de-a lungul coastelor utilizînd pagaia și o pinză rudimentară din papirus. O lună de zile de peripeții prin jungle, smircuri, recife, printre rechini, crocodili și alte animale la fel de „prietenoase” și vasul celor gase curajoși a ajuns la destinație. Mai mult sportiv decît științific, expediția a demonstrat valabilitatea ipotezei lui Peissel aducînd cheia care lipsea pentru a deschide marea enigmă. Deci orașele maya nu au murit de ciumă, secetă sau război. Ocolite de marile rute comerciale, ele au decedat de mizerie. De-a lungul traseului străbătut, exploratorii au găsit și alte dovezi care să le sprijine ipoteza.

IOAN ROȘCA

Ziua de 8 Martie a devenit deja o tradiție pe cele mai diferite meridiane și paralele ale globului. Din păcate, acest moment sărbătoresc este întunecat de faptul că în lumea capitalului semenele noastre continuă să nu aibă asigurată dreptul la egalitate, una dintre revendicările înscrise pe steagul primei revoluții burghize, un deziderat care nici acum, în epoca revoluției științei și tehnicii, nu a fost realizat, în multe state ale lumii.

Ce înseamnă femeile pentru lumea contemporană? Publicația „Women News”, care apare sub egida Organizației Națiunilor Unite, tipărește nu demult o serie de statistici realizate de Secția pentru progresul femeilor, cu sprijin din partea guvernului nipon. Iată cîteva din aceste date: în iulie 1987, cînd populația globului a ajuns la cinci miliarde locuitori, numărul femeilor a fost de ceva mai puțin de jumătate. În perioada 1975—2025 se așteaptă ca populația feminină a planetei să se dubleze. În Europa, numărul femeilor a rămas practic neschimbat după 1985. În Africa se înregistrează cel mai ridicat ritm de creștere a numărului femeilor. Dacă în 1950, una din șase femei de pe Terra era europeană, în anul 2025 doar una din 15 pămîntene va trăi în Europa.

Orice iluzie că femeile ar fi ajuns la egalitate cu bărbații în ce privește remunerarea lor pentru muncă egală este ușor risipită de statistici ale Organizației Internaționale a Muncii, care relevă că bărbații continuă să primească în țările capitaliste salarii cu mult supe-

rioare celor acordate soțiilor și fiicelor lor. În Franța, de pildă, veniturile femeilor sînt în medie mai mici cu 20,5 la sută, decît cele ale bărbaților; în Finlanda — cu 22,6 la sută, în Belgia — cu 25,9 la sută, în R.F.G. — cu 27,1 la sută, în Noua Zeelandă — cu 28,2 la sută, în Irlanda — cu 31,3 la sută, în Marea Britanie — cu 32,1 la sută, iar în Elveția — cu 32,6 la sută.

O comparație a situației din 1977 și din 1986 relevă că în multe cazuri disparitățile s-au agravat. Așa s-a întîmplat, de

Ziarul „Financial Times” prezintă recent cîteva dintre practicile discriminatorii la care sînt supuse femeile atît în procesul angajării, cît și în cel al producției. Prejudecățile potrivit cărora bărbații sînt cei care „cîștigă plînea”, iar femeile joacă un rol preponderent domestic sînt larg răspîndite în rîndul patronilor de întreprinderi și duc la frecvente cazuri de discriminare în procesul recrutării forței de muncă — se arată chiar într-un raport publicat de Comisia pentru șanse egale din Marea Bri-

Concluzia este clară: deși egalitatea femeilor este înscrisă în majoritatea constituțiilor țărilor capitaliste, femeile continuă să fie supuse discriminării, neavînd încă locul pe care îl merită în societate, nefiindu-le asigurate drepturi fundamentale ale omului.

1 la 50

„Proporția femeilor în totalul inginerilor este de 1 la 50 în S.U.A., de 1 la 16, în R.F. Germania și de 1 la 500, în Marea Britanie. În 500 de mari

Ponderea femeilor-profesor de liceu este 45,7 la sută, în timp ce directoare sînt numai 16 la sută. În R.F.G., un document al sindicatelor vest-germane relevă că din cinci femei-inginer una nu găsește de lucru. În Suedia, femeile ocupă doar 10 la sută din posturile de răspundere din învățămînt, deși ele reprezintă 98,9 la sută din personalul didactic în școlile primare și 65 la sută în cele secundare.”

Avanti : Discriminarea femeilor nipone

„În ultimii zece ani, progresele realizate în domeniul industrial au făcut din Japonia un puternic rival pe plan mondial. Dar, unul din factorii-cheie ai acestui progres l-a reprezentat exploatarea femeilor, într-adevăr, multe femei nipone s-au emancipat, totuși pentru femei, care reprezintă 40 la sută din forța de muncă japoneză, aceasta nu a însemnat un succes deosebit. Foarte des, femeile japoneze sînt constrînse să desfășoare activități prost plătite și au puține posibilități de a face carieră. Aproape 25 la sută din ele sînt în mod eufemistic clasificate drept muncitoare cu normă redusă, de fapt ele lucrînd cu un salariu foarte mic pe oră. Concurența care există a contribuit la reducerea salariilor femeilor față de cele ale bărbaților. În Japonia nu există o lege care să prevadă salarii egale la munci egale.”

Grupaj realizat de ION VIRGIL

Condiția femeii în lumea capitalului

„Inegalități profunde”

pildă, în Danemarca, unde decalajul dintre veniturile bărbaților și cele ale femeilor a crescut de la 13,5 la sută la 15,1 la sută, în Noua Zeelandă — de la 26,7 la sută la 28,2 la sută și în Marea Britanie — de la 29,2 la sută la 32,1 la sută.

Chiar și experții ai Pieței comune au fost nevoiți să recunoască că primele victime ale crizei economice ce afectează Occidentul sînt femeile. În ultimul deceniu, șomajul în rîndul femeilor în țările membre ale C.E.E. a crescut de opt ori. Dacă în 1983, ponderea femeilor fără lucru în țările Pieței comune era de 11,3 la sută, în 1984, rata șomajului în rîndul femeilor s-a majorat la 15 la sută, o creștere ce s-a accentuat în anii următori.

tanțe. O oficialitate britanică, citată de „Financial Times” declară: „Ne preocupă faptul că patronii continuă să selecteze angajații pe baza unor concepții învechite și nu înțeleg schimbările care au loc în societate.”

Uniunea Interparlamentară, organizație care reunește reprezentanți ai tuturor parlamentelor lumii, a realizat un studiu privind prezența femeilor în forurile legislative din mai multe țări ale lumii. Potrivit studiului, Franța ocupă un loc dintre cele mai modeste în ce privește reprezentarea femeilor. În primele alegeri legislative de după război din Franța, în Adunarea Națională au fost alese 33 de femei și 443 de bărbați.

Întreprinderi din S.U.A. numai o singură femeie deținea, în 1984, un post de înaltă răspundere. În același timp, dintre cei 535 de membri ai Congresului S.U.A. doar cîteva zeci sînt femei. Învățămîntul constituie o profesie în care, în întreaga lume, femeile dețin un rol preponderent, în special în cel elementar. Dar situația se schimbă cînd este vorba să li se încredințeze posturi de răspundere și în acest sector de activitate — este concluzia ce se desprinde dintr-o anchetă efectuată de Conferința Mondială a Organizațiilor Cadrelor Didactice. În Marea Britanie, procentul femeilor învățătoare este de 77,59 la sută. Dar numai 44,8 la sută din școlile primare sînt conduse de femei.

Furturi cu gust?!

Doar trei minute le-au trebuit unor răufăcători pentru a sparge un geam, a pătrunde 10 metri în interiorul clădirii, a pune mina pe „pradă” și să o steargă la adăpostul întinerii. Fapta s-a petrecut la muzeul olandez Kroller-Muller, iar prada este departe de a fi neînsemnată; trei pinze semnate van Gogh! Valoarea lor nu poate fi determinată, ci doar presupusă în condițiile în care anul trecut, la o licitație, o pinză de van Gogh s-a vândut pentru suma de 54 de milioane de dolari. În mod normal lucrările celebre sînt greu de vîndut pe piața (legală sau ilegală), dar în ultima vreme se constată un interes deosebit din partea magnaților japonezi dornici de a realiza colecții particulare valoroase, indiferent de sursă, ceea ce a dus la creșterea spectaculoasă a prețurilor. Așa se și explică crearea unei organizații specializată în furtul operelor de artă Yakuza, de origine japoneză. În anul 1984 s-au furat dintr-un muzeu francez 5 tablouri de Corot. După doi ani amprente suspecte au fost

identificate la hoții care au jefuit banca Mitsubishi din Tokyo, tablourile au fost găsite și returnate. În octombrie 1985 o bandă a reușit să fure 9 picturi de la muzeul Marmottan din Paris între care și celebra pictură a lui Claude Monet care a dat numele impresionismului. Un diplomat francez a fost contactat la Tokyo de un intermediar care s-a oferit să mijlocească răscumpărarea tablourilor. Guvernul francez a refuzat, iar operele nu au fost găsite nici pînă în ziua de astăzi. Muzeele sînt destul de accesibile răufăcătorilor. În cazul de la Kroller-Muller, care adăpostește o colecție de 278 de capodopere van Gogh, existau doar doi paznici, iar poliția sosește din localitatea apropiată, Otterlo, nu a găsit indicii deosebite hoții s-au „topit”, la adăpostul întinerii, în părădurea din apropiere. Oficialitățile speră în repetarea unui precedent cînd răufăcătorii care au prădat muzeul municipal din Amsterdam au încercat să vîndă tablourile unui polițist ce lucra acoperit. Șansele unui asemenea noroc sînt însă minime.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Universul muzicii

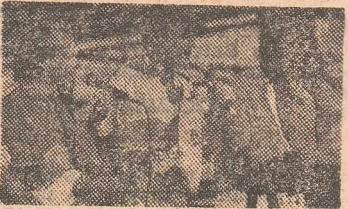
Alexandru Arșinel vrea să ne uimească! Mai mult, reușește aceasta extraordinară de ușor prin noul său disc „Evergreen”. Este o surpriză de zile mari, poate și pentru că, Alexandru Arșinel, actor binecunoscut a „tăcut”, pur și simplu, pînă acum, în domeniul, revinut de mulți, al interpretărilor muzicale. Acest disc este, deopotrivă, și un curajos eveniment; Alexandru Arșinel, actor consacrat al zimbetului, își apropie cu seriozitate, cu farmec și, uneori chiar cu virtuozitate, partituri muzicale de referință din repertoriul internațional sustinute odinioară de marii lumii: Frank Sinatra, Elvis Presley,

Nat King Cole, Engelbert Humperdinck, Andy Williams, Adriano Celentano etc. Alexandru Arșinel se bucură, în realizarea acestui disc, de participarea lui Dan Măldără, Alexandru Abramovici, grupul „3 T”, Teodor Negrescu, sub redacția muzicală a lui Romeo Vanica. Semnalăm și fotografia discului, simplu și izbită făcută de Ioan Oprea.

Cîtece mari, cîtece pe care nu le uiti niciodată, iată formula acestui disc. Mari obligații pentru cele pe care le mai așteptăm de la același Alexandru Arșinel.

PAUL AGARICI ■

Moartea lui Denis Wilson, (39 de ani), în anul 1983, găsit înecat pe plaja Marina del Rey, anunța nu numai dispariția unei ere, dar și a trupe care promovase timp de peste treizeci de ani muzica „surf”. THE BEACH BOYS. Așa s-a crezut atunci și conturile păreau încheiate cu acești băieți care,

iată, plăteau un scump tribut mării, pe care o cîntaseră de atîtea ori. Și totuși nu a fost așa. The Beach Boys (foto) revin anul acesta în forță, cu un cîntec de mare succes, „Kokomo”, readucînd farmecul „surf

soundului” anilor '60. Trupa are o singură modificare în componență, locul regretatului Denis fiind luat de bateristul Bruce Johnston. Iată-i și pe ceilalți membri componenți, aceiași de la data înființării (1959): Brian Wilson (47 ani) — bass, Carl Wilson (43) — chitară, Mike Love (43) — voce, Al Jardine (47) — chitară. La anul, The Beach Boys vor implini 40 de ani de existență. ● STOP CADRU grupul rock FOILETON: Mihăilescu Marius — chitară voce, Bocorean Sorin — bas, Albert Zoltan — tobe. Aflat în elita „noilor veniți”, grupul, deși înființat în 1983, are deja un bogat palmares. Repertoriul lor este în mare parte cunoscut de marile publice, multe din piese fiind transmise pe posturile noastre de radio. Iată cîteva din imprimări: Cumpăna Zorilor, Cîntec doi, Împliniri, Vocea ta, Rouă în gînd.

MIRCEA ZANE ■

Un mare sat numit Londra (II)

Dacă Londra a fost numită „The Great Wen” („Marele furnicar”) nu mai știu ce nume de răsfaț sau ce poreclă s-ar cuveni pentru „City”. „Mila pătrădă” rămîne, fără îndoială, o curiozitate nu numai pentru londonezi, ci și pentru fiecare strain. „City”, deși înălțat în inima Londrei, nu face parte din municipiul Londra. Oraș în oraș, și, mai mult, decît atît, stat în stat, „City” are propriul său „Lord primar”, cel mai înalt demnitar municipal din Marea Britanie, funcție păstrată de peste opt secole. Cu atîta istorie în spate, nu trebuie scăpată ocazia ceremonialului atît de respectuos cultivat de englezi. Instalarea „Lordului primar”, ales numai pentru un an, se face cu mult fast. Parada „Lordului primar” este urmată de marele banchet de la „Guildhall”, „Palatul breslelor”. Tradiția este agrementată cu discursuri politice elevate, semn că lumea bună din „City” nu poate fi străină de temperatura lumii în care, trăiește. Marile agenții de presă își fac un titlu de profesionalism din a desprinde idei și de a le comenta din discursul anual al primarului din „City”.

Sîntem, așadar, în mijlocul celei mai mari și mai puternice piețe a aurului și a finanțelor lumii. Cu o mie de ani în urmă, populația vechii cetăți romane se apreciază că era de cinci mii de oameni. Ca una dintre cele mai nostime curiozități oferite de gazde, de cum pășești în „City” este că, în linii generale, numărul populației nu s-a schimbat. Numai că celor cinci mii de locuitori permanenți, li se adaugă zilnic cinci sute de mii de funcționari și oameni de afaceri care pleacă și vin pentru a lucra la bănci, firme internaționale, case de asigurări, la bursă și la centrul cultural „Barbican”. O vinzoleală a disperării cuprinde străzile din „City” la orele dimineții, cînd goana după un loc de parcare se transformă în aventură, și la orele tirzii ale după-amiezii, cînd graba spre casă devine idealul imediat al micului funcționar.

Cum a supraviețuit „City”-ul prin secole? Explicația e simplă: inima care „pompează” bătăi Marii Britanii și unui șir nesfîrșit de monopoluri supra-nationale bate aici, pe malurile Tamisei, în „City”. „Bank of England” este stăpînul recunoscut și de temut în lumea lupilor din cetatea financiară a lumii. Stat în stat, „City” și-a urmărit, imperturbabil, de-a lungul anilor, sub toate regimurile, scopul de a face să dea roade cit mai mari capitalurile încredințate. Toate guvernele, fie ele de dreapta sau de stînga, au primit și primesc ce li se cuvine. Firesc, deci, să se ferească de atingerea privilegiilor „Milei pătrăde” din inima Londrei. Această autonomie, aflată sub tutela binevoitoare a „Băncii Angliei”, a lăsat deschise toate drumurile spre evoluția continuă a „City”-ului, strîbind neînduplecat tabuurile ce continuă să guverneze viața britanică. Fără ambiții politice în conducerea Regatului Unit, „City” respectă cît timp este respectat. Jungla financiară, își are legile ei neserise. Beneficiind de libertate financiară absolută, „City” a dat naștere unei maniere de a fi, dacă nu chiar unei civilizații, aflată uneori în totală contradicție cu manierele britanice. În epoca invaziilor bancare americane, japoneze, vest-europene, oamenii slabi de inimă nu au ce căuta în „City”. Locul lor este luat de o nouă generație de tineri gata să reziste în tranșactii dure ce pot dura douăzeci și patru de ore în șir. Circulînd la volanul unor automobile „Porsche”, cu o suită de secretare sarmante în compania lor, bine îmbracăți și locuind în apartamente de lux, acești tineri nu reprezintă Londra. Retras în fortăreața sa, „City” asistă imposibil la zbuciumul țării. Orientat pînă la obosesc spre Tokyo, New York, Frankfurt pe Main, Paris decît Edinburgh, Liverpool sau Manchester, „City” își cultivă faima și rangul detașat de lumea în care trăiește.

Îmi spunea un profesor de la Universitatea londoneză: Nu poți iubi Londra cu adevărat, pînă ce nu ai înghiți să-i iubești și defectele și să-i ascuți suspinele. Este suficient să-ți rezervi o oră pe zi ca să răsfățești zierele londoneze, pentru a înțelege că pe străzile Londrei nu e nici raiul pe pămînt și nici nu umblă cîinii cu covrigi în coadă. „The Economist” pare să asculte suspinele Londrei, notînd că în centrul orașului și în imediata apropiere circa 8.500 familii trăiesc în prezent, îngrămădite în cîte o singură cameră, în hotelurile ieftine. În marea lor majoritate, în aceste familii tatăl este șomer sau mama nu este căsătorită. Majoritatea sînt irlandezi, de culoare sau imigranți. Dar aceste familii sînt totuși mai norocoase decît tinerii sub douăzeci de ani care dorm pe lăzi instalate direct pe trotuar. La Londra sînt circa 50.000 tineri șomeri care nu au locuință. Altfel spus, ei ar fi „neficiat” de o cazare plătită din fondurile de securitate socială. Dar din 1985, guvernul britanic a înăspriit normele securității sociale, în scopul de a-i forța pe acești tineri să se întoarcă în casa părintească.

Pușini însă au făcut-o. Suma maximă din fondurile securității sociale la care un tânăr șomer necăsătorit poate aspira pentru masă și casă este de șapte lire sterline pe zi. Dar, potrivit unui sondaj de opinie efectuat de „Shelter”, doar 15 hoteluri din centrul Londrei au prețuri mai mici. Astfel încît tinerii respectivi sfîrșesc în cele din urmă prin a se mulțumi să supraviețuiască cu mai puțin de 10 lire sterline pe săptămînă pentru cheltuielile de hrană și „hotel”.

Îmi vine greu să înțeleg de ce se întîmplă toate cele povestite de londonezi, după ce am aflat că, de fapt, la Londra sînt mai multe case decît familii... De la hoteluri în care stau, undeva în umbra modernei clădiri a Scotland Yard-ului, înaltă de treizeci de etaje, fac numai cîteva pași și ajung în Green Park. Puteam să jur că mă aflu oriunde în lume, numai la Londra nu. Forța orașului părea stinsă, orașul însuși credeam că e departe. Era pentru prima oară după trei zile de sedere la Londra, cînd mă simțeam liber, relaxat ca acasă. Am zăbovit mult în parc, pe o alee cu pietriș, admirînd gazonul de un verde crud intens, ca un covor uriaș la picioarele copacilor. Nu am văzut veritabile jucăușe, care fac deliciul trecătorilor în parcurile americane, dar căutarea mi-a fost răsplătită de apariția iepurilor și a cîinilor de rasă, trăind într-o armonie cum poate numai conviețuirea dintre soarece și pisică ar mai putea-o reedita prin forța contrastului. Iepurii par a fi ai parcului și poate tocmai de aceea infulecă iarba de noiembrie, dînd cu botul mustăciit franzele la o parte. Cîinii sînt însoțiți la plimbare de stăpîni lor sau își însoțesc la plimbare stăpîni, greu de stabilit și aici o regulă. Ajunși în raza parcului, dincolo de gardul din fier, destul de grosolan pentru o Londră cu pretenții, cîinii sînt desprînși din leșă și lăsați în voia lor. Aproape fără excepție, fac donă, trei ture în jurul stăpînului, apoi se privesc dulos în ochi, stăpînul pare să-i spună ceva și „pe-aci fi-e drumul”.

Nu, nu am văzut scris nicăieri „Interzis accesul cîinilor!”. Mai degrabă englezii ar fi în stare să scrie „Interzis accesul oamenilor”. Dalmațianul cu pește strălucitoare, parcă abia ieșit de sub o baie cu șampon, este oarecum stingher în hărmălaia patrupedă din „Green Park”. Se îndepărtează cu pași calculați, de stăpîna lui și revine ușor timorat, în timp ce doi iepurași maldanezi aleargă după el. Rămîn minute-n șir gura căscă la tabloul cu dalmațianul alergat de iepuri și apoi totul devine banal în fața stăpînei, o frumoasă englezoaică blondă, trasă prin blugi, întinsă pe marginea gazonului. Îmi îndrăgă verzi și uscate despre cîinele ei, despre plăcerea de a crește un cîine și, firește, mă întrebă ce cîine am acasă. Mă uit surprins la frumoasa englezoaică întinsă pe iarbă, mă uit la dalmațianul ei și gîndul mă poartă spre căteblul de pripas intrat de cîteva zile în curte. Ce cîine am acasă?... În „Green Park” poveștile cu cîini inteligenți și iepurași poartă, cu stăpîne frumoase și cu perechi de îndrăgostiți abia încep să fie rostite. Lîngă tîndra

stăpîna a dalmațianului s-a așezat un bine clădit băiat care ține în leșă un mult prea agitat „labrador”. Li face semn să se așeze pe burtă, în timp ce tîndra blondă se lasă acoperită de sărutul lui. Plec ca un necioplit, în timp ce fata își strigă „bye, bye!”, fluturîndu-și palmele deasupra capului.

După cîteva minute ajung în „Piccadilly Circus”. Este, cred, punctul cel mai aglomerat, o adevărată babilonie a Londrei. Șapte sau opt străzi își revarsă larma supraaglomerăției, transformînd piața circulară într-un loc aflat, parcă, în permanentă stare de demonstrație. Nimeni nu știe exact de unde i se trage numele. Se presupune că prin secolul al 17-lea, un vestit croitor, specializat în confecționarea gulerelor de dantelă plisată numite „piccadil”, își avea casa amplasată la intrarea în piața de azi. În centrul pieței, o fîntînă de bronz ține suspendată statuia arcașului înaripat. „Eros” pare să-i atragă cu un magnet pe tinerii îndrăgostiți, dar și pe toți pierde-vără. De dimineață și pînă la orele tirzii ale nopții, cînd poliția „dă stîngerea”, grupuri zgomotoase de concertisti ad-hoc, tineri „punk”, cu părul tuns pînă spre vârful capului și cu creste colorate în cele mai tipătoare culori ale pămîntului, cu pantaloni pe picior și jachete năpădite de ținte grosolane se produc într-un vacarm pe care numai ploile torențiale îl mai pot potoli. Lumea cîntă, dansează, întinde pălăria spre mila publică, se urcă pînă aproape de săgeata aurită a lui „Eros” și cînd obosesc, își stinge năduful într-o circumadă apropiere. Consumul băuturilor alcoolice pe stradă și în parcurile Londrei se pedesește aspru. În jurul pieței, cîteva clădiri în stil victorian, cea mai mare stație de metrou a Londrei și, în apropiere, biserica St. James's, operă a celebrului arhitect Sir Christopher. Aici se oficia, în acea toamnă, o slujbă a solidarității umane împotriva sîdei. Erau convocăți, ca la o rugăciune a împăcării, și protestanți, și catolici, și baptiști, și ortodocși, și adepții cultului mozaic, și musulmani. Oamenii din toate culorile credinței s-au înîlțat în amiaza unei duminici de noiembrie pentru a se ruca Celui-de-Sus, care-o fi, n-are importanță, și mai ales pentru a crea un fond destinat stimulării cercetărilor pentru descoperirea antidotului sîdei.

La doi pași, străzile pornite din „Piccadilly Circus” se eliberează din nou, de data asta deplin, în demult desfrînatul „Soho”. Cabarete, cinematografe cu filme obscene, localuri cu fete ușoare și petreceri costisitoare, toate numai bune pentru proliferarea sîdei. Numai că niciodată, spun londonezii, „Soho” nu a fost mai apăsătoare în ultimii ani. Sub presiunea oamenilor de bun-simț, municipalitatea a obligat clanul afaceriștilor cu carne vie să manifeste moderație și... decență. Atît cît pot ei pentru ca sănătatea morală a bătrînei Londre să rămîna neatinsă.

Luminile serii la Londra sînt seducătoare, tocmai pentru că le lipsește stridența luminilor fipătoare din New York.

M-am întors, noaptea firzî, la hotel, trecînd, din nou, prin „Green Park”. Aleile erau pustii. Întregul parc și-a culcat, parcă, răsufletarea peste gazonul cu iarbă crudă.

Gazonul englezesc, care nu s-a uscat de peste trei sute de ani. Trece grăbit prin fața palatului Buckingham. Pe trotuar, doi polițiști își măsurau pliceteala la orele două după miezul nopții. Dincolo de curtea pietruiată, la intrarea reginei, gardienii par nemiscăți sub căciulele de blană, fumiate ca niște căpîfe.

În apropiere de hotel, clădirea „Scotland Yard” este luminată pe înălțimea celor treizeci de etaje.

Somnoroș, portarul hotelului îmi deschide ceremonios ușa, întrebîndu-mă în șoaptă ce ziare și reviste doresc să am dimineața în cameră.

Bătrîna Londră se află în lumea viselor.

Peste cîteva ceasuri se vor tot clinchii unei noi zile.

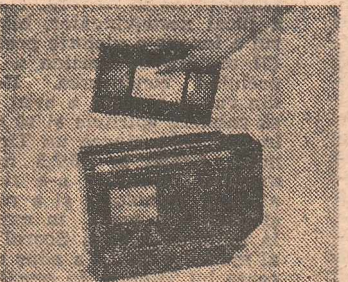
M-am bucurat aflat că și azi va fi o zi fără ceață.

Londra fără ceață devine cel mai cochet sat din lume.

VIOREL SĂLĂGEAN ■

Magnetoscop

cu ecran incorporat

Primul model apărut în video, cu ecran incorporat, este magnetoscopul VF 3000, realizat de firma japoneză Casio. Este un aparat portabil construit compact într-o casetă cu dimensiunile de 23 x 23 x 10 centimetri și cântărește 2 kilograme. Imaginea apare în culori pe un ecran, cu cristale lichide, cu mărimea la bază de 8 centimetri, format din 118.580 celule. Cu toate că dispune de ecranul său propriu aparatul mai poate fi conectat și la un televizor, dar mai este capabil să înregistreze programele transmise prin unde hertiene. Pentru sonorizare dispune de un difuzor cu diametrul de 4 centimetri.

Împotriva poluării...

bacterii

Pentru identificarea rapidă a substanțelor toxice, cercetătorii Institutului de electrotehnica din Leningrad, au propus folosirea microbilor, a căror „mîrsoș” este de zeci de ori mai fin decît al celor mai perfecționate mijloace tehnice de control. În prezența zincului, plumbului precum și a altor metale, aceste mici ajutoare invizibile devin foarte „active”, iar după viteza lor de reacție se poate stabili, cu o mare precizie, gradul de poluare al aerului sau al unui mediu lichid. Profesorul Brugnestein, de la Mining Research Company (S.U.A.), a constatat că bacteria thiobacillus ferrooxidans devorează nichelul, zincul, fierul etc. Pentru a i se deschide „pofta de mîncare” este suficient ca ea să fie plasată într-un mediu acid ce conține amoniac, fosfat sau oxid de carbon. La temperatura de 35 grade Celsius. În viitor bacteria va putea fi folosită ca element de luptă împotriva poluării, ea constituind cel mai bun filtru posibil pentru eliminarea din apele uzate a tuturor deseurilor metalurgice aflate în ele.

AUREL DIANU ■

— Cum se explică liniștea din hochei tovarășe Anton Crișan?

— Prin faptul că nu jucăm. Ne antrenăm la nesfârșit, frecând pucul de mantinelă. Ultimul joc oficial l-am disputat pe 3 decembrie, iar următorul nimeni nu știe când va fi.

— De ce?

— Pentru că sistemul nostru competițional are geometrie variabilă, se schimbă între două gedinte, de nimeni nu mai știe când se joacă și când nu se joacă.

— Dar cum a fost gândită desfășurarea campionatului național?

— În prima fază, încheiată la 3 decembrie, s-a jucat sistem divizie, adică zece etape duble, tur-retur. Primele patru clasate urmau să joace un turneu de jocuri duble la Miercurea Ciuc. După aceea erau programate alte șase etape tur-retur, din care două trebuiau să se desfășoare în decembrie, iar restul în aprilie. În sfârșit, campionatul se încheia cu încă un turneu de jocuri duble, programat tot la Miercurea Ciuc și tot între cele 4 echipe. Însă nici una din aceste ultime trei faze nu s-a mai organizat.

— La insistențele cluburilor — care n-au fost în activitate tocmai în perioada tradițională pentru hochei — adică decembrie-februarie s-a hotărât o altă formulă și anume de două tururi simple fiecare de cîte trei jocuri, în jur de 9 martie la Galați și 8 aprilie la Miercurea Ciuc urmate de un turneu dublu (6 jocuri), între 14 și 20 aprilie, la București. Dar s-a renunțat și la acestea așa încît campionatul este deocamdată suspendat, nimeni nemaștiind ce urmează. Singura certitudine este că echipa noastră, Steaua, pe care o antrenează împreună cu Ion Gheorghiu, care este și antrenorul echipei naționale, a rămas, după cele zece etape încheiate în decembrie, cu un avans de 3 puncte. Ce-o mai fi, om vedea!

— Care a fost motivul anularii și acestei ultime formule competiționale?

— Unul de-a dreptul pueril, dacă nu chiar anormal: s-a apreciat că n-ar fi bine ca jucătorii din lotul național să se înfăcească în campionat înaintea participării la mondialele din Belgia! S-a zis că s-ar putea să se certe sau să se accidenteze! Antrenorii lotului, Gheorghiu și Tureanu, care sînt cei mai îndreptățiți să aprecieze, au solicitat desfășurarea jocurilor de campionat — în orice formulă ar fi, numai să se joace, pentru că numai așa se poate face o pregătire corespunzătoare și echipei naționale, dar n-au avut succes.

— Naționala e în grupa mondială D — și noroc că mai sînt litere în alfabet! Cum vă ex-

Croșe la patina hocheiului

Cuplul de antrenori care de 8 ani a condus Steaua spre tot atâtea titluri de campioană națională la hochei; în plan secund — Anton Crișan, secundul lui Ion Gheorghiu.

plicați acest regres, după ce ani buni am evoluat în B, și chiar în grupa A?

— Cauzele sînt mai multe. Dar, într-adevăr, pe vremea cînd singurul patinoar din țară era cel din București, și-aceia descoperit, naționala era în grupa A sau printre primele din B, în presa internațională vorbindu-se pe-atunci despre „miracolul hocheiului românesc”. Dar și mentalitatea jucătorilor era alta. Țin minte că la Sebeș Alba udam gheața noaptea, cu pompierii ca să putem juca a doua zi. Ne măturam singuri gheața, ne coseam echipamentul pînă nu mai aveam ce-alege din el, ne ascuțeam patinele cu gresia pentru coasă, dar aveam foarte mult entuziasm.

— De-acord, dar timpul n-a rămas pe loc, lucrurile au mai evoluat, inclusiv în condițiile create sportului.

— Păi tocmai aceste condiții obligă la mai mult. Acum sînt în țară 322 de patinoare, din care 4 acoperite, dar hocheiul este polarizat într-un singur loc. De cînu se fac jocuri de pregătire și de popularizare, sau chiar turnee oficiale, și la Sibiu, Reșița, Hunedoara, Buzău, Ploiești, Constanța, Timișoara, Brașov? Cum să vină copiii la hochei și să crească popularitatea acestui sport dacă în aceste orașe nu se organizează nici măcar un joc măcar așa, demonstrativ?

— Nu cred că pot să vă răspund!

— Vă spun eu ce se invocă: lipsa rolului, a celui cutit de tăiat gheața. Dar, oare, nu putem noi să concepem o rolă, cînd facem tractoare foarte competitive? Construim patinoare, care sînt mult mai complicate, și nu putem face o rolă, un simplu cutit de tăiat gheața? Ca să nu vă mai spun că o asemenea rolă zăcea, acum un an și jumătate, sub un brad în Poiana Brașov, le-am

arătat-o și băieților. În lărna asta n-am mai văzut-o, nu știu pe unde a dispărut.

— Poate că regresul hocheiului se datorează și echipamentului, care este costisitor.

— Într-adevăr, dacă fotbalul se poate juca pe orice teren liber și cu orice minge, chiar de cîrpă, pentru hochei sînt necesare echipament, croșe, patine și puc. Oricîtă imaginație ar avea antrenorul, fără acestea nu se poate juca hochei. Dar problema e că prea dorim ca elevii din clasa întâi să scrie direct cu stiloul de aur!

— La ce vă referiți?

— La moda de a pompa spre juniori echipament foarte costisitor și chiar în detrimentul echipei naționale. Recent, existau vreo 19 perechi de patine foarte bune, care, în loc să fie date echipei naționale — eșalonul reprezentativ al țării — s-au împărțit la toate celelalte loturi. Așa se face că Hălăuță Alexandru folosește patinele Alexandru mutuate de la colegul său de club, Nistor Constantin. E-adevăr, juniorii și tineretul au mai obținut ceva performanțe internaționale, dar la ce ne-au folosit dacă naționala bate pasul pe loc, fiind tot în grupa D? Eu, cînd am început hocheiul, aveam patine de artistic. Oare ar tuși juniorii noștri dacă ar începe hocheiul cu materiale mai accesibile, de-ale noastre, lăsînd pe cele de mare performanță la dispoziția celor care trebuie să facă mare performanță? Pentru că, dacă-i învățăm de mici așa, pretențiile cresc și valoarea scade, iar cînd vor ajunge la seniori, vor cere ca Maradona, dar poate fără să știe exact ce-i hocheiul. Ar fi și-un aspect etic, pentru că cel mai bun junior din țară n-are loc în echipa Steaua — atît de mare e diferența de valoare dintre eșalonul juniorilor și cel de seniori.

— Revin și vă întreb despre cauzele regresului hocheiului

nostru.

— Și eu vă repet că sînt multe. V-am dat exemplul bramburelii ce există în sistemul competițional. Ar trebui să se convingă și federația că formula ideală este cea a turneului, în care și cheltuielile sînt mai puține, și pregătirea se poate face mai bine. Mai concret: în sistemul divizionar tur-retur plecăm joi cu autocarul la Miercurea Ciuc, joc vineri și sîmbătă, mă întorc duminică, luni dau zi liberă sportivilor, marți și miercuri fac, în sfârșit, antrenamente, pentru că joi să plec iarăși la Gheorghieni! Cum ar veni, jucîndu-mă de-zantrenez tocmai prin aceste deplasări, și costisitoare și o-bositoare. Ca să nu mai spun și de anomalia prin care, de pildă, Dunărea Galați (25 de jucători și antrenori) este chemată să dea normele de control tot la Miercurea Ciuc, deși acestea se puteau da și la Galați, unde trebuiau să vină doar cei doi delegați ai federației! În octombrie era atîta aglomerație la Miercurea Ciuc încît antrenamentele hocheiștilor erau programate inclusiv după miezul nopții! Despre ce pregătire mai poate fi vorba în asemenea condiții?

Chiar dacă pot părea subiectiv din moment ce slujesc un club militar, dar cred că se impune mai multă ordine și claritate în activitatea hocheiului nostru, astfel încît echipele și antrenorii să știe din timp ce și unde au de făcut. Din cauza acestei harababuri este imposibil să-ți poți planifica ceva — așa cum s-a întîmplat cu niște jocuri de pregătire în Bulgaria și Cehoslovacia pe care le-am confirmat și anulat, ba venim, ba nu venim, de se-închese și telexul!

— Credeți că naționala va reveni în grupa C?

— Sînt convins, deși nu e deloc ușor. Păcat este că noua conducere a lotului național, Gheorghiu și Tureanu, numiți la sfîrșitul lui ianuarie, nici nu s-au apucat bine de treabă că au și început reproșurile gratuite și inutile. Poate cineva să facă minuni într-o lună? Îl cunosc pe Gheorghiu de aproape trei decenii, am fost și colegi de echipă, iar de 8 ani îl sînt secund la Steaua. Este un pasionat și un om priceput, dovedind și faptul că am cîștigat mereu campionatul, uneori acesta intrerupîndu-se pentru că nu se mai putea întîmpla nimic, atît fiind de mare avansul echipei noastre. Deci a dovedit competență și dorință de muncă. Atunci, nu este corect să fie lăsat să probeze aceste calități și la națională?

— Ba este. Dar cred că are mult de lucru!

— În orice caz, din activitatea naționalei trebuie eliminate aspectele de indisciplină, unele

de-a dreptul umiltoare. De pildă, la un important turneu internațional, fosta conducere a echipei naționale a introdus în echipă doi jucători ai țării gazdă, spre a întări formația noastră, ferind-o astfel de o înfrîngere severă. Iar trei jucători de la tineret au plecat, să joace la Ciurani tocmai cînd reprezentativa avea un meci cu Franța! Nimeni nu i-a învoit, dar nici nu i-a sancționat! Sînt și alte exemple de abateri, dar oricît ai insista, mă abțin să le spun. Nici Gheorghiu nu v-ar spune mai multe, dar din solidaritate cu interesele echipei naționale, conducerea acesteia trebuie sprijinită.

— Ce vă doare cel mai mult din hocheiul nostru?

— Anonimatul în care trăiește! Cu ani în urmă, la jocurile importante se înmulțea gheața de aburul spectatorilor. Acum au fost situații cînd peste noapte s-a stabilit să jucăm, fără să știe nimeni, în afara celor două echipe. Apoi regret că nu se face nimic pentru extinderea ariei în care se practică hocheiul, toate turneele mai mari sau mai mici desfășurîndu-se în același loc, deși, repet, avem 22 de patinoare în țară, cu gheață ogîndă, cu vestiare încăpătoare, cu mașini de ascuțit patine, cu toate condițiile necesare.

— Tovarășe Crișan, din cîte știu ați jucat hochei aproape două decenii, inclusiv în peste 300 de partide internaționale, fiind multă vreme portarul echipei naționale. Ce fel de oameni sînt hocheiștii?

— Întrebarea nu mă găsește nepregătit, pentru că am mai vorbit despre asta unor tineri ce vroiau să se apuce de acest sport. Hocheiul este un patinator care minue crosa cu arta unui tenisman și cu precizia unui jucător de biliard; are rezistență de rugbist, reflexe de judocan, forță de luptător, calmul unui campion de tir, puterea de concentrare a unui halterofil, viteza de reacție a unui jucător de ping-pong. Deci hocheiul nu se rezumă doar la puc, crosă și gheață: tuturor acestora le dă viață omul, tînrul pe care abia-l zărim prin straiile unui echipament care e greu de pus și pe umeraș, dar-mite de purtat în alergare pe gheață?

— Pentru frumusețea acestei descrieri și pentru că, nu-i așa, ultima impresie contează, v-aș propune să ne oprim aici.

— Mai bine. Deși e cam jumătate din cele pe care le-aș avea de spus despre hocheiul nostru de astăzi.

— Nu-i nimic, poate vom reveni după mondialele grupei D, din Belgia care se vor încheia peste două săptămîni.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Toată lumea face sport

● Cu prilejul festivității de decernare a premiului „Jesse Owens”, una dintre distincțiile ce recompensează cel mai bun sportiv american, sprintera Florence Griffith-Joyner („Flo-Jo” pentru prieteni), triplă campioană olimpică, deținătoare a recordurilor mondiale la 100 m (10"49/100) și 200 m (20"34/100), a anunțat că se retrage din activitatea competițională, motivul fiind, după cum a declarat chiar ea, unul întrucîtva surprinzător: „După victoriile obținute anul trecut la Olimpiadă, diversele contracte publicitare oferite nu mi-au mai lăsat timpul necesar pentru antrenamentele obligatorii sportului de mare performanță”. ● Astfel, Flo-Jo, care s-a remarcat și prin originale creații de echipament sportiv (ca și prin lungimea unghiilor de la mîna stîngă — 15 centimetri!) a părăsit arena în plină glorie, după un progres cu totul neobișnuit, întrucît de la o medalie de argint în 1984, la Los Angeles, cu un timp la 200 m modest comparativ cu ce a urmat (doar 22"04/100) a ajuns în, relativ, scurt timp, la performanțele notate mai sus! ● Într-un interviu acordat unei publicații italiene, argentinianul Diego Maradona apreciază că reprezentativa țării sale își va apăra cu succes titlul de campioană mondială, la fotbal anul viitor, în Italia. „Pentru aceasta”, a spus Maradona, Carlos Bilardo va trebui să folosească următoarea formație: Pumpido, — Cucuffo, Fabri, Ruggeri — Brown, Giusti, Batista, Trogllo, Maradona — Camiggi, Calderon”. ● După cum

se vede, „napolitanul” îi indică dr. Bilardo și așezarea în teren: 1—3—5—2, în timp ce, cu o lună în urmă, declarase că nu se amestecă în treburile antrenorului echipei naționale... ● Federația internațională de schi a reglementat recent dimensiunile reclamelor pictate pe... benzile de strîns pîrul purtate de schioarele participante la „Cupa Mondială” la schi alpin. „Suprafața publicitară, a anunțat F.I.S., nu va putea depăși 30 de centimetri”, măsura fiind determinată, s-a spus, de protestul sponsorilor oficiali, „concurați” astfel de firmele care au contracte directe cu schioarele. ● Pugilistul panamez Roberto Duran, supranumit în buna tradiție a „careului magic”, „Pumn de granit”, a reușit o performanță excepțională, cucerind pentru a patra oară titlul de campion mondial al categoriei mijlocie. În vîrstă de 37 de ani, Robert Duran și-a înscris numele în galeria celor mai buni boxeri din istoria sportului cu mînuși, mai ales că succesul său de acum a fost realizat... la puncte, după 12 reprize, campionul panamez demonstrînd o pregătire fizică puțin obișnuită. ● Atletico Madrid, „oala neagră” a antrenorilor (vezi demiterile prematurate, între alții, ale lui Menotti și Atchinson), a apelat la portughezul Joaquim Lucas Duras de Jesus, cunoscut în lumea fotbalului sub numele de „Quinto”, îndepărtat, la rîndul lui, din funcția de antrenor la FC Porto. Fără contract, Quinto a acceptat, după cum scrie ziarul portughez „Correio de Manhã”, propunerea clubului madrilen, aflat într-o situație dificilă în campionat.

LUCIAN OPREA

Sînt J. Speelman (Anglia), A. Iusupov și A. Karpov (U.R.S.S.) și J. Timman (Olanda), cunoscuți în această ordine după data desfășurării sferturilor de finală ale meciurilor candidaților la titlul mondial. Scorurile categorice aparțin lui Speelman, cîștigător asupra compatriotului său N. Short, și lui Karpov, victorios în fața islandezului J. Hjartarson, fiind creionate la 3,5:1,5! Dacă evoluția ex-campionului lumii e firească avînd în vedere lipsa de experiență a potrivnicului său, reușita lui Speelman a surprins clar, favoritul hîrtiei fiind N. Short. Cînd partidele lui Speelman au fost mai atent analizate, elementul surpriză a fost înlocuit cu cel de progres, calitate atribuită evoluției jocului marelui maestru englez. Saltul calitativ înregistrat în toate fazele jocului a determinat schimbarea de optică a specialiștilor aflați acum în situația de-a... supraevalua șansele lui Speelman în C.M. Pentru mulți n-ar fi o surpriză apariția sa în finală...

Dar cel care își revendică dreptul nu numai de finalist, ci acela de șalanger, este, pe bună dreptate, Anatoli Karpov. Jucînd simplu, în maniera sa tehnicistă dusă pînă la precizia matematică, ex-campionul mondial a redus la tăcere pe pretențiosul și fragilul mare maestru islandez, autor al unor declarații prea curajoase înainte de meci. De fapt, Karpov n-a avut un adversar pe măsura și, tocmai de a-

Semifinaliștii...

ceea, a folosit cu dibăcie debutul meciului pentru asigurarea victoriei finale: două victorii din trei partide. Hjartarson n-a putut fructifica nici o șansă, consolarea sa fiind doar cele trei remize înscrise. Partida a șasea nu mai avea obiectiv să se joace, Karpov obținuse calificarea... În semifinală, conform regulamentului, îl va înfrîna pe compatriotul său A. Iusupov, care nici nu visase să ajungă aici. I-a dat mult de furcă „maurulul sovietic” îndrăznețului canadian K. Spraggett și cele șase partide s-au scurs prea repede ca marelui maestru sovietic să contureze avantajul jocului său superior. Scorul de 3:3 i-a îndreptat pe căile nedorite ale prelungirilor marcate evident de stress. Nici cele două partide care au urmat n-au rupt egalitatea: două remize, dintre care prima doar în 27 mutări! Conform regulamentului au ur-

mat noi partide, de această dată practicate în stil de sah rapid, pînă la prima victorie. Întîmplarea sau șansa a făcut ca victoria să revină în partida a noua, la capătul a 50 mutări, lui Iusupov revendicîndu-și scorul total 5:4. Duelul Karpov-Iusupov exclude posibilitatea unei înfrîngeri sovietice și aduce un interes sportiv, vîzîndu-se în viitorul cîștigător și posibilul șalanger... Meciul pierdut de J. Timman în fața lui M. Tal în pregătirea duelului cu L. Portisch (Ungaria) a afectat echilibrul psihic al olandezului. În debutul confruntării de la Anvers, Timman a jucat neconvîngător. Maghiarul a înscris o victorie prețioasă (37 mutări) în partida a treia, prelînd conducerea. Remiza din runda a patra a avut darul să calmeze spiritele și să aducă în partida a cincea un Timman nou. Egalat la 2,5:2,5, marelui maestru maghiar n-a rezistat atacului psihologic și a pierdut și partida a șasea în extremis la mutarea a 64-a. Scorul final al meciului 3,5:2,5 a adus calificarea lui Timman în semifinale, unde îl va înfrîna pe J. Speelman.

MARGARETA MUREȘAN

Felicitare de mărtisor

Acest post-scriptum a fost provocat de însăși titulara rubricii de mai sus. Și asta pentru că în arhivele prestigiosului turneu de la Bled (Iugoslavia) figurează deja, ca învingătoare recentă, numele colegei noastre Margareta Mureșan, realizatoare a 7 puncte din 9 posibile. Nefind, deci, în redacție la ora mărtisorului, Margareta s-a decis să-și ofere sieși o asemenea „a-

tenție” care este amintita victorie în fața unor adversari de prestigiu. Lucru care ne determină să-l completăm rubrica din acest număr cu „mărtisorul” unor calde și colegiale felicitări, adresate, deocamdată, tot în limbajul tăcut al cuvintelor tipărite, pe care asemenea succese o îndreptătesc cu prisosință să-l folosească în acest colț de pagină.

Cupele europene la fotbal

Între tur și retur

cu profesorul Angelo Niculescu

Deși este încă activ în fotbal (consilier al clubului Inter Sibiu), profesorul Angelo Niculescu se bucură de o anumită imunitate profesională, datorată experienței, competenței și reangajării directe în vizele actuale ale fotbalului nostru. Are, cum se spune, o anumită distincție care-i scutește opiniile de orice bănuială de subiectivism. În plus, timpul i-a cam spulberat în amicitii de care se „bucura” (pe vremea nefolosirii lui Dobrin în Meșeu), astfel încât Angelo Niculescu a rămas definitiv în memoria fotbalului nostru ca un valoros și onest tehnician, de la care oricine și oricând se poate învăța câte ceva.

Din toate aceste motive, l-am rugat să se pronunțe asupra desfășurării jocurilor pe care echipele românești le-au susținut în prima mână din stieriturile cupelor europene la fotbal. Și chiar dacă posibilitatea vizionării tuturor acestor jocuri a creat atâtea opinii (tele)speculatorii a avut fiecare din ele, credem că opinia lui Angelo Niculescu este mai pertinentă și mai lămuritoare decât orice „revenire”, semnată chiar de comentatorii cei mai avizați.

Îi dăm cuvântul, transcriind fără nici o intervenție din partea noastră stenograma unei convorbiri telefonice, intrucit și de astă dată, aflând doar tema profesorului Angelo Niculescu a fost la fel ca întotdeauna: prompt în răspuns, precis în exprimare, sistematic în idei și coerent în expunere.

„Au fost niste zile nefaste

pentru fotbalul nostru. Intrucit ne așteptam la mult mai mult, încoșești de la jocurile de pe teren propriu. Adică așteptam mai întâi niste jocuri de calitate, care să ne aducă și rezultatele dorite. Or, partida de marți n-a mai fost joc, ci s-a transformat într-o luptă haotică, alimentată doar de ambizia de a înscrie. Dar, pentru a marca, nu este suficientă ambizia. Nu poți ajunge la poarta adversă fără o pregătire a jocului și a fazelor. Este ca și cum un student s-ar duce la examen cu lecția neînvațată — la risc și la întâmplare. Nu s-a văzut, deci, o preocupare pentru elaborarea jocului.

În jocul lui Dinamo, primele 20 de minute au arătat acțiuni care se apropie de nivelul exigențelor și performanțelor internaționale. Marcarea rapidă a golului le-a adus jucătorilor dinamoviști o euforie pe care, din păcate, ei n-au reușit s-o transforme într-o bază psihică de abordare ulterioară a jocului. Dimpotrivă, pe măsură ce trecea timpul, acest avantaj psihologic se dilua văzând cu ochii. Jucătorii dinamoviști n-au reușit să iasă din rigorile unor manevre învățate la antrenamente și care dau roade în campionatul intern. Or, partenerii îi obligau la mult mai mult: pe lângă ocrotirea jocului dur practicat de italieni și a obstrucțiilor premeditate la care aceștia recurgeau sistematic, dinamoviștii trebuiau să caute soluții noi și personale pentru a rezolva diferitele situații de joc, astfel încât să evite ceea ce

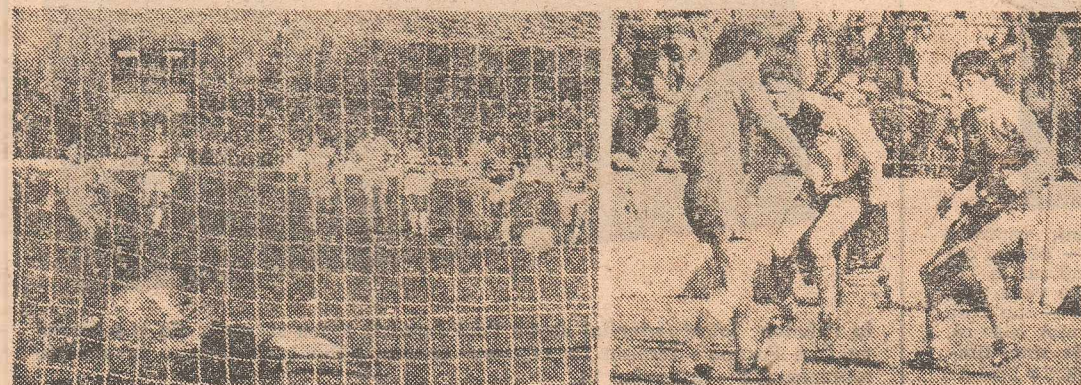
s-a și întâmplat — intrarea în „jocul lor”, cum se spune. Măraia ar fi aceea că jucătorii, oricâtă valoare ar avea, trebuie să știe că întotdeauna mai au ceva de învățat. Lecția fotbalului internațional actual fiind inepuizabilă pentru oricine.

Mecul de miercuri seara a arătat o așezare mai ordonată și un stil mai aerisit practicat de echipa noastră. Organizarea mai bună a jocului n-a fost continuată, din păcate, de incisivitatea în atac care le este atât de proprie stelistilor. La finalizare au avut rețineri care nu le erau îngăduite, cu atât mai mult cu cât portacul suedez „li invita” sub toate aspectele să forțeze poarta, să fie mai transanți în atac. Din asta rezultă și principala datorie a stelistilor pentru partida retur.

Desigur că se pot face recomandări pentru partidele retur, dar știu că antrenorii și jucătorii nu le primesc — chiar pornind de la ideea că prea mulți, sau totuși, se pricepe la fotbal. Deși e adevărat și reversul — că la fotbal, mulți se uită dar puțin văd. Totuși, eu sper că jucătorii și antrenorii noștri cunosc soluțiile pentru partidele retur: totul este să găsească și metoda pentru a le aplica în teren, pentru a le materializa în joc. Fie că e vorba de inspirație, la unii, sau de observații mai profunde, la alții, important este ca teoria și practica să se îmbine la fiecare din echipele noastre, astfel încât toate să-și atingă obiectivul calificării.

Asta-i tot; fără „sfaturi”, fără pronosticuri, fără „savanțienuri” și, mai ales, fără supărare. Să sperăm că din inspirație și transpirație se vor ivi rezultatele pe care iubitorii fotbalului le-așteaptă cu încredere de la echipele noastre, în marea de miercuri.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Doa imagini surprinse de fotoreporterii noștri, Victor Rădulescu și Paul Agorici, prezenți pe stadioanele din București, la meciurile echipelor Dinamo și Victoria cu adversarele lor din Genova și Dresda

Ditamai uriașul a fost întotdeauna marinaros cu pitieul, tratament de care s-a bucurat „Gulliver”. „Tom degetelul”, aidoma cum un Grand Saint Bernard e un vițel a fost și este, la rindul său, bun, nobil, cu un Pekinez chiar atunci când cățelușul, ce își are obsesia de pe vremea străvechilor împărați chinezi, îl lătră furios. Cum ar putea atunci să se poarte un gigant înalt e în bloc în al cărui motor se zbangue câteva sute de armăsari, cu o motoretă, motocicletă sau chiar un Trabant? Înțelegător, cumsecade, fără ifose. Pilotii acestor sofisticate uzine pe roți, cu o forță egală ca a unui tan de tip greu, se comportă în covisoarea majoritate a cazurilor rezonabil, cu partenerii lor mai mici și mai slabi. Când este conștient că e suficient doar un nevinovat brici pentru a prefăce în arsice, în pulbere, pe oricare „beneficiar” motorizat ori nemotorizat al drumului, nu poartă să-i privești decât cu îngăduință pe cei din preajma ta. La volanul gigantilor, vedem în general oameni mai copti, cu părul grizonat; dacă nu chiar ca noua și e bine așa. Nevoile de transport, mai cu seamă pe șantierele ce împingese toată țara (le întinseși chiar și în localități a căror nume e scris pe hartă cu litere ce devin lizibile doar folosind lupa), sint începând să determine instalarea la volanul imenselor bazele a unor tineri fără prea multă experiență, care însă în scurt timp, cu sing și pricepere, compensează relativ puțină lor practică la volan. Dar, aici e și un dar la mijloc. „Pădure” fără uscături nu se poate. Din păcate le găsești la orice vîrstă, în orice medii, în orice profesie, meserie. Una e însă cînd uscă-

tura se nimereste, să zicem, printre timpuri și dînd „rasol”, omul își va face o masă strîmbă ce va dansa ca la „spiritism” sau un scaun rabitic și alta e cînd creanga uscată ajunge la volanul unui gigant de cincizeci de tone... În cazul lui, „rebuturile” vor fi mașini sfărîmate, oameni schilodiți ori chiar trimisi în neființă. În povestirea noastră sub chipul tinărului cumințe, calm, echilibrat, îmbrăcat întotdeauna îngrijit, ras în fiecare zi, politi-

Cronica șoselei

cos cu cei din jur, sălășluia un fel de Mefisto modern. Nu oricînd personajul se manifesta diabolic. Nu, numai cînd ținea în mînă hăturile numeraselor herghelii. Atunci cei din jur, de pe șantier, știau că trebuie să manifeste prudență maximă. Chitea se aflau la volan ori se deplasau aidoma lui Homo Sapiens pe propriile lor picioare. Dar ce te faci cu cei de pe stradă că doar pe uriasa mașină a lui Mefisto, cum era supra-numit tinărul pilot nu era vreo inscripție gen „Cine rău la volan” sau „mașină educatoare de primejdii”. Nu lucra nici de un an pe șantierul din nordul țării și pe la conducerea unității se perindaseră destui posesori de mașini, ce în comparație cu gigantul erau niste veritabile cutii de chibrituri sau jucării ce le trag copiii de sforă cînd se joacă de-a „șantierul”. Nefericitii piloti reclamau usi, roți și capote smulse ca de uragan, portbagaje transformate în cutii

diforme, faruri și semnalizatoare prefăcute în mii de bucățele minuscule de sticlă. Atotlătral auto din localitate își făcea planul în proporție de 25 la sută grație războiului nederlat ce-l ducea „cavaleria” așezată în motorul măgăoaiei contra „inamicilor” ei mai amenințați, mai mărunți, cu tabia mai subțire, ce dispuneau de un număr infinit mai mic de cai, nu pentru a-l ataca pe Mefisto, ci spre a se apăra de manevrele diabolice ale acestuia. Să nu crea-

La volan... Mefisto

dă cineva că tinărul cu fața angelică dovedea agresivitate, pe față. Nu, loviturile lui erau aplicate cu încredință, cu dibăcie. Aidoma fotbalistilor ce dărimă într-o clipită adversarul și nimeni în afară de un arbitru extrem de versat nu poate dezlega „dinamica” coștului jucătorului ce se zvcolește pe gazon de durere, așa „opera” și Mefisto. După ce aplica cu tehnica lui inconfundabilă lovitură, băiatul cu bunătatea debordînd din priviri replica mîeros „Eu n-am lovit pe nimeni. Dumnealui n-a păstrat probabil distanța, s-a apropiat imprudent de mine și s-a zgîriat, și-a îndoit tabla. Conducînd un colos ca al meu ai dezavantaje dar și avantajul de a rămîne mereu întreg”, filozofa tinărul. Exact ca fotbalistul care se dezvinovătește cu aceeași candoare. „S-a dezchilibrat, s-a împiedicat, a luncat, eu n-am nici o vină. Poate că singura mea vinovăție e că

am rămas în picioare”, conchide el fariseic.

Așteptau autobuzul. Copilul, ce mai avea cîteva luni pînă să împlinească șase ani, discuta cu mamea sa despre cum va fi în clasa întâi. „La toamnă intru și eu în rîndul elevilor. Ce frumos sună cuvîntul acesta: „elev”. Ar fi bine să facem așa un fel de listă cu ce-mi trebuie, cărți, caiete, haine, creioane, gume, rigle. Să ne pregătim din timp, să fim organizați”. Mamea sa, o femeie marcată de

Civilizația sportului

Gazonul verde de acasă

Brian Clough, furtunosul antrenor al lui Nottingham Forest, a fost amendat cu 5000 lire sterline de către f.d. rația engleză de fotbal și suspendat pînă la terminarea campionatului pentru că „a discreditat jocul de fotbal prin comportamentul său violent” în meciul din Cupa Ligii în care echipa sa a dispus de Aston Villa. Clough și-a părăsit banca furios pentru a-i lua la bătaie pe tinerii spectatori care invadaseră terenul. A reușit să lovească cu pumnii pe cel puțin patru dintre ei. În ziua următoare, doi dintre aceștia s-au dus la stadionul lui Forest — „City Ground” — ca să depună mărturie în fața judecării lui, în fața a trei oficiali din federație. Favorabilă i-a fost și mărturia „citorra poliști. Clubul a adus la cunoștință, între timp, cu a primul 760 scrisori care îl „apără” pe antrenor și numai 51 contra lui. Totuși, noul secretar al federației engleze, Graham Kelly, a depins comportarea lui Clough care, după părerea lui, „a căzut cu mult sub nivelul pe care federația îl pretinde de la antrenorul unui mare club”. În plus, federația a reproșat președintelui clubului Nottingham Forest că nu a cerut scuze pentru acest incident. Întimplarea are și aspecte grotesce: Clough este suspendat numai pe stadioanele Ligii de fotbal (Football League). Dacă Forest va reuși să se califice în finala Cupei Angliei, programată pe stadionul Wembley, atunci se va putea reînnoa pe banca antrenorilor pentru că Wembley, fiind un stadion particular, nu este supus controlului Ligii.

Intr-o altă țară cu fotbal de valoare, Italia, ziarul „Corriere dello Sport” a întreprins o amplă anchetă privind aportul celui de al treilea jucător străin în echipele de divizia A. Aflăm că, după februarie 1988, cînd federația peninsulară a permis echipelor din prima categorie să angajeze și un al treilea jucător străin, 14 cluburi au angajat 31 de „mercenari” pentru care s-a cheltuit suma globală de 64.463 miliarde de lire (!!). De aici și titlul: „Un fluviu de bani pentru a juca atât de puțin”, pentru că din acești fotbalisti numai doi jucaseră 990 de minute în primele 11 meciuri de campionat. „Prima bilanț e negativ” — re-cunoaște ziarul, sub un alt titlu. În text se vorbește despre „redusa adaptabilitate a multor străini”, exemplificîndu-se cu sovietele Zavarov (de la Juventus), iugoslavul Cvetkovic (de la Ascoli) și suedezul Hysen (de la Fiorentina). Zavarov a declarat: „Nu e de ordin fizic oboseala mea. Eu mă cunosc bine. Este o oboseală psihică”. La rîndul său, Hysen spune: „Italia nu mă înțelege”.

„Corriere dello Sport” a continuat investigațiile în Olanda lui Gullit și Van Basten (de la A.C. Milan). Titlurile sînt suficient de lămuritoare. Despre Van Basten, tatăl acestuia spune un singur cuvînt: „Suferă”, iar textul ne explică că Van Basten obișnuia să discute mult cu tatăl său care îi este „un consilier spiritual”. Acesta îi alunga grijile și frîntările povestindu-i tot felul de lucruri. Un fel de terapie anti-stress... Articolul despre Gullit poartă titlul „Îi lipsește afecțiunea”. afirmația aparținînd unui fizioterapeut — Ted Troots — care spune: „L-am tratat pe Gullit nu numai din punct de vedere strict fizioterapeutic, dar am încercat să-l recuperez punînd în legătură suferința lui fizice cu cele psihice. E întotdeauna o strînsă legătură între latura fizică și cea emoțională”.

Devine din ce în ce mai clar că, departe de locul lor natal, de țara de baștină, marile vedete ale fotbalului devin chiar și ele ușor vulnerabile, iar evenimentele negative pe care le întâmpină iau amploare în lumea în care s-au transferat, poate deplin din punct de vedere fizic, dar nu complet și din punct de vedere psihic.

Un vechi și competent comentator al fenomenului sportiv sub toate aspectele sale, ziaristul Sebastian Bonifaciu, ne amintește, în legătură cu cele mai sus descrise, legenda mitică a lui Anteu care, desprins de pămînt (el era un fiu al zeiței pămîntului — Gaia) devenea vulnerabil, secret pe care Hercule l-a cunoscut și l-a folosit ca să-l învingă pe... invincibilul de pînă atunci.

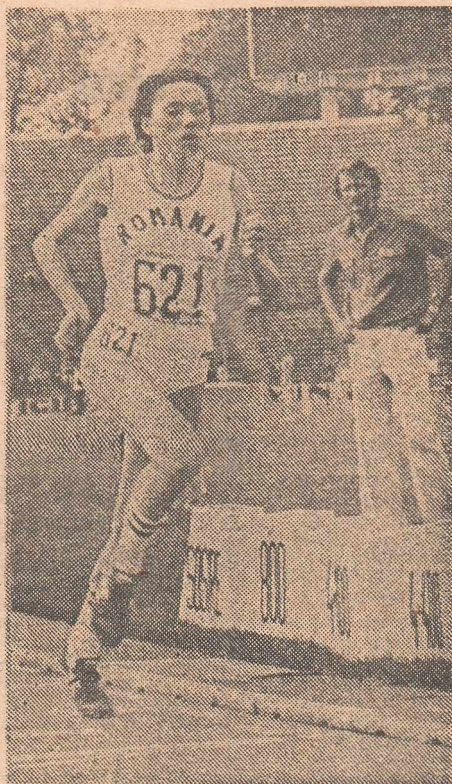
CRISTIAN TOPESCU

continuă piciul cu aceeași seriozitate.

Întimplarea, coincidența, necerocita coincidă care joacă lumii deseori atîtea roșchii, făcea ca drumul lui Mefisto spre locul de încărcare a balastului să treacă prin dreptul stației de autobuz unde aștepta mama cu vorbărețul său fecior. Ar fi putut, ar fi avut loc să treacă printre Trabantul oprit și mașinile ce circulau din sens opus cu condiția să ruleze rezonabil. Precizia trecerii printre două obstacole o conferă viteza redusă. Alfel o en și cum ai apropia cu încredință un capăt de ată de gaură acului. E firesc să nu nimeresti. O știa chiar și Mefisto. Apropoiindu-se de locul cu pricina și nereducînd deloc viteza, începu-se să-și găsească scuze „Nici nu-i economic la prima mîncă, să mă țirase ca o broască toștoasă. Consum motorină giră, fac puține curse. Cît privește domnul cu caricatura de-i zice, Trabant, staționează contrar regulamentului într-o stație de transport în comun. Pentru asta ar merita să cedeze ceva din frumoasa culoare verde cu care-i vopsită cutiuta și chiar să se gîndească la altă nuanță. Eventual n-ar strica să aibă în vedere și niste portiere noi. Asigurările își vor face apoi datoria ca și altă dată. Întimplarea n-avu deznodămîntul scontat de Mefisto. Cele 50 de tone ce alergau nebuștite se înfipseră în mașinuță ce fu proiectată exact peste copilul ce se lipise într-o pornire de tandrețe de mamea sa. Cu amina-două picioarele fracturate sînt foarte puține șanse să înceapă clasa întâi o dată cu ceilalți copii.

VICTOR BEDA

La mondiale, un podium întreg!

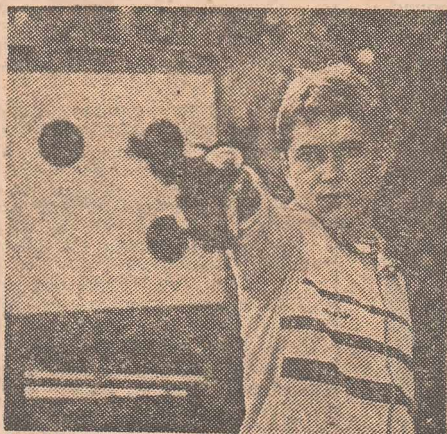
După titlul continental obținut la Haga în proba de 800 m, **DOINA MELINTE** a urcat pe treapta cea mai înaltă a podiumului și la campionatele mondiale de atletism, dar la proba imediat mai lungă — 1500 m. Dacă, la Haga, Paula Ivan câștigase această probă cu 4:07,16, Doina Melinte avea să stabilească acum și un nou record mondial în sală, cu 4:04,79.

Argumentînd, parcă, observația ce-o făceam în legătură cu înscrierea la proba de 3000 m a „europenelor”, tot la recentele campionate mondiale **MARGARETA KESZEG** (antrenor Nicolae Mărășescu) obține medalia de bronz cu 8:46,70 (aurul la Haga fiind câștigat de olandeza Elly van Hulst în 9:10,01; e drept că la Budapesta a triumfat aceeași sportivă, cu un timp mult mai bun, 8:33,82).

A treia medalie la mondiale n-a adus-o, cum ne învățasem, o alergătoare, ci săritoarea în lungime **MARIETA ILCU** (antrenor Ștefan Bereghaazy): argint, cu 6,86. Devenind vicecampioană mondială în sală, Marieta Ilcu își vede răsplătită o frumoasă carieră sportivă, construită în timp cu tenacitate, răbdare și multă robustețe psihică. Îi dorim în continuare, ca de altfel, și celorlalte atlete fruntase, succese cit mai mari și mai dese!

Sorin trage și câștigă!

La Copenhaga, în compania unor tînșii de elită, titrați pe multe din poligoanele lumii, **Sorin Babii** s-a dovedit a avea ochiul mai ager și nervii mai tari, adjudecîndu-și primul său titlu european la individual, pistol cu aer comprimat, după ce, în '85, mai fusese campion european pe echipe, la pistol liber. Această performanță a sportivului român (component al clubului Steaua) îi confirmă definitiv clasa, demonstrînd că titlul olimpic obținut anul trecut la pistol liber nu numai că n-a fost o întâmplare, dar a marcat începutul unei cariere în deplină maturitate sportivă. Ne îndreptățește să sperăm că va fi așa chiar și o simplă comparație cu „bioritmii performanțelor” obținute de precursorul său Corneliu Ion, care

a fost campion european la 26 și 34 de ani, campion olimpic la 29, vicecampion olimpic la 33 — pentru a-l aminti doar virfurile. Or, Sorin Babii (născut la 14 noiembrie 1963, la Arad) a început, cum se vede, mai devreme șirul performanțelor individuale — pe care i-l dorim cit mai lung și cit mai „la fix”, mai ales că, în acest sport al maturității și stăpînirii de sine, timpul lucrează în favoarea celor care ajung la performanțe cit mai din vreme.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Premieră la Craiova

În viziunea fotoreporterului nostru Paul Agarici, citeva secvențe din spectacolul cu Don Pasquale realizat de regizorul Cristian Mihăilescu. Cronica la această reprezentație — în pagina 14.

VREMEA

cum a fost cum va fi

CORNELIU POP

Înainte de a relata, pe baza arhivelor meteorologice, despre cum a fost vremea în intervalul calendaristic 9—15 martie de-a lungul anilor, voi încerca să evidențiez caracterul de excepție al finalului de februarie din acest an. La stațiile meteorologice Alba Iulia, Băilești, Bechet, Botoșani, Calafat, Dej, Satu Mare, Stolnici și Videle s-au înregistrat maxime absolute lunare, valoarea de 23,5° C de la Bechet situîndu-se la cîteva zecimi de grad de cea mai ridicată temperatură măsurată vreodată în luna februarie în România. Această temperatură a fost depășită numai la Odo-bești pe 12 februarie 1977 și la Drobeta Tr. Severin la aceeași dată calendaristică, dar în anul 1899. Noaptea deosebit de caldă din 25 spre 26 februarie a.c. nu-și găsește asemănare cu nici o noapte de iarnă într-un sir de observații seculare. Astfel la București—Filaret minima nocturnă de 13,0° se dovedește mult deasupra regimului din cea mai caldă noapte din februarie consemnată în capitală pînă în prezent în anul 1958, cu o temperatură minimă de 8,9° C și chiar față de cea mai caldă noapte de iarnă care pînă acum data din

decembrie 1960 cu o minimă nocturnă de 10,3° C. În acest context termic manifestări de vreme prin excelență estivale s-au consemnat ca fenomene aproape firești. Ploile cu caracter de aversă, descărcările electrice, grindina, furtunile însoțite de vijelii și transport de praf au afectat îndeosebi Banatul și Crișana.

Pentru trecerea la evenimentele meteorologice înregistrate în intervalul 8—15 martie un fapt anecdotic prezent în memoria generației actuale de previzionisti pe lungă durată îmi este la îndemînă. După ieșirea la pensie a lui Nicolae Topor, primul meteorolog român ce a laborat prognoze pe durata unui sezon această dificilă problemă a fost preluată de un colectiv optimist și ambițios. În primele zile ale lunii martie 1973 în colectiv atmosfera era euforică. Metoda de prognoză propusă spre implementare surprinsese corect caracterul cald al iernii 1972—1973 și primise avizul forului tutelar. Sărbătorirea succesului a avut loc în primele zile de primăvară calendaristică într-un cadru festiv. Ca și cînd ar fi vrut să joace o festă meteorologilor, vremea s-a schimbat radical în următoarele

zile parcă pentru a sublinia cit de imprevizibile pot fi fenomenele atmosferice. Pentru a sublinia hazul situației amintesc că la București a nins viscolit timp de 4 zile. Marti, 13 martie stratul de zăpadă a ajuns în capitală 75 cm impunîndu-se suspendarea circulației rutiere, inclusiv cea a transportului în comun.

Consultînd arhivele constatăm că situația relatată pentru anul 1973 nu este singulară. Se întîmplă ca în ani cu ierni blînde în luna martie să aibă loc o recrudescență a regimului hibernal, uneori chiar în formele sale severe de manifestare.

Amintesc în acest sens viscolul din 1—3 martie 1955. La Călărăși viteza vîntului a atins 82 km/oră. În Dobrogea și Bărăgan solul s-a acoperit cu un strat de zăpadă gros de pînă la 35 cm. În locurile adăpostite s-au format troiene. Din cauza vîntului puternic care a suflat și în largul mării, valurile de înălțime neobișnuită au inundat în ziua de 3 martie orașul Sf. Gheorghe. Temperaturile minime nocturne în noaptea de 4 martie au coborît, pe litoral la valori cuprinse între -4° și -10°, iar în restul Dobrogei și în Bărăgan între -12° și -19° C.

Acestor file din trecutul meteorologic al începutului de martie le adaug două referințe din viața științifică ambele legate de numele lui Ștefan Hențer. În 1898 pe data de 2 martie în fața Societății române de geografie prezenta conferința intitulată „Schimbarea climatului?” iar pe 13—15 martie prezintă în cadrul Academiei Române o

lucrare privind cauzele crivățului. Logic îl atribuie „temperaturii coborîte a aerului din Rusia chemat de către depresiunea ce se formează pe Mediterană și în special pe Marea Ionică și în partea meridională a Adriaticii”. Sînt două comunicări ce după aproape un veac și-au menținut interesul cit și justetea.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 9-15 martie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE		VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne	Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	7÷12	-2÷2	7÷12	23.5 Craiova 1922	-19.4	Craiova 1940
Deal și podiș	4÷11	-4÷0	7÷10	23.0 Bacău 1961	-22.0	Bistrița 1971
Depresiuni	5÷8	-7÷-1	6÷7	21.2 Petroșeni 1975	-31.4	Intorsura Bușului 1952
Vt. Cnt.	-6÷-4	-13÷-12	3.5	8.3 1986	-27.0	1939
Litoral	6÷8	0÷1	7÷8	22.3 Constanța 1914	-10.8	Constanța 1987

În primele zile ale intervalului 9—15 martie vremea va fi ceva mai răcoroasă în regiunile nordice ale țării unde trecător vor fi posibile și precipitații sub formă de lapoviță și ninsoare. În celelalte regiuni regimul termic va fi normal. Nebulozitatea va fi accentuată în cea mai mare parte a țării. În regiunile sudice temporar va ploua. În a doua parte a intervalului nebulozitatea va mai diminua iar

temperatura aerului va înregistra o creștere ușoară. Temperaturile minime vor fi cuprinse între -5° și 5° C iar maximele între 6° și 12° C la început, apoi între 8° și 16°.

La munte stratul de zăpadă măsura miercuri 64 cm la Rarău, 63 cm la Vlădeasa, 62 cm la Stîna de Vale, 36 cm la Sîmbăta cota 1500, 95 cm la Semenice, 39 cm la Paring, 20 cm la Păltinș, 50 cm la Babele și 91 cm la Postăvaru.

Flacăra, Redacția: București, Piața Științei 1, casuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10; 17 60 20, Interioare; Actualitate politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești: 14 53; Scrisori: 25 42; Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, presfir București, Calea Griviței nr. 64—66.